

O TEOZOFIJI, TEOZOFIJI IN TEOZOFISKEM DRUŠTVU

KAJ JE TEOZOFSKO DRUŠTVO?

IZBOR ČLANKOV

teozofija v sloveniji

KAJ JE TEOZOFSKO DRUŠTVO?

IZBOR ČLANKOV

Izbor člankov, izvorno objavljenih na spletni strani www.teozofija.info

Prva elektronska izdaja

Izbor člankov, prevod, prelom in izdal: Anton Rozman

Slika na naslovnici: Emblem Teozofskega društva - oblikovala Erica Georgiades

Leto izdaje: Ljubljana, 2022

Publikacija je brezplačna

Avtorske pravice: © Teozofija v Sloveniji 2022

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v
Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI.ID: 102146563

ISBN: 978-961-6561-31-0 (PDF)

KAJ JE TEOZOFSKO DRUŠTVO?

IZBOR ČLANKOV

teozofija v sloveniji

Vsebina		Stran
<i>Teozofsko društvo: njegovo poslanstvo in prihodnost</i>	Helena P. Blavatsky	5
<i>Teozofija in Teozofsko društvo</i>	Helena P. Blavatsky	15
<i>Malo razbremeniti svet</i>	Sidney A. Cook	22
<i>Kaj je Teozofsko društvo</i>	Anonimni avtor	23
<i>125 let Teozofskega društva</i>	Geoffrey A. Farthing	28
<i>Teozofsko društvo in njegova prihodnost - Manifest 1996</i>	Geoffrey A. Farthing	34
<i>Teozofsko društvo in njegova prihodnost - Dodatek k Manifestu 1996</i>	Geoffrey A. Farthing	53
<i>Teozofija in resnica</i>	George S. Arundale	64
<i>Prihodnost Teozofskega društva</i>	C. Jinarajadasa	78
<i>Cilji Teozofskega društva</i>	Bertram Keightley	97
<i>Beseda o ciljih Teozofskega društva</i>	George W. Russell	109
<i>O Teozofskem društvu: vprašanja in odgovori</i>	Konstantin Zaitzev in Rozman Anton	112

Teozofsko društvo: njegovo poslanstvo in prihodnost

Helena Petrovna Blavatsky
Theosophia, Januar-Februar 1948

Odlomki iz Uvodnika, objavljenega v *Luciferju* (London), let. II, št. 12, 15. avgusta 1888, str. 421-433. Napisan je bil kot komentar članka Emila Burnoufa v zvezi s T. D. Izvorno članek vsebuje številne dolge citate iz njegovega eseja. Na te straneh objavljamo le bistvene dele komentarja H. P. B. - *Uredniki*.

Teozofsko društvo ima le malokdaj takšno srečo, da bi bilo deležno tako prijazne in celo dobrohotne obravnave kot jo je prejelo iz rok g. Emila Burnoufa, dobro znanega sanskrtologa, v njegovem članku "Le Bouddhisme en Occident" (Buddhizem na zahodu) v reviji *Revue des Deux Mondes* (15. julija 1888).

Ta članek dokazuje, da je društvo končno zasedlo ustrezno mesto v miselnem življenju XIX. stoletja. Zaznamuje začetek nove dobe v njegovi zgodovini in kot takšen zasluži najbolj skrbno obravnavo vseh tistih, ki posvečajo svoje energije njegovemu delu. Položaj g. Burnoufa v svetu orientalistike opravičuje spoštovanje njegovih mnenj; medtem ko njegov priimek, tisti enega prvih in opravičeno najbolj spoštovanega od poznavalcev

sanskrita (pokojnega g. Eugenea Burnoufa), razkriva več kot le verjetnost, da človek, ki nosi tak priimek, ne bo izražal prenagljenih trditev in sprejemal prezigodnjih sklepov, ampak da bodo njegove ugotovitve izhajale iz skrbnega in natančnega preučevanja ...

... T. D. ni bilo ustvarjeno zato, da bi širilo kakršnokoli dogmo katerekoli ekzoterične, ritualistične cerkve, najsi budistične, brahmanske ali krščanske. Ta predstava je na široko razširjena in splošna napaka; in ta uglednega sanskrtologa je posledica samo po sebi umevnega vira, ki ga je zavedel. G. Burnouf je prebral v *Lotusu*, v reviji Teozofskega društva iz Pariza, polemično dopisovanje med enim izmed urednikov *Luciferja* in opatom Roco. Slednji je vztrajal - zelo nespametno - pri povezovanju teozofije s papizmom v rimo-katoliški Cerkvi - ki je med vsemi dogmatskimi svetovnimi religijami tista, ki jo njegov dopisovalec najbolj sovraži in izrazito postavlja v ospredje filozofijo in etiko Gautame Bude, ne pa njegovo kasnejšo cerkev, najsi severno ali južno. Omenjeni urednik je nedvomno budist, *to je*, privrženec ezoterične šole velike "Luči Azije", kar je tudi predsednik Teozofskega društva, polkovnik H. S. Olcott. Toda to še ne povezuje teozofsko organizacijo kot celoto z duhovniškim budizmom. Društvo je bilo ustanovljeno zato, da postane Bratstvo Človeštva - vsem skupen filozofski in religiozni center - ne pa kot zgolj propaganda za budizem. Njegovi prvi koraki so bili usmerjeni proti istemu velikemu cilju, ki ga g. Burnouf pripisuje Buddhi Sakyamuniju, ki "je odprl svojo cerkev vsem ljudem, ne glede na izvor, kasto, narodnost, barvo kože ali spol" (Glej Člen 1. v *Pravilih* T. D.) in dodal "Moj zakon je zakon usmiljenja do vseh". Na isti način je tudi Teozofsko društvo odprto za vse, brez razlikovanja po "izvoru, kasti, narodnosti, barvi kože ali spolu" in najbolj pomembno - veroizpovedi ...

Potem, ko povzame zgodovino razvoja T. D. in rast njegove organiziranosti, pisec vpraša: "Kakšen je duh, ki ga oživlja?" Na to odgovarja z navajanjem treh ciljev društva in poudarja, z ozirom na drugega in tretjega (študijem književnosti, religij in znanosti arijskih narodov in raziskovanjem latentnih psihičnih sposobnosti, itd.), da, četudi se zdi, da ta dva

dajeta društvu neko vrsto akademskega videza, odmaknjenega od poslov aktualnega življenja, dejansko temu ni tako; in citira naslednji odlomek s konca uvodnika v *Luciferju* iz novembra 1887:

“Tisti, ki ne prakticira altruizma; tisti, ki ni pripravljen deliti svojega zadnjega grižljaja s slabotnejšim ali revnejšim od sebe; tisti, ki noče pomagati svojemu človeškemu bratu katerekoli rase, naroda ali veroizpovedi, kadar koli in vedno, ko naleti na trpljenje, in ki ogluši za krik človeške bede; tisti, ki sliši za obrekovanje nedolžne osebe, najsi brata teozofa ali ne, pa ne povzdigne glasa v njegovo obrambo, tako kot bi ga v svojo lastno - ta ni teozof.” – (*Lucifer*, št. 3) ...

... Ko trdi, da je T. D. “budistično”, ima g. Burnouf povsem prav, vendar le z enega zornega kota. Budistični videz ima preprosto zato, ker se ta religija, ali raje filozofija, bolj približuje RESNICI (skriti modrosti) kot katerakoli druga ekzoterična oblika verovanja. Od tu tesna povezava med njima. Toda po drugi strani ima T. D. popolnoma prav, ko protestira zoper to, da ga imajo za zgolj budistično propagando, iz razlogov, ki smo jih mi podali na začetku tega članka in tudi naš kritik sam. Kajti, čeprav v popolnosti soglašamo z njim v zvezi z resnično naravo in značajem prvotnega budizma, pa je današnji budizem kljub vsemu bolj dogmatska religija, razdeljena na mnoge in raznovrstne sekte. Mi sledimo zgolj Budi. Zato, ko enkrat postane nujno, da podpremo dejansko obstoječo obliko, in kdo bo zanikal to nujnost v zvezi z budizmom? - ko enkrat to storimo, ali ni nato neskončno bolje, da se vrnemo nazaj k čistemu in neponarejenemu viru budizma samega, kot pa da bi obstali na neki vmesni stopnji? ...

Res je, da v dveh glavnih budističnih Cerkvah, severni in južni, ne obstajajo nobeni *misteriji* ali ezoterizem. Budisti so lahko povsem zadovoljni z mrtvo črko učenj Siddharte Bude, saj na srečo vse do danes ne obstajajo nobena višja ali plemenitejša v svojih učinkih na etiko množic. Toda v tem leži velika napaka vseh orientalistov. V ozadju zunanjega telesa duhovniškega budizma obstaja ezoterični nauk, dušo-oplemenjujoča filozofija. Vendar pa je slednja, čista, deviška in neomadeževana kot deviški sneg na

z ledom obdanimi vrhovi himalajskih verig, enako hladna in zapuščena kot le-ti, ko gre za človekovo stanje *post-mortem*. Ta skrivni sistem je Gospod Buda sam učil le *Arhate*, večinoma v votlini Saptaparna (Mahavansije-
vi *Sattapani*), ki je bila Ta-hianu znana kot votlina *Chetu* v bližini gore Baibhar (v pali jeziku Webhara), v Rajagrihi, starodavni prestolnici Ma-
ghade, med urami *Dhayane* (ali mistične kontemplacije). Ta votlina – ki se je v časih Sakyamunija imenovala Saraswati ali “Bambusova votlina” - je tista, iz katere so Arhati, vpeljeni v Skrivno Modrost, ponesli svoje učenje in znanje preko himalajske verige, tja, kjer se do danes poučuje Tajni Nauk. Če ne bi južno-indijski zavojevalci Ceylona “nakopčili v kope, enako visoke kot so vrhovi kokosovih dreves” budistične *ollas* in jih požgali, tako kot so krščanski osvajači požgali vse tajne zapise gnostikov in iniciatov, bi imeli orientalisti dokaz zanj, tako da ne bi bilo sedaj nobene potrebe po zagovarjanju tega dobro znanega dejstva. ...

... Samo bistvo stališča, ki ga je zavzelo T. D., je, da slednje zagovarja in ohranja resnico, ki je skupna vsem religijam; resnico, ki je resnična in ne-omadeževana od izrastkov dob človeških strasti in potreb. Toda, čeprav Teozofija pomeni Božanska Modrost, ne vključuje nič, kar bi odsevalo ve-
rovanje v osebnega boga. Ni “modrost Boga”, ampak *božanska modrost*. Teozofi aleksandrijske neo-platonske šole so verjeli v “bogove” in “demon-
ne” in v eno *brezosebno* ABSOLUTNO BOŽANSTVO.

Če nadaljujemo: “Naše sodobne življenjske navade,” pravi Burnouf, “niso stroge; z leti postajajo vse bolj blage, ampak tudi bolj nezanesljive. Moralna vztrajnost današnjih ljudi je zelo slabotna; predstave o dobrem in zlem morda niso nejasne, vendar pa *volji* delovati pravilno primanjkuje ener-
gije. To, kar ljudje najbolj iščejo, je ugodje in tisto mesečniško stanje ob-
stoja, ki se imenuje udobje. ... Ali ne vidimo, kako se nauk “boja za živ-
ljenje” lepi za vsako funkcijo človeškega življenja? ... Če bo T. D. uspelo zavr-
niti ta namišljen “boj za življenje” in ga iztrebiti iz človeških umov, bo v današnjem času naredilo večji čudež kot je bil tisti Sakyamunija in Jezusa.”

In ta čudež *bo* Teozofsko društvo res izvedlo. To pa ne z izpodbijanjem relativnega obstoja tozadevnega zakona, ampak tako, da mu bo odmerilo ustrezno mesto v skladnem redu vesolja; s tem, da bo razkrilo njegov resničen pomen in naravo ter tako, da bo pokazalo, da je ta *pseudo* zakon dejansko “namišljen”, kar zadeva človeško družino, in fikcija najbolj nevarne vrste. “Samo-ohranitev” v tej smeri je dejansko in resnično gotov in počasen samomor, saj gre za politiko medsebojnega uboja, kajti ljudje se z njegovo praktično uporabo v medsebojnih odnosih vse bolj in bolj stapljajo z retrogradno re-involucijo v živalsko kraljestvo. To je tisto, kar “boj za življenje” dejansko je, celo na čisto materialni ravni politične ekonomije. Enkrat, ko bo ta aksiomatična resnica dokazana vsem ljudem, jih bo ta isti instinkt samo-ohranitve, le da usmerjen v njegov pravi kanal, obrnil k *altruizmu* - kot njihovi najbolj gotovi politiki rešitve.

Ravno zato, ker so dejanski ustanovitelji društva vedno prepoznavali močnost resnice, utelešene v zaključnih odstavkih odličnega Burnoufovega članka, so v svojih temeljnih učenjih poskrbeli za to strašansko potrebo. “Boj za obstoj” se nanaša zgolj na fizično in nikoli na moralno raven bivanja. Zato, ko nas avtor s temi strašno resničnimi besedami svari: “Univerzalna dobrodelnost se bo pojavila prepozno; bogati bodo ohranili svoje bogastvo in ga še bolj kopičili; revni bodo postali sorazmerno bolj revni, dokler ne bodo, zaradi lakote, zahtevali kruh, ne teozofijo, ampak revolucijo. Teozofijo bo pometel orkan ...”

Teozofsko društvo odgovarja: “Gotovo bo, če bomo sledili njegovemu dobronamernemu nasvetu, pa vendar takšnemu, ki zadeva le nižjo raven.” Ni politika samo-ohranitve, ni blaginja te ali one osebnosti v njeni končni in fizični obliki tista, ki bo ali bi kdajkoli lahko zagotovila zaželen cilj in zaščitila društvo pred učinki družbenega “orkana”, ki naj bi prišel, ampak le slabenje čutenja ločenosti v enotah, ki sestavljajo njen glavni element. In takšno slabenje je mogoče doseči le v procesu *notranje razsvetlitve*. Ni nasilje tisto, ki lahko kdajkoli zagotovi kruh in udobje za vse; in niti ni mogoče kraljestva miru in ljubezni, medsebojne pomoči in dobrodelnosti ter

“hrane za vse” osvojiti s hladno, razumno, diplomatsko politiko. Le s tesno bratsko povezanostjo notranjih JAZOV ljudi, s solidarnostjo duš, z rastjo in razvojem tistega čutenja, ki povzroči v človeku trpljenje, ko pomisli na trpljenje drugih, bo mogoče slovesno ustoličiti kraljestvo pravičnosti in enakosti. To je prvi od treh temeljnih ciljev, zaradi katerih je bilo vzpostavljeno Teozofsko društvo in se poimenovalo “Univerzalno Bratstvo Človeka”, brez razlikovanja *po rasi, barvi kože ali veroizpovedi*.

Šele ko bodo ljudje začeli spoznavati, da je prav ta zagrizena osebna sebičnost tisti glavni motor v “boju za življenje”, ki se nahaja na samem dnu in je edini vzrok za človeško stradanje, da je nacionalni egoizem in napuh tisti, ki spodbuja države in bogate posameznike, da zakopljejo gromozanski kapital v neproduktivno izgradnjo veličastnih cerkva in templjev ter v podporo roja družbenih trotov, imenovanih kardinali in škofje, resničnih parazitov na telesih njihovih podložnikov in njihovih množic - bodo skušali pozdraviti to univerzalno zlo z zdravo spremembo politike. In to zdravično revolucijo je mogoče *mirno* opraviti le s Teozofskim društvom in njegovimi učenji ...

Na tem mestu bomo zapustili našega učenega in morda preveč prijaznega kritika, da bi naslovili nekaj besed na teozofe na splošno.

Ali si je naše društvo kot celota zaslužilo laskajoče besede in pozornost s strani g. Burnoufa? Koliko njegovih posameznih članov, koliko njegovih vej je izpeljalo nauke, ki jih vsebujejo plemenite besede Mojstra Modrosti, kakor jih je citiral naš avtor iz tretje številke *Luciferja*? “Tisti, ki ne prakticira,” tega in onega “*ni teozof*”, pravi citat. Kljub temu se tisti, ki niso nikoli delili niti svojega odvečnega - če že ne zadnjega grižljaja - z revnim; tisti, ki nadaljujejo z razlikovanjem v svojih srcih med obarvanim in belim bratom; kot vsi tisti, za katere je zlonamerno ogovarjanje njihovih sosedov, neusmiljeno opravljanje in celo klevetanje že ob najmanjši provokaciji, kot nebeška rosa na njihovih izsušenih ustnicah – imenujejo in se imajo za *teozofe*!

Prav gotovo ni krivda manjšine *resničnih* teozofov, ki skušajo slediti *poti* in ki se obupno trudijo, da bi jo dosegli, če večina njihovih so-članov tega ne počne. Zato to ni namenjeno njim, ampak tistim, ki v svoji goreči ljubezni do Jaza in v svojem napuhu, namesto da skušali izpeljati izvirni program po svojih najboljših močeh, sejejo med člani semena nesoglasja; tistim, katerih osebni napuh, nezadovoljstvo in ljubezen do moči, ki se pogosto konča z bahanjem, postavljajo na laž izvirni program in moto društva.

Dejansko, ti izvirni cilji PRVE SEKCIJE Teozofskega društva, ki je bila najprej ustanovljena in po katere nasvetu in vodstvom sta se druga in tretja spojili v eno, ne morejo biti nikoli prepogosto priklicani v ume naših članov. (Glej Pravila v prvem zvezku *Theosophista*, str. 179 in 180.) Duh teh ciljev je jasno utelešen v pismu enega od Mojstrov, citiranem v knjigi *Occult World* (Okultni svet) na straneh 71 in 73. Tisti teozofi torej, - ki bi se, ali so se, v toku časa in dogodkov oddaljili od teh izvornih ciljev in ki so, namesto da bi se jim podredili, predlagali iz globin svoje notranje zavesti nove politike upravljanja, *niso verni svojim prisegam*.

“Toda mi smo vedno delovali v smeri, ki nam je bila izvorno začrtana,” pravijo ponosno nekateri od teh.

“Niste,” prihaja odgovor s strani tistih, ki vedo več o resničnih Ustanoviteljih T. D. *v ozadju* kot oni - ali kot bodo kdajkoli vedeli, če bodo delovali na ta način samo-zavajanja in samo-zadostnosti.

Kakšne smeri so začrtali “Mojstri”? Poslušajte avtentične besede, ki jih je napisal eden od njih leta 1880 avtorju knjige *Okultni svet*:

... “Nam se zdijo ti motivi, ki so s *svetnega stališča* iskreni in vredni vsake resne obravnave, *sebični*. ... Sebični so zato, ker se morate zavedati, da glavni cilj Teozofskega društva *ni zadovoljevanje posameznih stremljenj, ampak služenje soljudem* ... in po našem mnenju se najvišja stremljenja po dobrobiti človeštva obarvajo s sebičnostjo, če v umu človekoljuba preži želja *po lastni koristi ali težnja po nepravičnosti, pa četudi ti dve zanj ne obstajata zavestno*. Pa vendar ste o ideji Univerzalnega Bratstva vedno raz-

pravljali le za to, da bi jo zrušili, se spraševali o njeni koristnosti in svetovali preoblikovanje Teozofskega društva po načelu ustanove za poseben študij okultizma ...” (Ta odlomek je iz drugega pisma Mojstra K. H., ki ga je prejel A. P. Sinnet v Simli, 19. oktobra 1880. Celotno besedilo tega posebnega odstavka lahko najdete v *The Mahatma Letters to A.P. Sinnett*, str. 7-8; zdi se, da je H. P. B. dodatno zapisala v poševni pisavi določene dele Mojstrovega pisma, ker se v objavljeni različici v poševni pisavi pojavlja le beseda *sebični* (pred prvim nizom pik). Sicer pa je celotno pismo zelo pomembno in bi ga bilo potrebno preučevati. - Urednik, *Theosophia*.)

Vendar pa je bilo v letu 1888 napisano še eno pismo, ki ni le neposreden očitek teozofom, ki zapostavljajo glavno idejo Bratstva, ampak tudi vnaprej zastavljen odgovor na glavni argument g. Emila Burnoufa. Tukaj je nekaj odlomkov iz njega. Znova je bilo naslovljeno na tiste, ki so skušali odpraviti “sentimentalni naziv” in želeli iz društva narediti areno za “pojavljanje skodelic in astralno zvonjenje zvoncev”:-

“... Kako naj se, z ozirom na stalno rastoče zmagoslavje in sočasno zlorabo svobodnega mišljenja in svobode, zaustavi človekov bojeviti naravni nagon, da ne bi zadajal doslej nezaslišano krutost in strahote, tiranijo, nepravičnost, itd., če ne z blagodejnim vplivom bratstva in s praktično uporabo Budovih ezoteričnih nauk? ... budizem je najbolj gotova pot, ki pripelje ljudi do edine ezoterične resnice. V svetu, kakršen se nam kaže sedaj, najsi krščanskem, muslimanskem ali poganskem, je pravičnost deležna prezira, častitost in usmiljenost pa zavrženi. Z eno besedo, kako naj se - če že tisti, ki so nam najbolj voljni osebno služiti, napačno tolmačijo glavne cilje Teozofskega društva - ukvarjamo s preostankom človeštva? S tistim prekletstvom, ki je znano kot boj za življenje in je dejanski ter najbolj plodovit vir večine stisk in gorja, in vseh zločinov? Zakaj je ta boj postal skoraj univerzalni načrt vesolja? Naš odgovor je, - zato, ker nobena religija, z izjemo budizma, ni učila uporabnega preziranja tega zemeljskega življenja; vse so, še vedno s to edino izjemo, preko svojih peklov in prekletstev vbile v glave ljudi največji strah pred smrtjo. Zato ugotavljamo, da boj za življenje besni

najbolj silovito v krščanskih deželah, predvsem v Evropi in Ameriki, slabi v poganskih deželah in je skorajda neznan med budističnim prebivalstvom. ... Učite ljudi, da bodo uvideli, da je celo najsrečnejše življenje na tej zemlji le breme in utvara; da je naša lastna Karma, vzrok, ki ustvarja učinek, tista, ki je naš lastni sodnik - naš Osvoboditelj v bodočih življenjih - pa bo veliki boj za življenje kmalu izgubil svojo silovitost. ... Svet na splošno, še posebej pa krščanski, ki je bil dva tisoč let prepuščen režimu osebne Boga, se je sedaj, skupaj s svojimi političnimi in družbenimi sistemi, ki temeljijo na tej isti ideji, izkazal za polomijo. Če teozofi pravijo, da z vsem tem nimajo nobene zveze; če se nas nižji razredi in podrejene rase (tiste v Indiji, na primer, po pojmovanju Britancev) ne tičejo in se morajo znajti, kakor pač znajo, kaj potem nastane iz naših odličnih izpovedi o dobrohotnosti, človekoljubju, reformah, itd.? Ali so te izpovedi roganje? In če so roganje, ali je potem naša pot res prava? ... Ali naj se predamo učnju nekaj Evropejcev - ki so se najedli obilja dežele, pri čemer so mnogi med njimi otovorjeni z darovi slepe sreče - racionalnemu zvonjenju-zvoncev, pojavljanju skodelic, duhovnemu telefonu in astralnemu oblikovanju teles ter pustimo mrgoleče milijone nevednih, revnih in zatiranih, da skrbijo sami zase ali za svojo bodočnost tako, kakor najbolje znajo? Nikoli! Propade naj raje Teozofsko društvo, skupaj z obema svojima nesrečnima Ustanoviteljema, kot da bi morali dovoliti, da ne bi postalo kaj boljšega kot akademija magije in predavalnica okultizma! Da bi mi, predani privrženci tistega inkarniranega duha absolutnega samo-žrtvovanja, človekoljubja, božanske ljubeznivosti, kakor tudi vseh drugih najvišjih vrlin, ki jih je mogoče doseči na tej zemlji žalosti, človeka vseh ljudi, Gautama Bude, morali kdaj koli dovoliti, da Teozofsko društvo predstavljalo utelešenje sebičnosti, zatočišče maloštevilnih, ki ne premorejo misli za mnoge, je zelo čudna misel, bratje moji! ... In od nas, ponižnih učencev teh popolnih Lam, naj bi pričakovali, da dovolimo Teozofskemu društvu, da opusti svoj najbolj plemenit naslov, tisti Bratstva Človeštva, zato da bi postalo preprosta šola psihologije! Ne, ne, dobri bratje, vi že predolgo delujete v zmoti. Poskušajmo se razumeti! Tisti, ki se ne čuti usposobljenega, da bi dovolj dojel

plemenito idejo, da bi lahko zanjo delal, naj se ne loti naloge, ki je zanj pretežka. ... Resnična religija in filozofija ponujata rešitev za vsak problem. To, da se svet nahaja v tako slabem moralnem stanju, je odločilen dokaz, da nobena od njegovih religij in filozofij, tiste civiliziranih ras še manj kot katerakoli druga, ni nikoli posedovala resnice. Pravilne in logične razlage vsebine problemov velikih principov dvojnosti pravičnega in napačnega, dobrega in zla, svobode in despotizma, bolečine in ugodja, sebičnosti in nesebičnosti, so za njih enako nedosegljive kot pred 1881 leti. Od rešitve so enako daleč kot so vedno bile; vendar pa mora za te probleme nekje obstajati dosledna rešitev, in če bodo naši nauki razkrili, da so jo zmožni ponuditi, potem bo svet prvi, ki bo priznal, da mora obstajati resnična filozofija, resnična religija, resnična svetloba, ki ponuja resnico in nič drugega kot RESNICO!”

In ta RESNICA ni buddhizem, ampak ezoterični BUDHIZEM. “Tisti, ki ima ušesa zato, da sliši, naj sliši ...”

Teozofija in Teozofsko društvo

Helena Petrovna Blavatsky o poslanstvu teozofije
Claude Falls Wright

Henry Travers Edge, osebni učenec H.P.B., ki je živel od 1867 do 1946 pravi: “Najvišji privilegij mojega razgibanega življenja je bil moj tesen odnos z H. P. Blavatsky, kot učenec te velike Učiteljice, od leta 1887 do njene smrti, ko je v svojem londonskem stanovanju izpolnjevala svoje delo oznanjanja Teozofije, sprejemala raziskovalce in objavljala svoje knjige in revije. Pokazala mi je, da je teozofija najbolj resno gibanje dobe, ki od svojih privržencev zahteva celovito predanost Nauku Srca; in njeno lastno življenje je bilo najbolj plemenit primer njenih učenj. Navkljub boleznim, nenehnemu in zlonamernemu nasprotovanju in velikemu gmotnemu žrtvovanju, se je herojsko predajala svojemu velikemu delu, da bi prestrašenemu človeštvu prinesla Resnico, Luč in Osvoboditev.”

Dolžnost Teozofskega društva je skrb, da v človeku živi njegova duhovna intuicija. - H. P. Blavatsky

Ta citat H. P. Blavatsky je izbran za začetno točko zato, ker tako primerno povzema njeno pojmovanje namena društva, ki ga je ustanovila. Dobrobit človeka je odvisna od njegovega prepoznavanja Božanskosti njegove bist-

vene narave; in ko to pozabi, zdrsne v materializem. Teozofsko društvo je bilo ustanovljeno z izrecnim namenom, da prepreči materializmu, da bi se razmahnil do te mere, da bi uničil civilizacijo. In tovrstna gibanja, z istim ciljem, so bila zasnovana mnogokrat v človeški zgodovini.

Beseda “duhovno” je na nesrečo izgubila večino svojega pomena, ker se jo uporablja na ohlapen teološki način in ker se uporablja za stvari, ki so le psihične ali astralne. Kaj je pomenila v umu H. P. Blavatsky kaže naslednje: *Iz teozofa morajo žarčiti tiste višje duhovne sile, ki edine lahko prenovijo njegove soljudi. Velike moči so pogosto ovire do duhovnih in pravih pojmovanj.*

To je dovolj, da se razjasni, da mišljena duhovna intuicija ni neka ohlapna, nepraktična ali domišljava stvar. In v zvezi z intuicijo:

Narava razkrije svoje najbolj notranje skrivnosti in preda resnično modrost le tistemu, ki išče resnico zaradi nje same in ki hrepeni po znanju, da bi prenesel koristi na druge, ne pa na svojo lastno nepomembno osebnost.

Na kratko, jasno je, da je z “duhovno intuicijo” H. P. Blavatsky mislila voljo in modrost za pravilno delovanje in nesebično življenje. Odnos med duhovnimi in drugimi močmi je nakazala tako:

S pomočjo teozofije se bo človekova mentalna in psihična rast odvijala skladno z njegovim moralnim razvojem.

Red besed v tem stavku nezmotljivo nakazuje, da je moralno izpopolnjevanje na prvem mestu, sicer bi bil vrstni red besed obrnjen.

A v vsakem primeru najdemo v besedilih H. P. Blavatsky številne dokaze, da je bilo njeno mišljenje takšno; na nobeni drugi stvari ni bolj vztrajala. To dejansko postavlja očitno razliko med Modrostjo in lažnim znanjem ali med uporabo in zlorabo sposobnosti. Človekovo celotno življenje je spopad med praviimi vzgibi in spontanimi silami sebične želje; in ko nastopi kriza, mora on določno izbrati med temi močmi tiste, ki mu bodo vladale v prihodnosti, kajti obstaja nevarnost, da bo izbral napačno in svoje spo-

sobnosti podredil želji. Tako človek vstopa na pot, ki ga vodi naprej do luči, tako da mora, najsi izgubiti svojo Dušo ali boleče ponavljati svoje korake. Da bi se obvaroval pred to možnostjo, je zanj bistveno, da ima trdno moralno osnovo, ali, z drugimi besedami, da spoštuje tiste Duhovne zakone narave, ki so v osnovi vseh drugih zakonov.

Tako predstavljen starodavni nauk predlaga "herezijo" - in sicer, da si je potrebno prizadevati doseči mentalni in psihični razvoj, v upanju, da bo moralno izboljšanje logična posledica. To se izkaže za, tako filozofsko kot izkustveno, napačno. Zgodovina ljudi, ki so skušali hoditi po tej poti je tista samo-uničenja in samo-zavajanja, ki se konča s katastrofo. Morda je vključena pomanjkljivost samopašnost. Ljudje, ki je ne uspejo preseči, vendar pa neradi hodijo po utrjeni poti razuzdanosti, s težnjo, da bi takoj potešili svoje želje in samo-spoštovanje, se na koncu zatečejo v profano zvezo svetosti in popustljivosti ter deificirajo svoje strasti. Na ta način so bili od začetka sveta izmišljeni številni izprijeni in nebrzdani kulturi in tovrstne primere vidimo tudi dandanes. Morda pa je ovira ljubezen do odobranja. Povejmo, da se je ta vzgib pritajil v ozadju vsake misli in dejanja aspiranta po znanju; in namesto, da bi bil izkoreninjen, mu je bila dopuščena rast. Na koncu postane dovolj močan, da premaga vse boljše vzgibe in aspirant zapusti pot dolžnosti in stopi na življenjsko pot samo-poveljevanja. Toda "Vrag zahteva veliko" in takšno življenje je kratkotrajno in polno bridkosti. Človek se zateka k obupnim sredstvom, da bi si zagotovil poželenja vredno laskanje, ki je tako nujno za življenje. Neobrzdana nečimrnost izkrivi presojo in zaslepi oči za tisto, kar bi bilo sicer očitna neumnost. Na ta način so bili od začetka časa izpovedovali številne divje in grozne evangelije; in takšne je mogoče slišati tudi dandanes.

Namen teozofije je, da koristi posameznikom in rasam; zato uči večno resnico, da je moralno načelo vedno na prvem mestu.

Duhovne moči v človeku so pomembne in izjemne, in o teh lahko beremo naslednje:

Duh v človeku - neposredni žarek Univerzalnega Duha - se je končno prebudil. Naj človekov nesmrtni duh takoj prevzame tempelj njegovega telesa in njegova lastna božanska človečnost ga bo osvobodila. Teozof mora biti sam jedro duhovnega delovanja. Moči in sile živalske narave lahko uporabi tako sebični in maščevalen kot nesebični in vse-odpuščajoči; moči in sile Duha se predajo le popolnoma čistemu v srcu - in to je BOŽANSKA MAGIJA.

Rečeno je bilo, da je žrtvovanje edino realno dejanje, ki ga opravlja človek. V takšnih prilikah stopi v ospredje in deluje dejanski Človek. Um spozna, da človeška narava vsebuje nekaj, kar je boljše kot osebna želja. In dejanje je le izpolnitev najvišje spodbude. Dovolj imamo nauka, da svetu vlada želja in da je končni zakon življenja. Temu ni tako; takšen univerzalni boj in razdor se lahko konča le z vsesplošnim uničenjem. Vendar pa je v naravi lahko razločiti zakon žrtvovanja, le če pogledamo vanjo. Tisti, ki stremijo k duhovnim močem, je rekel Učitelj, morajo biti pripravljene prepoznati ta temeljni zakon, sicer se bodo njihovi napori končali s poglobitvijo njihovih lastnih slabosti. Psihičnost, v povezavi s strastnostjo, je strašen človekov sovražnik. Še več, sporočilo H. P. Blavatsky je bilo namenjeno človeštvu; in izkoreninjenje sebičnosti je edino zdravilo za družbo. Razvoj psihičnih moči ni pot do izkoreninjenja sebičnosti.

Da bi si zaslužil častitljiv naziv teozof, mora biti človek predvsem altruist, vedno pripravljen enako pomagati sovražniku kot prijatelju, raje delovati kot pa govoriti, in spodbujati druge k delovanju, ne da bi sam kdajkoli zamudil priložnost za delovanje. Altruizem je sestavni del samo-razvoja. Edini in strašen vzrok za motenje Skladnosti je Sebičnost. Teozofija ponuja vsakemu iskrenemu moškemu in ženski ideal, za katerega je vredno živeti. Teozofija je bistvo dolžnosti. Teozofija je najbolj resno gibanje te dobe. Teozofija mora širiti etičnost. Teozofija vodi v delovanje - okrepljeno delovanje, ne pa v prazen namen in govor. Teozofija uči samo-zatajevanje, ne uči pa prenegljenega in nekoristnega samo-žrtvovanja, niti ne opravičuje fanatizma. Teozofska ideja dobrodelnosti pomeni osebni trud za druge.

Gornje navedbe, ki so le nekateri primeri iz neizčrpnega rudnika, brez dvoma kažejo na namen H. P. Blavatsky, pa tudi na vir njene herojske moči. Ona je bila gotovo obdarjena z Duhovnimi močmi. In to so moči, po katerih bi moral hrepeneti aspirant za razsvetlitev. Katerega moškega ali žensko, ki sta čutila mračnost in zatohlost samo-potešitve, brezupnost iskanja zgolj osebne sreče, in ki sta včasih uzrla plemenitejše božanske možnosti življenja, pa lahko pritegnejo tisti ideali samo-razvoja, ki le dodatno obremenjujejo samo-zavestnost in pogosto odrežejo osebnost od njene povezanosti z raso? Božanska Skladnost je edini zadovoljujoči cilj; in Dolžnost, ne pa ugodje, je vodnik.

Duhovno Intuicijo človeštva je dejansko potrebno ohranjati pri življenju, da je ne bi zadavilo sledenje lažnim idealom.

Vidimo lahko posameznike in narode, kako izgubljajo vse, kar ima dejansko in trajno vrednost, da bi si prigrabili stvari, katerih ne morejo obdržati in katerih vrednost je zlagana in negotova. Balzac je rekel, da so bile edine stvari, ki so posameznikom in narodom podarile življenje in živahnost, veliki ideali, medtem ko so bili skoraj vsi potopljeni sami vase, doba pa je postala "utilitaristična". To je dokaj splošno reklo in lahko ga slišimo povsod; toda kakšno je zdravilo? Zgolj opozorila ne bodo zalegla. Teozofsko gibanje je titanska sila, ki je prelita v sodobno družbo in ki se dotika življenja na vsaki točki ter prebuja človeka v novo delovanje na vsaki ravni. Je tako intelektualna kot moralna sila - in ti dve sta v resnici ena, ko se prečistita.

Teozofsko društvo bo s svojimi plemenitimi ideali prepojilo velike mase inteligentnih ljudi. Teozofske etike so izvleček in smetana etik sveta. Le teozofija lahko izniči sebičnost, ki je ukoreninjena v zahodnih narodih.

Ti citati kažejo, kaj si je H. P. Blavatsky mislila o poslanstvu teozofije. To, kar sledi, pa bo pokazalo, kako močno je vztrajala pri altruizmu kot nepogrešljivi lastnosti aspiranta po Modrosti.

Samo-Poznavanje je otrok ljubeznivih dejanj. Mi nismo nikoli dosegli ali celo razumeli moči človeškega srca. Samo-žrtvovanje je najvišje merilo teozofije. S preučevanjem Okultizma za sebične cilje, za povečevanje osebnega stremjenja, ponosa ali nečimrnosti, človek ne more nikoli doseči resničen cilj - pomagati trpečemu človeštvu. Sočutje je Zakon zakonov - večno skladje. Čutiti "Sočutje" brez ustreznega praktičnega rezultata ni Altruizem. Prva od teozofskih dolžnosti je, da vsi ljudje opravijo svojo dolžnost. Kajti za vsak cvet ljubezni in dobrodelnosti, ki ga posadite v sosedov vrt, bo iz vašega lastnega izginil nek zoprni plevel. Ni sreče za tistega, ki stalno razmišlja o sebi in pozablja na vse druge. Dolžnost - ki edina prinaša srečo - vsakega teozofa je gotovo ta, da pomaga drugim nositi njihovo breme. Teozof bi moral pridobiti modrost zato, da učinkovito, ne pa slepo, pomaga drugim. Človeško srce se še ni v celoti izrazilo. Če nisi sposoben garati za človeštvo, deluj za tistih nekaj, ki potrebujejo tvojo pomoč. Načelo Bratstva je ena od večnih resnic, ki vladajo napredovanju sveta. Stopi iz sončne svetlobe v senco, da bi izpraznil prostor za druge.

Gonilna sila, ki edina lahko premakne svet, je Božansko Sočutje, s svojim dvojčkom, Božansko Inteligenco; in eno priključuje drugo. Teozofija bide boj zoper nevednost in zgrešena prepričanja, kakor tudi zoper stisko srca. Teozofija lahko stoji ob strani človeku v tisti grenkobi duše, ko se zdi celotno življenje kruto posmehovanje - krizi, ki doleti vsakega čutečega človeka, ne glede na okoliščine. Ta muka duše je podobna porodnim bolečinam; in čeprav se mi lahko upremo, jo lahko vzdržimo in varno preidemo skozi, če vemo, da za nevihtnimi oblaki sije večna luč Duha - naš lastni jaz, ki bi se rad razodel opotekajočemu se umu.

Zato je teozofija nepremagljiva moč, kajti dotakniti se mora src ljudi in trajno vplivati celo na tiste, ki jo najprej zavrnejo. Kajti resnica najde svoj dom in je prepoznana. In teozofija bo preživela vsa svoja popačenja, ki poskušajo živeti na njen račun in izrabiti njene koristi; kajti slednje so zelo smrtne, medtem ko je resnica nesmrtna. Na koncu podajmo še naslednjo navedbo H. P. Blavatsky:

Ali se vam ne zdi, da mora za društvom obstajati nekaj zelo plemenitega, zelo vzvišenega, zelo resničnega, če voditelji in ustanovitelji gibanja še vedno z vso svojo močjo delujejo zanj? Čemu torej njihovo žrtvovanje vsega udobja, vse posvetne blaginje in uspeha, celo svojega dobrega imena in ugleda, da bi v povračilo prejemale le nenehno in brezkončno klevetanje, nepopustljivo preganjanje, neutrudno obrekovanje, vztrajno nehvaležnost in nerazumevanje njihovih najbolj iskrenih naporov, udarce in klofute z vseh strani - ko bi se preprosto že s samo opustitvijo svojega dela takoj osvobodili vsake odgovornosti, obranili pred vsakim nadaljnjim napadom (The Theosophical Path, marec 1914, str. 145-149).

Ne glede na to, kako tesno se istoveti z njo, pa Teozofsko društvo ni označevalec teozofije. Organizirano je na takšnih osnovah, da ne more zastopati nobene posebne filozofije ali religije. Prepričani smo lahko, da njegovi člani, skoraj brez izjeme, prepoznavajo teozofijo kot edini sistem znanja, ki primerno pojasnjuje težave dobe, vendar pa društvo, ki nosi njeno ime nima lastnih mnenj in stalno vztraja na stališču, da je potrebno pošteno in brez pristranskosti preučiti vsak na novo predstavljen pogled na življenje.

Pa vendar je, ne glede na to, kako čudno se to lahko zdi, medtem ko uteleša zelo določne trditve o naravi in človeku, teozofija v popolnem skladju z duhom Teozofskega društva. Njena bistvena načela so skupna vsaki filozofiji in morda prvo pravilo njenega uspešnega študija je to, da mora ostati študentov um odprt za sprejemanje znanja in resnice, ne glede na izvor. Filozofija in njen nosilec, društvo, sta tako tesno medsebojno povezana. Teozofsko društvo je poskus osvoboditi ljudi ponižujočih vplivov vraževerja, materializma in sebičnosti, ki so vraščeni v našo civilizacijo, medtem ko teozofija na splošno predstavlja položaj, ki ga naravno sprejme um, ko se na tak način osvobodi.

Malo razbremeniti svet

Sidney A. Cook

Tako lahko je govoriti o stvareh, ki bodo spremenile lože v skupine enake tistim v mnogih drugih organizacijah, ki preučujejo vse druge stvari, ne pa tiste, zaradi katerih je bilo ustanovljeno Teozofsko društvo in katere naj bi predstavilo človeštvu. Morda so nekateri med nami staromodni in mislijo, da je največja potreba sveta in naš veliki namen še vedno ta, da omogočimo spoznavanje Starodavne Modrosti in da tega ni mogoče doseči s podvajanjem, v naših ložah in na naših predavanjih, tistih študij in predavanj, ki jih je mogoče najti v stotinah drugih organizacij in s tisoči drugih stališč. Mi čutimo, da je bolje da malo razbremenimo svet s Prastaro Modrostjo, kot pa, da bi se pridružili množici, ki ima druge interese.

Nove predstavitve, da, na podlagi bolj spretnega in bolj aktualnega pristopa, vendar pa mora iti predstavitev TEOZOFIJA in pristop mora hitro voditi do nje, drugače Teozofsko društvo ne bo služilo nobenemu drugemu namenu kot tistim, ki jim služijo drugi, in bo izgubilo tisto edinstvenost, ki nam podarja tehtno in koristno mesto v svetu.

Kaj je Teozofsko društvo?

Anonimni avtor

Mnenje o tem, kaj bi moralo biti

The Path (Theosophical Siftings, Zvezek 1.

Ljudje, ki so kaj slišali o delovanju teozofov, me pogosto sprašujejo: kaj je Teozofsko društvo in kakšen je njegov namen? Nekateri mislijo, da je sekta, v kateri ne more obstati nobeno mnenje, če ga prej ne potrdi “centrala” ali “nadzorni odbor”; drugi menijo, da je šola okultizma in čarovništva; tretji, da je nova oblika budizma, ki naj bi se pojavila zato, da bi zrušila krščanstvo, medtem ko tisti, ki ne pripadajo krščanski cerkvi, sumijo, da predstavlja poskus širitve krščanskih nauk v neki novi in bolj sprejemljivi preobleki. Skoraj vsak od teh izpraševalcev vidi v T. D. le strašilo, tako da o njem prevladujejo vsa mogoča mnenja, le pravo ne.

Na vse te ugovore lahko odgovorim le tako, da jim pokažem natisnjena “Pravila Teozofskega društva”, kjer lahko pod naslovom “Cilji Društva” preberejo: “Društvo ne zastopa nobenega posebnega religioznega prepričanja, se ne vmešava v človekov družbeni položaj, je v celoti ne-sektaško ter vključuje pristaše vseh veroizpovedi”. To se sliši tako lepo, da ljudje, ki

so navajeni na to, da se obešajo na prepričanja in dogme ter “priznane avtoritete”, ne morejo verjeti, da bi bilo to lahko res.

Še več, slišali so za “nadzorni odbor”, za “predsednikove odloke”, za “uradne organe”, itd., in vse te stvari imajo tolikšen pridih sektaštva, da se jim zdijo neskladne z duhom svobode, ki ga tako glasno razglaša T. D. Sprašujejo: kaj nadzira nadzorni odbor? Kdo uveljavlja poslušnost predsednikovim odlokom? Ali uradni organi širijo dogme sekte? In, če ne, kakšen je potem smisel teh stvari? Zdi se, torej, da je nastopil čas, da še enkrat razmislimo o tem, kaj je T. D., oziroma, kaj bi moralo biti.

Vsakemu iskalcu resnice bi moralo biti jasno, da je svet, ne glede na to, kako velik je napredek, ki ga naredila sodobna civilizacija v zvezi z materialnim in posvetnim blagostanjem človeka, še vedno daleč od fizične, intelektualne, moralne in duhovne popolnosti. Bolezen in zločin, trpljenje in smrt, revščina, tiranija in nevednost, še vedno obstajajo; in čeprav imamo številne organizacije, katerih namen je delati dobro in zdraviti bolezní človeštva, večino teh organizacij do določene mere še vedno ovirajo stara mišljenja, navade, prepričanja in predsodki, njihovo delovanje pa ni dovolj svobodno, ker niso svobodni njihovi nazori; morda koristijo določenemu razredu človeštva, ne pa celotnemu človeštvu; morda poznajo del resnice, ne pa celotno resnico; njihova dobrodelnost zajema majhen krog, ne pa celega človeštva. Koren zla je nevednost, njegovi otroci pa vraževerje, strah, zločin in bolezen; in edino zdravilo proti nevednosti je širjenje poznavanja resnice.

V vseh časih so obstajali ljudje in združbe, ki so bile voljne, z vsem, kar jim je bilo na razpolago, širiti to, kar je bilo po njihovem mnenju resnica, najsi prava ali lažna; vedno so obstajali ljudje, ki so hoteli z močjo meča ali grmade, natezalnice ali ognja, vsiliti svoje nazore o resnici drugim; toda resnice ni mogoče širiti na ta način. Pravo znanje o dobrem, lepem in o resnici je mogoče pridobiti le z osvojitvijo vedenja o sebi, in vedenje o sebi mora rasti v vsakem posamezniku v toku njegovega razvoja. Ne morejo mu ga vsaditi drugi, ali pa biti vsiljeno drugim, tako kot ne more rasti

drevo, če ga izrujemo iz zemlje. Cilj pravega teozofa je zato pridobivanje samo-poznavanja in uporaba znanja, ki ga poseduje, za doseganje največje dobrobiti.

Morda ne celem svetu ne obstaja niti ena dežela, v kateri ne bi našli ljudi, ki bi si želeli pridobiti samo-poznavanje, poiskati resnico s pomočjo svobodnega in neomejenega raziskovanja ter uporabiti svoje znanje v korist človeštva. Obstajajo ljudje, ki bi radi videli resnični napredek, namesto stagnacije, vedenje, namesto obćih, a še vedno dvomećih nazorov, modrost, namesto sofizma, univerzalno ljubezen in dobrohotnost, namesto sebićnosti. Takšne moške in ženske najdemo povsod in vsi delujejo po svojih najboljših moćeh. Nekateri delujejo s pomoćjo šole, drugi s pomoćjo prižnice; nekateri ućijo znanost, drugi širijo občutek za lepo in resnićno s svojimi umetniškimimi deli; tretji govorijo s pomoćjo silnega jezika glasbe; toda najbolj napredni od teh ponujajo drugim vzgled s svojim lastnim, Kristu podobnim ravnanjem v vsakodnevnih življenjskih poslih.

Velika večina takšnih ljudi, ki jih zanima dobrobit človeštva, živi osamljeno, pa čeprav morda prebivajo v natrpanih mestih, kajti težko najdejo takšne, s katerimi bi lahko delili svoj naćin ćutenja in mišljenja in ki bi imeli pred sabo podobne cilje. Pogosto živijo v skupnostih, v katerih prevladujejo sebićnost, pohlep za denarjem ali morda pobožnjaštvo in vraževerje, zato so osamljeni in brez podpore tistih, ki soćustvujejo z njihovimi idejami; kajti, ćetudi vse tiste, ki imajo pred seboj isti cilj, združuje en sam univerzalni princip, pa kljub temu njihove osebnosti ne poznajo drug drugega, tako da težko najdejo naćin za medsebojno povezovanje in izmenjavo misli.

Recimo, da bi se v vsaki deželi vzpostavil center povezovanja, s pomoćjo katerega bi takšni ljudje lahko stopili v medsebojni stik, in da bi vsak takšen center zaćel izdajati revijo ali časopis, s pomoćjo katerega bi takšni ljudje lahko izmenjevali svoje misli - ne center, iz katerega naj bi se širila najvišja modrost in iz katerega bi se širile dogme, ki naj bi jih delili nerazmišljajoćim vernikom, ampak center, s pomoćjo katerega bi se lahko

svobodno prelivala mišljenja članov društva - pa bi imeli idealno “Teozofsko društvo”. Takšen center bi bil podoben osrednji telefonski centrali, iz katere se širijo vse mogoče povezave. Potreboval bi zaupanja vrednega uslužbenca, ki bi vzpostavljajl povezave in skrbel za posle, povezane z delovanjem urada. Toda, če bi ta “telefonski upravljavec” poskušal posegati v sporočila, ki se prenašajo preko povezav, in prevzemal vlogo avtoritete, ki naj bi odločala, kakšna mnenja bi se lahko pretakala in katera sporočila bi bilo potrebno izločiti; če bi prevzel vlogo diktatorja in dovoljeval le tista sporočila, ki bi bila skladna z njegovimi lastnimi idejami, potem cilj takšnega centra ne bi bil dosežen in znova bi imeli papeške nareke in predsedniške odloke, namesto svobode mišljenja in govora, tako da se ne bi izpolnil cilj in namen društva.

Toda, če bi, po drugi strani, dovolili, da nek nezrel um lahko tiska svoja sporočila na račun društva in uči stvari, za katere bi morda po nekaj mesecih sam ugotovil, da jih je prerasel, in za katere bi mu bilo potem žal, da so sploh zagledale luč sveta, potem bi takšno delovanje vrglo slab glas na društvo in bilo poleg tega povsem neuporabno.

Naš “telefonski upravljavec” bi zato moral biti človek z največjo dozo budnosti in razlikovanja ter ne bi smel nikoli poseči v izražanje kateregakoli mnenja, ne glede na to, kako zelo bi bilo v nasprotju z njegovim lastnim, a obenem bi lahko v okviru določenih meja izločal sporočila ali jih predstavljajl v bolj primerni obliki.

V zvezi s svobodo govora bi bilo absurdno, če bi takšno društvo poskušalo kateremukoli od svojih članov predpisati, kakšno vrsto mnenj ali dogem bi moral izražati, kajti kakršnakoli so že njegova mnenja, na ta ni nikoli mogoče gledati kot na mnenja društva kot celote, saj društvo kot tako “ne zastopa nobenega posebnega prepričanja” in “je v celoti ne-sektaško”. Če bi navkljub tej svečani zaobljubi, nekdo kljub temu menil, da predstavljajo mnenja, ki jih javno izraža nek član društva, prepričanje društva, bi morali takšno nesrečno okoliščino obžalovati, a navsezadnje ne bi povzročila veliko škode. Po drugi strani pa, če bi poskušal “predsednik” ali “nadzorni

odbor” upravljati z bolj pomembnimi stvarmi kot zgolj s sestanki članov, in če bi poskušal “nadzorni odbor” nadzirati vest in mnenja članov, namesto da bi vršil zgolj nadzor nad zunanjimi posli društva, in če bi nek “uradni organ” poskušal določati, kaj bi morali in kaj ne bi smeli verjeti člani društva, potem bi bilo takšno ravnanje v neposrednem nasprotju z duhom, ciljem in namenom društva ter v nasprotju z načeli, na katerih je bilo utemeljeno. In tako kot bi moral biti cilj vsake nižje resnice, da pomaga k rasti resničnega “Teozofskega društva” in ohranjati čistost načel, tako bi moral biti njen cilj tudi ta, da bi v kali zatrla vse, kar je v nasprotju z neodvisnostjo in svobodo govora.

125 let Teozofskega društva

Geoffrey A. Farthing

HPB je poudarila, da so pred sedanjim obstajala tudi že druga teozofska društva. Tako v *Ključu k teozofiji* omenja eklektično društvo, ki ga je ustanovil Ammonius Saccas in ki naj bi imelo naslednje cilje: Da bi spravilo vse religije, sekte in narode pod skupnim sistemom etike, utemeljene na Večnih Resnicah.

To odseva tudi v objavi ciljev sedanjega Teozofskega društva, podani v njegovih pravilih leta 1880:

Cilj je vzpostavitev univerzalnega bratstva, utemeljenega na splošnem verovanju v Veliki Prvi Inteligentni Vzrok in v Božansko Sinovstvo človekovega duha ter s tem v nesmrtnost tega duha in temeljno bratstvo človeške rase.

Ta izjava je bila nato z leti preoblikovana, tako da smo dobili cilje društva, kakršni so danes; to je, vzpostavitev univerzalnega bratstva, opogumljanje študija primerjalne religije, itd, ter raziskovanje latentnih moči v človeku, itd.

V prvih dneh društva so bili glavni interes ustanoviteljev društva in ljudi, ki jih je pritegnilo, spiritistični pojavi, o katerih je HPB razkrila določene informacije, da bi pojasnila, kaj se dejansko dogaja, ko prihajajo sporočila preko medijev. Te so nakazale neke prvine velikega nauka, teozofije, ki naj bi sledil kasneje. Takrat je obstajala tudi tesna zveza nekaterih ustanovnih članov z masonstvom, ki jih je obvezovala k zaobljubi tajnosti. Takšna zaobljuba se je tedaj zahtevala tudi od članov Teozofskega društva, z značilnimi, tako kot v masonstvu, stiski roke. Ena od značilnosti tedanjega obdobja društva pa je bila ta, da je, ne le sprejemalo tudi ženske, ampak so te lahko zavzele tudi pomembne, celo najvišje položaje v ložah. Šlo je torej za demokratično društvo.

Ideja v ozadju tajnosti je bila ta, da je HPB, ki je bila vpeljana v okultizem vzhoda, posedovala skrivnosti o močeh v Naravi, ki jih ne bi bilo modro razkriti javnosti. Ali je bilo kakršnokoli znanje, poleg tistega, ki ga je kasneje objavila v svojem obsežnem literarnem opusu, kdajkoli predano kateremukoli članu njene Notranje Skupine, ne vemo. Ta okultizem ali ezotericizem, če uporabimo besedo brez neprimernih konotacij, ki se sedaj držijo besede 'okultno', je bil del učenj Mojstrov in dejansko tudi njihovega obstoja samega kot Iniciatov, skrivno znanje. To ozadje okultnega znanja je zaznamovalo celotno društvo in še sedaj, čeprav se to ne priznava, pogojuje ume in stremljenja nekaterih študentov.

To prepoznavanje skrite strani stvari seveda ni del nauka, ki je bil objavljen, to je, človekovih principov in ravni Narave, vključno s hierarhijami bitij, katerih bivališče so notranje kozmične ravni. Učenje je poudarilo dejstvo, da notranji in zunanji ustroj človeka v celoti odsevata tistega Kozmosa. Tudi to morda ni dovolj upoštevano. Najvišja stanja bivanja, ki se jih človek lahko začne zavedati, odsevajo tista z najvišjih nivojev kozmičnega reda, nato pa vse tja dol do fizične ravni.

Najvišja kraljestva kozmičnega prizorišča in zavesti so božanska. Poznavanje procesov evolucije, s katerim človek lahko razvije svoje sposobnosti dojemanja teh višin je samo jedro teozofskih učenj. Je tudi opravičilo za

uporabo opisa teozofije kot Religije Modrosti. Ker nas to veže na sam izvor celotnega bivanja in vsega, kar obstaja v njem, to je, na Naravo v njenem najbolj celovitem smislu, je Narava sama tista, ki je resnična osnova celotne religije. Narava sama po sebi je brez kakršnihkoli alegoričnih ali mitskih zgodb; ne potrebuje nobenega tolmačenja. Nikoli ne zastara, navkljub svojemu nenehnemu spreminjanju.

Nadalje, ker človekova narava popolnoma odseva tisto Narave same, od najvišjega nivoja navzdol do najnižjega, ne potrebuje nobenih duhovnikov ali drugih bitij, da bi delovali kot posredniki med njo in njeno lastno božanskostjo.

Učenje vključuje to, da ta celoten kozmični proces, ki nujno vključuje naš sončni sistem, našo zemljo in vse, kar je na njej, vključno z nami, vodi vrojeni zakon. Ta zakon je skrivnostno edina 'Entiteta', ki je odgovorna, tako za oblikovanje vesolja kot tudi za njegovo delovanje, ki pa se temeljno nahaja tudi v človekovem ustroju in ne ločeno od ali izven njega. Vesolje objavlja združenost. Kot je rekla HPB, "Obstoj je ena stvar".

Glavni vidik tega zakona je vedno-nastajanje življenja, to je, evolutivni razvoj vseh stvari v manifestiranem vesolju proti popolnosti. To je težko razumeti, vendar pa leži ključ do skrivnosti v načelu združenosti. Vsaka manifestirana stvar je sama po sebi celota, in celota je v vsakem delu, kakorkoli majhen ali velik je lahko. To pojmovanje je prav tako težko, vendar pa ga je mogoče dojeti, ko spoznamo, da so subjektivni principi bivanja brez razsežnosti, vsaj relativni v odnosu na fizičnega. Na primer, kako velik in kje se nahaja nek namišljen predmet ali slika? Čeprav ni nič, pa ga vendar lahko vidimo z očesom našega uma, vendar pa glede na naš fizični svet nima ne mesta ne razsežnosti. To pojmovanje nam ponuja ključ v zvezi z univerzalnostjo Življenja, ki se manifestira skozi vse stvari in bitja, ne glede na velikost. Vsaka stvar živi.

Drugi vidiki zakona so tisti vzroka in učinka, to je, verige vzročnosti, zaradi katere ima vsaka obstoječa stvar v vsakem trenutku celotno verigo

predhodnikov, ki jo vzpostavljajo točno takšno kot je. To se nanaša tako na nas kot na vsako drugo stvar. Nadalje, ta zakon ohranja harmonijo vesolja. To skladje podarja čas, v okviru časovnega razpona vsake stvari, da bi ta lahko izpolnila svojo funkcijo v življenju celotnega načrta. V nakopičenju celotnega življenja je delovanje dejansko delovanje Kozmosa, vendar pa so vsa delovanja vseh brezštevilnih vej značilnih življenj koordinirana in se prilegajo širnemu vzorcu, v katerem vsaka stvar izpolnjuje svojo posebno vlogo na sebi lasten način.

V veličastnem teozofskem učenju obstajajo nekateri osnovni vidiki. Ti kažejo na to, za kašen namen je bilo vzpostavljeno društvo, to je, da širi poznavanje tega učenja. Tako v *Ključu k teozofiji* (Str. 59, slov. prev.) HPB pravi:

Društvo je bilo ustanovljeno, da bi ljudem pokazalo obstoj teozofije ter jim pomagalo, da bi se ji približali s študijem in sprejemom večnih resnic.

To spodbuja vsakega člana k preučevanju nauka, da bi se z njim seznanil ter ga nato lahko širil in z njim seznanjal vse tiste, ki so ga sposobno in voljni sprejeti.

V Predgovoru k *Tajnemu Nauku* HPB pojasnjuje, da je namen tega dela in njenih drugih besedil, da “bi postalo znano, da takšna stvar kot je teozofija sploh obstaja,” in kaj je.

Cilj tega dela bi lahko navedli tako: pokazati, da Narava ni “naključno sovpadanje atomov” in določiti človeku njegovo pravično mesto v načrtu Univerzuma; rešiti pred ponižanjem arhaične resnice, ki so osnova vseh religij; in do neke mere razkriti temeljno enotnost, iz katere te izvirajo; in končno, pokazati, da se znanost sodobne civilizacije ni nikoli približala okultni strani Narave.

HPB pojasnjuje tudi to, da precejšen del tega, kar je napisala, še ni bilo nikoli prej v zgodovini sveta predstavljeno javnosti. Prihod teozofije je bil svetovni dogodek, katerega pomen za celotno človeštvo, tako sedaj kot v prihodnosti, ni mogoče preceniti. Velike religije sveta in starodavni gnos-

tični filozofi so prikrivali svoje skrivnosti in jih razkrivali le tistim, ki so bili vpeljani v njihove sisteme. Takšni so bili na primer inicirani Brahmini, katerim je pripadal na primer Subba Row. On je ostro ugovarjal, češ da HPB v *Tajnem Nauku* omogoča splošno poznavanje informacije, ki je bila do tedaj le v rokah Adeptov.

Vztrajnemu študentu ni težko odkriti področij tega, dotlej tajnega učenja, vendar pa razprava o njih ni predmet tega članka. V članku z naslovom *The New Cycle* - Novi cikel (21. marec 1889) HPB pravi:

V naših dveh zvezkih je nauk zgolj orisan, pa vendar odstrte skrivnosti v zvezi verovanji pred-zgodovinskih ljudstev, kozmogonijo in antropologijo, doslej niso bile objavljene. Določene dogme, določene teorije, so v nasprotju z znanstvenimi teorijami, še posebej tisto Darwina; vendar v nasprotju z njimi pojasnjujejo in razsvetljujejo to, kar je bilo do sedaj nedojemljivo, zapolnjujejo več kot le eno vrzel, ki je ni, *nolens volens*, zapolnila ortodoksna znanost. Te nauke smo morali predstaviti takšne kot so ali pa se sploh ne lotiti tega predmeta. Za tistega, ki se boji teh neskončnih pogledov in ki bi jih poskušal skrajšati s pomočjo bližnjic in visečih mostov, ki jih je preko teh tisočih vrzeli umetno postavila sodobna znanost, bi bilo bolje, ko se ne bi podal v Termopile arhaične znanosti.

Vsak študent, ki si želi odkriti čiste namene Teozofskega društva in ki hoče odigrati svojo vlogo v velikem delu, h kateremu je bil povabljen, bi moral prebrati ta članek v celoti.

Za konec pustimo, naj govori HPB sama:

Nima smisla stvari prepuščati slučaju ter čakati na intelektualno in psihično krizo, ki se pripravlja, z brezbriznostjo, če že ne z neumnim dvomom, govoreč, da nas bo v najslabšem primeru naraščajoča plima naravno odložila na obalo; kajti zelo verjetno je, da bo plimovanje naplavilo le truplo. V vsakem primeru se bo odvil strašen boj med grobim materializmom in slepim fanatizmom na eni strani ter filozofijo in misticizmom na drugi - misticizmom, tisto tančico, ki bolj ali manj prosojno zakriva večno Resnico.

Vendar pa ni materializem tisti, ki bo nadvladal. Vsak fanatik, ki ga njegove ideje ločijo od univerzalnega aksioma, "Ni religije nad Resnico," bo sam videl, kako ga bo od novega Oboka, imenovanega *Človeštvo*, kot nevredni kamen zavrnilo že to samo dejstvo. Nošen od valov, gnan od vetrov, opotekajoč v tistem elementu, ki je tako strašen, ker je neznan, se bo kmalu znašel v prepadu ...

Da, mora biti tako in ne more biti drugače, ko zaradi pomanjkanja goriva ugaša umetni in hladen plamen sodobnega materializma. Tisti, ki ne morejo sprejeti ideje o duhovnem Egu, živi duši in večnem Duhu v svoji materialni školjki (ki dolguje svoj utvaren obstoj tem *principom*); tisti, za katere je veliko upanje na obstoj onstran groba muka, zgolj simbol za neko neznano količino ali pa predmet verovanja *sui generis*, rezultat teoloških in medijumskih halucinacij - ti bi naredili dobro, ko bi se pripravili na največje možno razočaranje, ki ga lahko za njih hrani prihodnost. Kajti iz globin teme, blatnih voda materializma, ki na vseh straneh skriva pred njimi obzorje velikega Onostranstva, se v teh zadnjih letih stoletja dviga mistična sila. Vsekakor je vsaj prvo prijazno šumenje, vendar pa *nadčloveško* šumenje - "nadčloveško" le za vraževerne in nevedne. Duh resnice prehaja sedaj preko obraza temnih voda, in ko jih zapušča jih sili, da izlivajo svoje duhovne zaklade. Tiste, ki ga prepoznavajo in čutijo, da je to vzvišeni trenutek njihove odrešitve, bo povzdignil in popeljal onstran utvar velike astralne kače. Veselje, ki ga bodo izkušali, bo tako ostro in silovito, da jih bi blaženost, ko ne bi bili mentalno ločeni od svojih teles iz mesa, prebodlo kot ostro jeklo. Ne bo ugodje tisto, ki ga bodo izkušali, ampak blaženost, ki je slutnja znanja bogov, znanja o dobrem in zlu, in o sadežih z drevesa življenja.

Gotovo bi morali biti vsi goreči člani pozorni na te besede.

Teozofsko društvo in njegova prihodnost

Geoffrey A. Farthing
Manifest 1996

Proti koncu devetnajstega stoletja, pa čeprav so njeni kolegi v “Bratstvu” menili, da čas ni primeren, to je, da človeštvo na splošno še ni dovolj duhovno napredovalo, in čeprav nekateri posamezniki morda so, sta Mojstra Modrosti dovolila poskus, da postane človeštvu na splošno dostopno okultno znanje, ki zadeva naravo obstoja in človekovega bivanja. Dotlej je bilo to skrivno. Teozofsko društvo, ki je bilo ustanovljeno leta 1875 v New Yorku, je bilo izvirno vzpostavljeno kot združenje ljudi, ki jih je zanimala duhovnost in psihični pojavi. Njegov prvotni cilj je to izražal, vendar pa je ta po nekaterih spremembah hitro postal takšen kot je še dandanes, s poudarkom na bratstvu.

Sedež društva se je leta 1880 preselil v Bombay in nato leta 1883 v Adyar. Čeprav so si bili Mojstri edini, da društvo naj ne bi bilo šola Okultizma ali Magije ter da je njihov edini namen, da bi koristili človeštvu na splošno, pa so na razne načine dali vedeti, da posedujejo okultno znanje in moč, in da so nekaj tega sposobni in voljni tudi predati primernim kandidatom. To naj bi se zgodilo predvsem preko besedil H. P. Blavatsky, nekaj informacij

pa sta omenjena Mojstra neposredno posredovala v svojih pismih A. P. Sinnettu.

Nekaj tega znanja je bilo različnega od tistega, ki ga je vsebovala tedaj obstoječa literatura, z izjemo nekaterih starejših in/ali obskurnih "okultnih" spisov. Ti so bili brez nujnih "ključev" večinoma nerazumljivi.

Vendar pa je bilo znanje v tem novem izlivu pospremljeno kot izvir in izvor vsega filozofskega in religioznega znanja v njegovi čisti obliki. Stari spisi in filozofska besedila naj bi "okužilo" človeško tolmačenje, dodatki in spremembe. Večinoma so sicer izšli iz čistega izvora, vendar pa nato izkrižili izvirne pomene.

Prvi poskus osvetlitve tega starodavnega znanja je bilo delo *Isis Unveiled* (Odstrta Izida), objavljeno 1877, izredno učeno delo, v katerem je navedenih okoli 1330 drugih del, nekaterih zelo redkih in starih. Znano je, da so pri njem sodelovali številni Mojstri, ki so priskrbeli HPB večino informacij, ki jih vsebuje.

Pisma A. P. Sinnettu so bila kasneje bolj popolno in posebej opisana v *Pismih Mojstrov A. P. Sinnettu*, po katerih je slednji napisal dve knjigi: *The Occult World* (Okultni svet) in *Esoteric Buddhism* (Ezoterični buddhizem).

Ta zadnja je, četudi nikakor ne popolna ali v celoti točna, pomembna zato, ker je bila prvi sistematični poskus oblikovanja in orisa tega, kar je kasneje postalo znano kot Teozofija. Knjigi sta bili objavljeni v letih 1884 in 1885. Od leta 1875 naprej so HPB-jini članki in pisma stalno prinašala vidike tega učenja. Ta besedila so sedaj zbrana in urejena v štirinajstih zvezkih njenih *Collected Writings* (Zbranih del).

HPB je bila v Teozofskem društvu v Indiji okoli dve leti, med katerimi so se široko potrdili njeni stiki z Mojstri in njeno poznavanje psihičnih pojavov. Vendar pa številni ljudje, celo na sedežu društva, niso sprejeli teh objavljanih kot pristna. Še več, pojavi so bili za lokalne cerkvene misijonarje povsem onstran verjetnosti.

Nekatera pisma, ki naj bi jih domnevno HPB pisala članom osebja v Adyarju, naj bi jasno dajala vtis, da so pojavi, ki jih je proizvedla HPB, temeljili na zavajanju. Po dolgotrajni preiskavi je preiskovalec iz *Society for Psychical Research* (Društvo za psihično raziskovanje), ki se je predvsem zanašal na sovražne priče in specialista za rokopise, izjavil, da je HPB sleparka.

To je vseboval dokument, ki ga je sprejelo SPR in je kasneje postal znan kot *Hodgson Report* (Hodgsonovo poročilo). Odtlej so ga sicer zavrnilo številni raziskovalci, v zadnjem času celo SPR. Ena izmed tragičnih posledic poročila je bila ta, da je bilo HPB, ki je bila v tistem času v zelo slabem zdravstvenem stanju, svetovano, da zapusti Adyar.

Potem ko je zapustila Indijo, je HPB preko Nemčije in Belgije prispela v Anglijo. Med tem časom je, ko ji je to dopuščalo zdravje in druge okoliščine, pisala *The Secret Doctrine* (Tajni Nauk), ki je bil nato objavljen leta 1888 v Londonu.

To je bilo njeno najbolj pomembno delo in predstavitev celotne Prastare Modrosti, ki so jo bili takrat pripravljene objaviti Mojstri. Je zelo obsežno delo, v katerem je navedenih okoli 1100 drugih del in v katerem so razložene starodavne (in sodobne) religije in filozofije ter predstavlja ozadje neizmerne sistema znanja celotnega vesoljnega prizorišča in človeka v njem.

V dveh ali treh primerih hude bolezni je Mojster čudežno ohranil HPB pri življenju, da bi zaključila delo, kateremu je nato dve leti kasneje sledila knjiga *The Key to Theosophy* (Ključ teozofiji).

Ob več priložnostih je bilo poudarjeno, da je bila HPB edini Mojstrov zastopnik. Z njenim odhodom iz Adyarja, se je njihov vpliv tam končal. Ena izmed posledic tega je bilo dejstvo, da je večina Chel (učencev) "izginila" (vključno z Damodarjem, ki se iz Tibeta ni nikoli vrnil v društvo). Na voljo imamo njeno določno izjavo, da ne bo več, v kolikor bo iz kateregakoli že

razloga prenehala delovati kot zastopnik Mojstrov, prihajalo do stikov z njimi (glej M.L., str. 136, 2. in 3. izdaja).

Zdi se, da so na to vsi pozabili. Številni ljudje, tako v društvu kot izven nje, kot na primer Alice Bailey, so kasneje trdili, da so v stiku z Mojstri in da so od njih prejeli sporočila.

Ta sporočila, od katerih so nekatera zelo obširna in prepričljiva, so bila prejeta psihično, ali pa bila "kanalizirana": zelo pomembno, vsa so bila nepotrjena.

Sporočila preko psihičnega medija ni bila metoda, ki so jo uporabljali Mojstri. Ta dejstva, narava sporočil in poseben položaj HPB so izrednega pomena pri obravnavi tega, kar se je zgodilo v začetku 20. stoletja, v zvezi s trenutnim stanjem društva in v zvezi z njegovim uspešnim delovanjem na začetku 21. stoletja.

Annie Besant

V zadnjih letih HPB-jinega življenja je bilo pomembno to, da je z odprtimi rokami sprejela prihod Annie Besant v Teozofsko društvo, ker je v njej videla izjemnega in sposobnega pomočnika. Kasneje jo je HPB priključila v svojo Inner Group (Notranjo skupino) dvanajstih.

Navedba Annie Besant v *Pismih Mojstrov* kaže na to, da so jo Mojstri poznali; vendar pa ni nobene navedbe, da bi ona postala chela, čeprav je leta 1900 prejela to, kar se zdi pristno pismo Mojstrov. Ne obstaja drug dokaz, razen njenih lastnih navedb, da bi imela z njimi kakršenkoli stik.

Če bi bila Annie Besant chela, bi njena "magnetizacija", s pomočjo vplivnega Chakratija, ki naj bi dozdevno "povezala njene principe" in ki jo je v izjavi očitovca opisal (1895) dr. Archibald Keightly, ogrozila vsak odnos, ki bi ga morda imela z Mojstrom.

Ona je prav tako vpeljala Co-Masonerijo v Angliji in jo povezala s Teozofskim društvom, ki je bilo ustanovljeno kot neodvisno od katerekoli druge

organizacije. A odtlej naprej so imeli vsi mednarodni predsedniki visok položaj kot Co-Masoni.

HPB je izrecno poudarila, da “se mi ne mešamo v politiko ...”, pa vendar je bil prvi interes Annie Besant v Indiji politični.

To nikakor ne pomeni, da ni naredila izredno veliko dobrega pri vzpostavitvi šol in fakultet ter spreminjanju družbenega delovanja, vendar pa te dejavnosti niso specifično teozofske.

Politika si prizadeva spremeniti sisteme v korist ljudi; Teozofija si prizadeva na dolgi rok spremeniti ljudi same in tako koristiti samemu človeštvu.

Nedvomno je bila v začetnih letih članstva v društvu Annie Besant mogočen glas za stvar Teozofije in njeno širjenje. Zdi se je, da je to tisto, kar je predvidevala HPB.

Vendar pa se zdi, da je od trenutka njene “magnetizacije” s pomočjo Chakravatija dalje, morda pod tem vplivom bolj širno zagovarjala hinduizem. To je vidno v njenih kasnejših delih do te mere, da se glavna navedba Teozofije v *Encyclopedia Britannica* nahaja pod naslovom hinduizem.

Poleg vpliva Chakravatija prav tako ni dvoma, da je bila kasneje Annie Besant tudi precej pod vplivom C. W. Leadbeatra. Očitno je ta pri njej prevladal, ko je šlo za vprašanje Liberalne Katoliške Cerkve in v primeru Krišnamurtija.

C. W. Leadbeater

CWL se je pridružil društvu leta 1883, vendar pa ni bil, tako kot Annie Besant, sprejet v HPB-jino Notranjo skupino.

Nekaj časa je dobival redna navodila kot chela v Adyarju in razvil svojo jasnovidnost, vendar pa ne obstaja nobeno potrnilo, da se je ta odnos nadaljeval.

Na svoje zgodnje sporočilo Mojstrom je sicer dobil odgovor, vendar pa ne obstajajo dokazi, da bi imel po teh uvodnih pismih še nadaljnje stike.

Na svetlo je prišlo tudi to, da je precej vprašljiva njegova iskrenost: njegove trditve, na primer, o njegovi starosti, o bivanju v Južni Ameriki, da je študiral v Oxfordu, so se izkazale za lažne. V luči tega, kar je Mojster K.H. Rekel o Bogu, religiji in duhovniški kasti v Pismu Mojstrov X, se Leadbeater, če bi bil res chela, ne bi nikoli pridružil Liberalni Katoliški Cerkvi in si zagotovo ne bi nikoli dovolil, da so ga oklicali za škofa in tako odtlej tudi naslavljali. Mojstri so rekli: "Naš glavni cilj je, da človeštvo rešimo njegove nočne more ... itd." (osebnostne teologije o Bogu) (M.L. X, 2. in 3. izdaja).

To je pomembno v luči kasnejših CWL-jevih trditev o tesnem in trajnem odnosu, ne le enim, ampak številnimi Mojstri, celo z najvišjim v Hierarhiji, od katerega naj bi občasno prejemal navodila v zvezi s takšnimi stvarmi kot je bila vzgoja Krišnamurtija.

V luči nekaterih od teh domnevnih stikov, to je, z grofom St. Germainom, Jezusom, itd., je opravičeval povezovanje Liberalne Katoliške Cerkve z društvom.

Vendar pa sta bila tako Cerkev kot Co-Masonerija utelešenji preteklih ureditev. Obe sta imeli korenine v ceremonialni magiji, praksi, ki jo HPB ni podpirala zaradi možnih nevarnosti, ki jih vključuje. V pismu, ki ga je Damodar pisal Sinnettu, sta bila Masonerija in Rozenkrojcerstvo posebej prepovedana. (M.L. Stara izdaja, Pismo št. 142A, Kronološko št. 14A)

Med ustanavljanjem društva je prišlo do predloga, da bi društvo lahko postalo masonsko. Odločitev je bila odločno proti temu. Drugo ravnanje takratnih voditeljev je tudi vprašljivo.

Na podlagi HPB-jinih različnih komentarjev o masoneriji (v katero je bila včlanjena zaradi svojega poznavanja, vendar nikoli inicirana) je slednja izgubila vse svoje skrivnosti; kako je potem mogoče, da so voditelji društva podpirali ne le Co-Masonerijo, ampak tudi Egipčanski Obred, ki si ga je izmislil CWL s svojimi kolegi v Avstraliji in katerega še vedno izvajajo nekateri člani E. Š.?

Krišnamurti

Krišnamurtija je “odkril” CWL leta 1909. Po mnogih težavah, vključno s tožbami, ga je, skupaj z njegovim bratom, vzgojilo društvo.

Bil je razglašen za bodočega govornika Gospoda Maitreya. Nanj so celo gledali kot na drugi prihod Gospoda. Sam Gospod Maitreya naj bi dal navodila CWL glede njegove vzgoje in urjenja. Vzgojen je bil v duhu angleškega gentlemana, ne pa kot hindujski “Avatar”.

Tisti, ki so skrbeli za njegovo vzgojo in izobrazbo, predvsem CWL in Dick Balfour-Clark, so bili predvsem teozofi druge generacije. Krišnaji zato verjetno nikoli ni nič vedel o učenjih HPB in Mojstrov.

Precej dvomljivo je tudi, ali je imel Krišnaji sam neposredno izkušnjo z Mojstrom, čeprav je zapisal, da je enkrat imel vizijo o treh Mojstrih. Če bi imel dejansko izkušnjo, je nebi ne pozabil ne kasneje dvomil v njih obstoj ter jih zavračal.

Nadalje, ker je njegovo učenje o svobodi, samo-zanašanju, neodvisnosti od avtoritete in institucij in tako naprej, je dejansko skladno s teozofijo “Mojstrov”, jih ne bi bilo potrebno zavračati kot tudi ne svoje povezanosti z društvom. Žal se ni nikoli seznanil z morjem teozofskega znanja, ki ne bi le opravičilo njegove poglede, ampak jim priskrbelo tudi relevantne podatke, ki bi jih lahko uporabil v svojem učenju, to je, razlika med osebnostjo in individualnosjo, osnovna ideja o Združenosti in, če bi bil zainteresiran, o ustrezni naravi Jaza, celotnem kozmičnem ustroju in procesih.

Njegovo “lansiranje” je bilo tudi korak nazaj, tako kot v primeru Liberalne Katoliške Cerkve in Co-Masonerije, k tradicionalnemu, staremu načinu uvajanja avtoritarnega režima. Na drugi prihod Krista so v tistem času (v 1920-tih) gledali kot na neizbežnega, pa čeprav so Mojstri in teozofsko učenje navajali, da takšnega “drugega prihoda”, to je, prihoda Avatarja, ne gre pričakovati v tem tisočletju. V vsakem primeru je ločitev društva od Mojstrov takšen “prihod” naredila še manj verjeten.

Aroganca tistih, ki so govorili, da so sposobni Krišnajiiju izbrati dvanajst apostolov, je bil primer izkrivljenega pogleda na samega sebe, kakršnega so imeli ti voditelji. Gotovo bi si bil nek "Avatar" sposoben sam izbrati svoje učence.

V vsakem primeru bi lahko bila narave Karme, njegova vzgoja in zemeljske okoliščine dokaj skladne, če se ne bi vmešal CWL. Mnoge stvari glede Krišnajiijeve vzgoje so begajoče: ena od teh je, da so zamenjali osebe v Adyarski kuhinji, ker ni pripadalo pravi kasti. V društvu, ki še posebej nasprotuje takšnemu razlikovanju, je to težko razumeti.

Prepoznavanje Krišnajiijevega duhovnega razvoja s pomočjo jasnovidnega raziskovanja njegove aure, ko je bil še tako mlad, je nedvomno pokazalo, da je CWL posedoval to sposobnost, vendar pa to ne podpira njegove trditve, da je prejel sporočila od "Kralja Sveta". "Odkritje" Krišnajiija, njegova vzgoja in nato nastavitev kot nosilca za Gospoda Maitreya je bil dejansko vrh "ločitve" od teozofije Mojstrov.

Krišnajiijeva zavrnitev tega položaja je bil resen udarec za Annie Besant, ki je očitno popolnoma iskreno verjela v svojo napoved Novega Prihoda. Zdi se, da se je CWL odzval na to zavrnitev precej bolj zadržano in s precej manj bolečine kot Annie Besant, pa čeprav je izgubil veličino, ki bi mu sicer pripadala kot najditelju, pokrovitelju in vzgojitelju novega božanskega nosilca.

Po Krišnajiijevem umiku iz društva, je tudi Annie Besant počasi začela zgubljeni svojo veličino in postopoma tudi svoje zdravje.

Teozofija druge generacije

Dejstvo, da niti Annie Besant niti CWL dejansko nista bila, razen morda v enem ali dveh primerih na začetku, v stiku s katerimkoli Mojstrom, pa čeprav sta morda iskreno verjela, da sta, je imelo resne posledice, če pomislimo, kaj sta govorila in počela, ko sta prevzela položaj avtoritet.

Celotna smer društva je bila odtlej usmerjena v verovanje! Postalo je pantomima, večinoma zamišljena in orkestrirana s strani CWL: pravljica, vendar pa z nitjo resnice, ki se je vlekla skozi.

Poleg navajanja HPB kot “naše spoštovane učiteljice”, se je njeno literaturo kljub vsemu navajalo in preučevalo, vendar pa je prišlo do poplave knjig s strani Annie Besant in CWL ter kasneje drugih, ki naj bi bila “teozofska”.

CWL-jeva besedila so bila precej obarvana z njegovim lastnimi dejanskimi ali namišljenimi jasnovidnimi vpogledi ter njihovimi tolmačenji.

Pomembno je omeniti, da v literaturi HPB in Mojstrov se le malo navajajo in prikazujejo diagrami čaker, ki so jih tako pogosto opisovali kasnejši pisci. Tisto malo, kar je je, se nahaja v papirjih Notranje Skupine (kar je Annie Besant nato vključila v svoj III. Zvezek T.N.).

Čeprav je mogoče literaturo Annie Besant in CWL kritizirati s povsem teozofskega zornega kota, pa je v njej pomembno duhovno navodilo. Vendar pa je bilo podano na konvencionalen, klasičen religiozen način ter po izvoru iz indijskih spisov, a s krščanskim in “teozofskim” pridihom.

Annie Besant je ob njegovem izidu napisala recenzijo *Tajnega Nauka*; to je na njej moralo pustiti trajen vtis, saj se je, poleg priznavanja svojega dolga HPB, pogosto vračala k njegovemu ali k učenju v *Ključu k teozofiji*.

Za CWL pa se zdi, da ni nikoli prebral teh knjig. V svojem uvodu h knjigi *The Astral Plane* (Astralna raven) se kot “okulten” avtor postavlja v povsem napačen položaj, ko pravi, da je bil njegov rokopis tako izjemen, da so ga hoteli Mojstri za svoj arhiv.

Težko je razumeti, zakaj bi bilo temu tako; precej podatkov v knjigi je v nasprotju z njihovimi učenji in ni niti jasno, kot na primer, katero “astralno” raven opisuje, HPB-jino ali svojo, saj je pri njej to druga raven Narave, pri njemu pa četrta.

V HPB-jini in razvrstitvi Mojstrov med človeškimi principi ni omenjen “eterični dvojnik”. CWL temu dvojniku pripisuje mnogo lastnosti, ki jih HPB pripisuje svojemu astralnemu telesu.

Sprememba pri naštevanju principov, med katerimi je Kama (čustvo, želja) na drugem, namesto na četrtem mestu, je pomembna. Pomoč pri razumevanju *Tajnega Nauka* je analogija in ustreznosti.

V literaturi Mojstrov Kama kot četrti princip nastopa v evolucijski stopnji razvoja v četrtem Obhodu, četrti Rasi in četrti Substanci, ne pa v drugi. Primer do kolikšne mere je člane Teozofskega društva, od starejših do novi članov, “okužil” CWL je primer Jinarajadasovega sprejemanja dejstva, da je bil CWL-jev rokopis *Astralne ravni* dejansko magično posredovan Mojstrom.

Očitno tudi Jinarajadasova trditev, da je šel, tako kot drugi, skozi številne iniciacije, o katerih ni vedel nič drugega kot to, kar mu je povedal CWL, zopet zastavlja vprašanje o CWL-jevi verodostojnosti.

Z leti se je razlika med učenji HPB in Mojstrov ter tistimi teozofije druge generacije večala; celo temeljna informacija se je spremenila, na primer vnos “eteričnega dvojnika” (s štirimi “eteričnimi” stanji fizične materije), spremembe v razvrstitvi principov in ravni, ter CWL-jevo poročilo o stanjih po smrti, ki je povsem drugačno od istega Mojstrov, itd.

Razlika med tema dvema sistemoma je postala očitna z objavo *Pisem Mojstrov* v letih 1924/25. Na nesrečo so številni razlogi odložili njih objavo.

Poleg “okultne” snovi, ki jih vsebujejo, so ta pisma postavila osnovo za poseben namen, zaradi katerega je bilo ustanovljeno društvo. Ta je bil tesno povezan z Mojstri, ki so bili eden od slojev članstva v društvu, s svojimi sprejetimi Chelami kot drugim in običajnimi člani kot tretjim.

Tako je bilo na začetku, vendar pa se je to očitno končalo s HPB-jino smrtjo (če ne že prej). Poskus, da bi to znova kasneje vpeljali z uredbo, je bil očitno nepristen.

Pisma dokaj podrobno opisujejo tudi pogoje, ki so bili bistveni za odnos med Mojstri in Chelami. Ti pogoji so bili zelo strogi, še posebej v zvezi s poštenostjo in iskrenostjo.

V obdobju po HPB-jini smrti in umiku Mojstrov nazaj v nedostopnost, se je, namesto neposrednega vodstva ali povezave z Mojstrom, pa čeprav samo v astralu, uveljavila praksa posrednega stika.

Na primer, ljudi naj bi zaradi iniciacij vodili do Mojstrov v njihovih astralnih telesih itd., o čemer pa slednji naslednji dan niso vedeli, razen tega, kar so jim povedali, nič. Na enem ali dveh mestih Mojstri sicer pravijo, da do tega lahko pride zaradi urjenja, vendar pa ne s priporočilom. Nadalje, iniciacije so poglobitve budne zavesti, kar pa se lahko zgodi le takrat, ko učenec ustvari nekatere nujne pogoje, ne pa nekdo drug v njegovem imenu.

Sedanjest

Ne glede na stanje v društvu ima, zaradi vztrajanja in pomoči Mojstrov ter žrtvovanj HPB, svet in še posebej društvo na voljo obsežno in pristno literaturo, navdihnjeno s strani Iniciatov-Mojstrov.

Društvo samo po sebi je sedaj svetovna organizacija idealističnega in dobrodelnega značaja, ki jo navdihuje ideja o univerzalnem bratstvu, vendar pa se drugi in tretji cilj tolmačita zelo ohlapno in široko, tako da vključujeta skoraj vse, od NLP-jev do tega, kar je na splošno posebno in senzacionalno.

Vse to pa je v nasprotju z ozadjem, ki bi ga lahko izrazili kot 'religijo' ali duhovnost, večinoma preko na primer vzhodnih eksoteričnih spisov in različnih idej o teozofiji, metodah joge in meditacije. Ponekod je tudi veliko pripadnosti *Liberalni Katoliški Cerkvi* in *Co-Masoneriji*, kot da bi bila dejansko del teozofskega gibanja.

Ponekod, posebej v Afriki, se Teozofsko društvo istoveti s *Theosophical Order of Service* (Teozofskim Redom Služenja). Dobrodelnost se nalaga vsakemu članom preko ideje o bratstvu; vendar pa je na stotine dobro-

delnih organizacij, za katere je mogoče delati, in v samem nazivu 'teozofski' ni nič tako posebnega, da bi ga morali povezovati z društvom.

Podobno je tudi *Round Table* (Okrogla miza) občudovanja vredna organizacija, vendar pa v njej ni nič posebno teozofskega.

Teozofske skupine Služenja, ki seznanjajo zainteresirane člane s tekočimi znanstvenimi spoznanji, le redko, če sploh, povezujejo znanost s tem, s čemer se jo je povezovalo v klasični teozofski literaturi. Ker so nekateri znanstveni člani odkrili napake in nedoslednosti v 'znanstvenih' trditvah v literaturi, so opustili celoten teozofski sistem ter tako pokazali vsaj pomanjkanje občutka za sorazmernost.

Tam, kjer še obstajajo stare Lože in osrednje knjižnice Sekcij, najdemo na seznamih ali katalogih knjig o teozofiji predvsem tiste piscev druge generacije. Njihovo vsebino na splošno brez vprašanj obravnavajo kot Teozofijo. Redki posamezniki poskušajo popraviti to situacijo, vendar pa je na splošno njihov vpliv zelo majhen. Klasični 'teozofski literaturi' iz obdobja HPB in Mojstrov se posveča le skromno in površno pozornost. Splošno razširjena je predstava, da ljubosumno varovana svoboda mišljenja članov pomeni, da so kakršnikoli pogledi ali mnenja o 'teozofiji' že dejansko teozofija.

Temu je vsekakor bilo tako v zgodnjih letih 20. stol. Takrat se je skoraj ognjevitno poudarjalo, da ne obstaja nobena takšna stvar kot določen 'teozofski' sistem mišljenja, znanja ali učenja. To pa predvsem zaradi velikega strahu pred 'dogmatizmom'.

Ta beseda pa se je in se mestoma še vedno napačno uporablja. Dogma pomeni neko obvezno prepričanje, medtem ko se članom Teozofskega društva ne nalaga nobene takšne stvari. To še ne pomeni, da ne obstajajo avtoritativna izjavljanja o dejstvih, kakršne na primer podajajo Mojstri, ki trdijo, da vedo, o čem govorijo ali pišejo, to je, ne špekulirajo, posredujejo mnenj ali vsiljujejo teorij.

Vsa prepričanja v zvezi s Teozofijo in Teozofskim društvom je potrebno resno preveriti v zvezi s tem, kar je mogoče odkriti o izvornem učenju in namenih za ustanovitev društva. To bo omogočil že resen pregled *Ključa k teozofiji*.

To, kar je bilo zgoraj povedano o 'ustvarjanju verovanja' v društvu, velja tudi za *E.S.* (Ezoterično Šolo). Primer tega je naznačena povezava z Mojstri preko *Outer Head* (Zunanjega Predstojnika). Dejansko takšne povezave ni. Še več, skrivno ali celo privatno nakazovanje, da poseduje neko ezoterično znanje, ki ga lahko posreduje članom je tudi 'ustvarjanje verovanja'. Ponuža poziv naj-bo aspirantom za učenje in vsiljuje nekatere predhodne discipline, vendar pa opušča nujnost trdega dela pri preučevanju in vsrkavanju večnih resnic Teozofije, kakršno so podali Mojstri.

Prihodnost

Prvič, Adyarsko društvo mora pošteno in brez strahu pogledati na sedanji položaj v luči zgoraj omenjenega ozadja.

Lojalnosti do preteklih voditeljev, do njihovega osebnega vpliva in njihovih učenj, morajo postati drugotnega pomena. To pomeni priznavanje, da je vse, kar se je zgodilo v društvu kot posledica C. W. Leadbeatrovega vpliva, posrednega ali neposrednega, njegov vpliv na Annie Besant in njegov trajni vpliv preko njegovih besedil, dvomljivo. Priznati je treba, da so ta besedila 'teozofsko' pomanjkljiva in zavajajoča.

Vpliv Annie Besant je prav tako potrebno, zaradi njenega dolgotrajnega predsedovanja, zelo objektivno oceniti. Ne glede na njeno osebno integriteto, je bila očitno zavedena in v zmoti, o čemer priča popoln polom v zvezi s Krišnamurtijem, njeno širjenje Co-Masonerije kot dela Teozofskega društva in njeno obnašanje v zvezi s 'primerom' Judge, z njegovimi uničujočimi posledicami.

Za večino članov bo sprememba mišljenja ali temeljnih prepričanj v najboljšem primeru boleča, v najslabšem pa težavna, če že ne nemogoča. To

pomeni, da le del obstoječega članstva ne bo, vsaj na začetku, sposoben sprejeti kakršnekoli korenite spremembe, in da ta del nujno vključuje člane E.Š., ki bodo očitno ohranili svoje lojalnosti, vendar pa so morda le pridobili nekaj zaupanja vase in se naučili razmišljati neodvisno.

Nekateri člani že imajo ali bodo imeli, v luči svoje dolgotrajne povezanosti z društvom težave v zvezi z vprašanjem njihovega članstva v Liberalni Katoliški Cerkvi in Co-Masoneriji. Na mnoge od teh institucij se je dejansko gledalo kot na 'teozofske', celo kot na teozofijo samo.

Vendar pa je nujno, da društvo tudi formalno izjavi, da odslej ni več nobena od teh njegov del ali kako posebej povezana s Teozofskim društvom.

To ne pomeni, da se člani ne bi smeli pridružiti Liberalni Katoliški ali katerikoli drugi Cerkvi ali pa postati Masoni ali člani katerekoli druge institucije, če te niso sovražne do ali pa da nasprotujejo Teozofiji, in ostati člani društva.

Društvo mora širiti svoje lastno sporočilo. To sporočilo obstaja le v besedilih HPB in v Pismih Mojstrov. To sporočilo je v svoji popolnosti (kolikor ga je bilo posredovano) edinstveno.

Zato mora prihodnja usmeritev Društva vključevati:

Odstranitev Leadbeatrovega vpliva po 'ustvarjanju verovanja' - na vseh področjih, vključno z literaturo, ter odstranitev iz društva vseh drugih organizacij, to je, Liberalne Katoliške Cerkve in Co-Masonerije.

Celovit pregled vse literature, ki se ima za 'teozofsko' ter pogumna izjava in nobeno nadaljnje širjenje česarkoli, kar ni v celoti v soglasju z izvornimi učenji. To ni noben predpis, vendar pa bi bilo potrebno vse knjige, ki naj bi bile domnevno teozofske, pa to niso, označiti, da so zgolj avtorjevi pogledi na predmet in ne nujno pristni. Člani seveda lahko svobodno prebirajo to, kar želijo, vendar pa bi jih lahko opozorili, če že ne vodili. Del knjig v kateremkoli Teozofskem društvu, ki vključuje teozofsko literaturo, bi

bilo potrebno ločiti od drugega ponujenega materiala, jasno označiti in knjigam dati prednost na seznamih, katalogih, itd.

Obdržati in širiti tri cilje Teozofskega društva, skupaj z dejavnim širjenjem Teozofije, kakršno so podali Mojstri.

V vseh centrih Teozofskega društva, na sedežih, itd., bi moralo biti prisotno osebje, ki je usposobljeno za razpravo o Teozofiji, ki zna povedati, kaj je, in iskalcem priporočiti knjige. Ta usluga bi morali biti, če je le mogoče, stalno na voljo, ali pa vsaj obvestilo, ki jo je mogoče poiskati. Trgovanje v kakršnikoli obliki, to je, prodaja knjig ali objavlanje kot tako, brez posebne povezave s širitvijo poznavanja Teozofije, ni del legitimnih dejavnosti društva. 'Mejno' literaturo je mogoče dobiti v običajnih knjigarnah ali pri drugih organizacijah, to je, *Arcane School*, *Anthroposophical Society*, itd. To priporočilo je podano z mislijo na naš drugi cilj. Društvo naj bi opogumljalo študij primerjalne religije, vendar pa mu ni potrebno tiskati in prodajati knjig.

Potrebno bi bilo preveriti profesionalizem v društvu. Če je očitno potrebno 'dobrine in usluge' plačati, pa Teozofije kot take ni mogoče prodajati. Ali naj bi bilo osebje plačano? Če da, do kolikšne mere?

Potrebno bi bilo opogumljati resen študij 'prvotne' literature in zagotoviti vse ugodnosti, najsi v ložah, centrih, itd. Potrebno bi bilo zagotoviti pogoje za meditacijo - mir in če je mogoče odmaknjenost. Meditacija pa bi morala biti 'teozofska', to je, klasična (Patanjali), Diagram HPB ali samo tišina, ne pa v skladu z lokalnimi gurui in amaterji s 'posebnimi' metodami, ter NIKOLI za denar.

Društvo bo očitno potrebovalo skupino študentov, predanih preučevanju literature in širitvi tega, kar bodo z napredovanjem odkrili, tako v besedilih kot v samih sebi. To bi lahko zagotovili nekateri sedanji člani E.Š. Trenutno v društvu ni nobenih 'ezoteričnih' voditeljev ali učiteljev; zato se bodo morali dvigniti sami, z lastnimi močmi, kakor pravimo.

Za skrivnost znotraj E.Š. ali društva ni nobenega opravičila, vendar pa so včasih zasebna srečanja članov lahko učinkovita za razpravo, izmenjavo informacij, medsebojno opogumljanje, itd. Očitno trenutno ne obstaja nikakršna skupna povezava z Mojstri, zato lahko 'ustvarjanje verovanja' odpravimo. Študij E.Š. bi se moral omejiti na besedila Mojstrov in HPB. Društvo nima nobene druge literature, ki bi jo navdihnili Iniciati. Kjer člani E.Š. menijo, da potrebujejo, poleg *The Voice of the Silence* (Glasu Tišine), *Light on the Path* (Luči na pot) in nekaterih klasičnih mističnih del kot je *The Bhagavad Gita* (Bhagavad Gita), še kakšna druga dela, potem seveda lahko, ker je to osebna zadeva, takšno svobodno tudi poiščejo. Na ta način bo razlikovanje glede tega, kaj je skladno s teozofskimi učenji, rastlo. Študentje naj se pazijo samo-postavljenih učiteljev, ali pa da bi se sami imeli za takšne. Sami bodo vedeli bodo, kdaj so resnično usposobljeni - kdaj so prejeli 'pooblastila'. Naj si nihče ne domišlja.

Odnos Društva do 'kompjuterizacije', interneta, itd., je potrebno resno preučiti in sekcijam dati navodila.

O teozofiji

HPB je uporabljala besede okultizem, ezoterizem, ezoterična znanost, itd., kot sinonime za Teozofijo. V *Tajnem Nauku* večkrat poudarja, da nekaj od tam podanega učenja ni bilo nikoli prej posredovano javnosti. Te izjave nakazujejo, da so učenja vključevala več materiala kot jih je vsebovala katerakoli dotlej objavljena religiozna ali filozofska literatura.

Ta razlika je bila skoraj v celoti spregledana. Veliki hindujski spisi so bili dejansko obravnavani kot Teozofija. Inicirani Brahmani vedo, da temu ni tako, vendar pa ohranjajo svoje ezoterično znanje zase.

Takšne so bile razmere, ko je HPB objavila nekaj od tega znanja: precej mu je nasprotoval celo Subba Row, katerega Mojster je bil mimogrede isti kot HPB-jin. Vsi obstoječi spisi so eksoterični, pa čeprav v svoji mistični vsebini odsevajo precej tega, kar je značilno za teozofijo. Takšne razprave kot je

Bhagavad Gita, Purane, mnoga sufijska in druga svetovno priznana besedila so lepa in navdihujoča ter lahko vodijo aspirante do najvišjih izkušenj.

Vendar pa nobeno od teh, tako kot ne objavljene oblike hinduizma in budizma, niso 'ezoterične', kakor to seveda tudi ni sedaj objavljen *Tajni Nauk*, razen v tem smislu, da njega preučevanje spreminja naš način mišljenja in razumevanja ter podarja vpogled, ki jih sicer ne bi osvojili.

Kaj vključujejo teozofska besedila, kar druga ne? Čeprav se lahko zdijo razlike na videz površinske, pa to dejansko niso.

Na primer, hindujski sistem je v zvezi s človeškimi principi in skandhami peteren, medtem ko je teozofski sedmeren. Obstaja sedem ravni Narave, vsaka z ustreznim nivojem zavesti.

V Teozofiji je Karma vsestranski, univerzalen Zakon, ki ne prinaša nagrade ali povračila le človeškemu bitjem. Teozofija vključuje širen evlucijski načrt z Verigami, Oblami, Obhodi in Rasami, ki se preko analogije na vse manifestirane stvari, to je, vse tiste 'stvari', ki jih vsebujejo kraljestva Narave. Mimogrede, dejansko ni nobenih 'stvari', ampak je vsaka 'stvar' življenje.

Nekateri pretekli 'ezoterični' sistemi, kot recimo izvirna Kabala, v nekaterih primerih skoraj natančno odsevajo teozofski načrt, vendar pa niso niti tako vsestranski niti tako nedvoumni. V *Tajnem Nauku* na primer, HPB povezuje velik del teozofskega učenja s prvotnimi religijami sveta in pojasnjuje veliko njihovega simbolizma in praks.

Nekatere od teh je obravnavala tudi v *Odstrti Izidi*, v kateri lahko študent najde vznemirljive poglede in mnoge razlage starodavnih spisov. Je rudnik informacije, ki vodi to vsestranske in relativno sistematizirane predstavitve Starodavne Modrosti v *Tajnem Nauku*, kolikor jo je pač takrat bilo mogoče objaviti.

Vso to znanje je dopolnjevalo 'mistično' informacijo in učenja v ekso-terični literaturi. Izliv informacije in učenja v *Tajnem Nauku* je potisnil

naprej meje znanja za številne korake preko tega, kar je bilo tedaj dostopno človeku sveta.

Svet je v precejšnji meri to spregledal in, kar je še bolj žalostno, celo večina članov Teozofskega društva, ki imajo, v skladu s *Ključem k teozofiji*, posebno odgovornost, da “poskrbijo za to, da bo postalo znano, da takšna stvar kot Teozofija sploh obstaja”. To pa seveda ne morejo, če še sami ne vedo, kaj je.

Maha Chohan uporablja reklo “popularizirati vedenje o Teozofiji”. Kjer so to sploh opazili, so tolmačili, da to pomeni, spremeniti širna in učena teozofska učenja v obliko, ki bo primerna za razumevanje s strani splošne javnosti.

Povsem očitno je, da tega ni mogoče storiti in da mora vsak tak poskus v najboljšem primeru nujno preveč poenostaviti velika pojmovanja, v najslabšem pa tako zvodeneti, dokler povsem ne izgubijo svojo globino ter notranji pomen. Takšen poskus ‘populariziranja’ Teozofije, da bi postala dostopna ljudem, ki je sicer ne bi razumeli, je dejansko skrunitev.

Zato to ne bi smela biti taktika za višanje števila članstva društva. Društveni cilji so znani in vpiše se lahko vsak, potrebno je poskrbeti le za to, da bo obstoj društva poznan čim širše kot je to mogoče. Teozofije same pa ni mogoče popularizirati.

To je potrebno upoštevati, ko obravnavamo prihodnost društva. Nikoli ne smemo pozabiti na naravo izvirnih besedil. V *Ključu k teozofiji* ni nobene poskusa, da bi se ‘poenostavila’ ali ‘zvodenela’ obravnavana vsebina. Delo je napisano kot poziv ‘višjim umom’, ki naj bi nato njeno vsebino posredovali naprej drugim, to je, velike ideje naj bi nato delovale navzdol in vplivale na celotno družbo.

Posledica zamenjave izvirne literature s tisto piscev druge generacije je ta, da je na voljo zelo malo materiala, ki bi sledil izročilu HPB in Mojstrov. Vendar pa ga je vseeno dovolj, da lahko predmet predstavimo novim študentom.

Da bi človek lahko dojel Teozofijo, mora vložiti resen in dolgotrajen trud. V Bowenovih opombah “Madam Blavatsky o tem, kako preučevati Teozofijo”, mu je HPB razložila, “Ta način razmišljanja, je tisti, ki ga Indijci imenujejo Jnana Yoga” in nato omenila izkušnje, ki iz njega izhajajo. Teozofsko društvo je bilo ustanovljeno na pobudo Mojstrov in z vzvišenim ciljem: odrešitvijo celotne človeške rase s ‘popularizacijo’ njihovih učenj. Gotovo lahko poskusimo to doseči do te mere kot smo zmožni. Zatorej poskusimo!

Teozofsko društvo in njegova prihodnost

Geoffrey A. Farthing
Dodatek k Manifestu 1996

Vsebina Dodatka

1. Komentar Manifesta - kratka razprava.
2. Prevladujoči pogoji v času nastanka Teozofskega društva
3. Hodsonovo poročilo. Obsodba H.P.B. Krivičen izgon iz Adyarja. Karmične posledice.
4. Nekoliko več o edinstvenosti teozofije, ki ni lastna nobeni drugi organizaciji.
5. Nekatera priporočila. Komercializem, profesionalizem, novi elektronski mediji.
6. Povzetek.

1. Komentar odzivov na Manifest 1996

Prejetih je bilo le malo. Povzel pa bi jih lahko v naslednje točke:

1. Preučevanje izvirne Teozofije bi pomenilo podrejanje dogmi in omejevanje.

2. Preučevanje izvirne literature bi nekako omejilo svobodo mišljenja in pravice članov na odločitev med 'pravo' in 'lažno' teozofijo.

3. Dokumenta ne bi smeli poslati drugim kot le članom Generalnega Sveta.

4. Predpostavke, da voditelji društva niso imeli neposrednega stika z Mojstri so vprašljive.

5. Od smrti H.P.B. naprej nekateri člani društva trdijo, ali so trdili, da so bili v stiku z Mojstri, to pomeni, da se vezi Mojstrov s skupnim društvom in/ali Adyarjem niso prekinile.

Omeniti je potrebno, da ni bilo razprave o zgodovinskem obrisu oblikovanja društva med obdobjem Besant/Leadbeater in da prav tako ni bilo razprave, niti omembe, o ločitvi društva od ostalih organizacij, kot recimo Co-Masonerije.

Čeprav je Manifest izrecno potrdil svoboščine vseh članov, recimo do tega, da prebirajo to, kar želijo in se pridružijo katerikoli organizaciji želijo, pa so ponekod menili, da bi Manifest omejil svobodo, še posebej v zvezi s tem, kaj bi bilo potrebno prebirati. Manifest je dejansko branil svoboščine, vendar pa je poudaril, da privatna mnenja ljudi o tem, kaj je Teozofija, sama po sebi niso Teozofija. Teozofija je določna znanost, povezana s samo naravo Narave in nikakor ni vprašanje mnenja, verovanja ali pogleda. Ne more biti 'prava' in 'lažna'. V ožjem smislu je Teozofija vedenje o tem, kaj obstaja in kako obstaja na vseh nivojih bivanja. Študentu odpira pogled na celotno Kozmično prizorišče. Njene meje so najširše meje vesolja in njena globina najgloblje globine, do katerih lahko prodre človeško (in nadčloveško) spoznavanje s polno razvitimi sposobnostmi v eonih evolucije. Nima zaznavnih meja in je vse-objemajoča. Je odprta in v nobenem smislu nanjo ne smemo gledati tako, kot da jo omejujejo ali ovirajo 'mnenja', s katerimi nima nič opraviti.

Zdi se, kot da jo tisti, ki gledajo na nje preučevanje kot omejujoče, presojajo v luči omejujoče osebnotne ne-Iniciatske literature 'teozofije' druge

generacije. Omejitev se nahaja v tistih, ki so dobili to, kar so hoteli, in ne želijo pogledati naprej.

Razprava o takšnih stvareh kot sta svoboda mišljenja in dogmatizem dejansko ni relevantna, ker Manifest teh vprašanj ni odprl. Njegov namen je bil odpreti razpravo o tem, kaj bi bilo potrebno narediti, da bi pospremili društvo v naslednje stoletje, tako da bi lahko izpolnilo svoje predvidene funkcije, in da bi postavili osnovo za katerokoli nujno delovanje. Zgodovinsko ozadje, kakršno sedaj prevladuje v društvu, je zelo pomembno v zvezi s temi premisleki.

Ugovarjalo se je predpostavki, da niti Annie Besant niti C. W. Leadbeater nista bila, razen morda na začetku, v stiku z Mojstri. Vendar pa je bila ta predpostavka postavljena na podlagi široke analize vseh glavnih dogodkov v zgodovini društva v času njunega zasedanja odgovornih položajev. Zgodilo se je preveč protislovnih stvari, da bi bilo mogoče sklepati, da so se te zgodile pod vodstvom kateregakoli Mojstra, najsi neposrednega ali posrednega. Tako se na primer postavlja vprašanje, zakaj se je Krišnamurti, ne le odpovedal položaju, ki sta mu ga namenila, ampak kmalu zatem v celoti zapustil društvo. Če bi bil varovanec Mojstrov, bi gotovo vedel za njihove namene v zvezi z društvom. Hotel bi ostati in delovati zanj. Vendar pa je, potem ko ga je zapustil, z njim prekinil stike in gotovo ni širil Teozofije. Odgovor na to vprašanje je gotovo to, da se je prepričal, da vloga, ki mu jo je namenil Leadbeater, ni bila posvečena s strani Mojstrov, še posebej ne tistega najvišje stopnje.

Stik z Mojstri, za katerega so nekateri voditelji - in drugi - trdili, da ga imajo, je temeljil na njihovih trditvah ali pa na sklepih in namigih, ki jih ni bilo mogoče potrditi. Na voljo imamo izjavo Mojstrov o njihovem sporočanju preko H.P.B. in o tem, da, ko ona ni bila na razpolago, ali celo, ko je bila njena aura izčrpana, ne bo nobenih pisem več (glej Pismo 20, str. 54 v *Pismih Mojstrov Modrosti*, 1. niz, Jinarajadasa).

Leadbeater je bil sposoben 'zaslepiti', ne le g. Besant, ampak večino članov društva. To slepilo še vedno visi nad društvom in se nahaja v osnovi precej zmotnega in celo vraževernega razmišljanja.

Krišnamurti je nagovarjal svoje poslušalce naj se osvobodijo prav tega pogojenega razmišljanja in odvisnosti od voditeljev, vodnikov, institucij, itd., ter naj se zanašajo le sami na sebe. Vendar pa, da niso voditelji, guruji, itd., tisti, ki so jih zaslužnili, ampak da so se to oni sami. Krišnamurti ni poznal, ali pa je zanemarjal, naravne procese, od katerih je eden rast preko določenih stopenj. Svobode, kakršno je širil, ni mogla, in še vedno ne more, dojeti ali izkušati večina človeštva. 'Vodniki, filozofi in prijatelji' so še vedno zelo potrebni. A tudi, če je temu tako, ne smemo pozabiti na Jezusov izrek, "Resnica vas bo osvobodila". Kaj to dejansko pomeni, morda ni tako očitno, vendar pa se v Teozofiji vedno znova ponavlja. Na to se nanaša tudi odlomek v Zaključku *Ključa k teozofiji*:

Če govorimo o Teozofiji, je moj odgovor naslednji: Kakor je obstajala od nekdaj, skozi vse neštne cikluse v preteklosti, tako bo obstajala skozi vso neskončnost prihodnosti, kajti Teozofija je sinonim za VEČNO RESNICO. (*Ključ k teozofiji*, slov. izd., str. 228.)

Pa vendar nekateri mislijo, da se s časom spreminja.

2. Prevladujoči pogoji v času nastanka Teozofskega društva

Vlogo društva moramo videti v smislu tega, kaj je 'prevladovalo v ozračju', ko je bilo ustanovljeno. Znanost je postala arogantna in je razglašala, da bo s takšnim napredkom, kakršnega je uživala, kmalu sposobna odgovoriti na vsa vprašanja v zvezi z naravo vesolja. Po drugi strani pa je bila religija, še posebej na zahodu, povsem dogmatska, formalna in institucionalizirana. Ob tem dvojnem družbenemu ozračju se je vzpostavilo živo zanimanje za spiritizem in nekoliko manj za magijo. Rožno-križarstvo, kabala, prostozidarstvo, hermetizem, ceremonialna magija, so bila gibanja, ki so vključevala sorazmerno precej ljudi na obeh dveh straneh Atlantika. Vsako od teh je imelo svojo elito, stopnje tajnosti in literaturo, ki je svobodno krožila

med člani, a ni bila dostopna širši javnosti. Mnoga od teh gibanj so izvirala iz starih časov. Kje naj bi torej goreč in resen iskalec Resnice poiskal pristno, nepristransko informacijo o teh stvareh?

Tedaj so delovale (in morda še delujejo) nekatere tajne okultne lože. Iz ene od teh, sta dva 'teozofska' Mojstra, člana Trans-Himalajske veje, dobila dovoljenje, da predata določeno količino okultnega učenja. Odločila sta se, da bosta to poskušala navkljub skepticizmu njunih bratov. Morala sta poiskati nekoga s potrebnimi sposobnostmi, da bi deloval kot njun govornik v svetu. Ne vemo, koliko kandidatov je bilo na voljo, vendar pa sta povedala, da je bila v tistem času H.P.B. najboljša med dostopnimi in zato sta preko nje svetu posredovala precejšnjo količino podatkov (glej P.M. 2).

Manifest govori o njenem delu na literarnem področju, ki naj bi svetu predalo Starodavno Modrost - posebno zahodu, saj so bila njena glavna dela napisana v angleščini.

Njeno delo je nato vključevalo Navodila njeni Notranji Skupini, ki jo je oblikovala v zadnjih dveh letih svojega življenja. Poleg njenih številnih člankov, obstajajo tudi Opombe s sestankov Blavatsky Lodge, znani kot *Transactions of the Blavatsky Lodge*, v katerih so pojasnjeni mnogi zapleteni vidiki Teozofije.

Med H.P.B.-jinim življenjem je zanimanje za spiritizem nekako popustilo; znanost je odprla nova polja raziskovanja in postala manj dogmatska; nekoliko manj toga je postala tudi religija. Na tem polju so prevodi svetih spisov in drugih svetih knjig iz Indije in Daljnega Vzhoda, ki so postali splošno dostopni na zahodu, začeli prinašati učinke.

Odnos Teozofije, kakršno nam je podala H.P.B., do sodobnega mišljenja v okviru stopnje, ki jo je sedaj dosegla znanost, in z ozirom na sedanje svoboščine, v okviru religioznega in psihološkega polja, doslej sploh še ni bil raziskan. Vendar pa je preroški značaj besedil H.P.B. zelo pomemben za številne vidike na teh poljih. Njena dela so enako pomembna danes kot so

bila tedaj, ko so bila napisana, glede na to, da govorijo o Starodavni Modrosti ali Modrosti-Religiji, kakor jo je ona včasih poimenovala.

Pomembno je, da znanje, ki nam je bilo predano preko H.P.B. jasno ločimo od tradicionalnega znanja in modrosti, ki je bilo stoletja svobodno dostopno in je še sedaj vir navdiha in vodila za mnoge ljudi. Slednje ni v nobenem smislu ezoterično ali okultno. V njem ni celih področij teozofskega mišljenja in razlage.

3. Hodsonovo poročilo

Sedaj je bilo objavljeno celovito poročilo dr. Vernona Harrisona o njegovem raziskovanju Hodsonovega Poročila. Ta dokument popolnoma osvobaja H.P.B. vseh obtožb sleparjenja v zvezi z objavo Pisem Mojstrov. Ponovno vzpostavlja H.P.B. kot samostojno avtorico, vendar pa ne Pisem Mojstrov. Kakor pravi dr. Harrison, ni bilo drugega avtorja teh pisem, kot le sami Mojstri, ne glede na to, kako so bila ustvarjena in prejeta. Drug vidik tega poročila je osvoboditev H.P.B. vseh obtožb, ki so jo zoper njo naslovili misijonarji v Madrasu v aferi Coulomb.

Ta zagovor ima daljnosežne učinke. Če teh obtožb zoper H.P.B. ne bi bilo, potem zelo verjetno takrat ne bi zapustila Adyarja. Ko so bile podane obtožbe misijonarjev, je H.P.B. želela sodno postopati zoper njih, vendar je Olcott to odsvetoval, pri čemer ga je podprl Generalni Svet. Vendar pa se zdi, da so se nekateri člani Generalnega Sveta strinjali s H.P.B. Vendar pa niso naredili nič, da bi jo podprli, ampak jim je bilo ljubše, da zapusti Adyar. Ne vemo, kakšen pritisk so izvajali na njo, vendar pa vemo, da so ob njenem odhodu zahtevali, da se odpove vsem lastninskim pravicam nad posestvom in revijo *The Theosophist*, ki jo je ustanovila. Te zahteve kažejo na to, da njen odhod naj ne bi bil le začasen. Govorili so, da naj bi bil razlog za njen odhod v Evropo slabo zdravje; to je lahko bil dodaten dejavnik, vendar pa bi se lahko po ozdravitvi vrnila v Adyar. Toda glede na stanje stvari, je ona čutila, da to sploh ni mogoče. Dejansko je bila 'odpuščena'.

Posledice tega odhoda niso bile takoj očitne. Dejansko pa so pomenile, da je bila pretrgana magnetna vez med Mojstri in Adyarjem. Tam ni bilo več nobenega, ki bi lahko deloval tako kot H.P.B. Damodar je sicer šel skozi določeno urjenje in bi do določene mere morda lahko prevzel to vlogo, vendar tudi njega ni bilo več tam.

Dejansko ljudje niso razumeli, da je bila H.P.B. neposreden zastopnik Mojstrov (glej Pismo 19 v *Pisma Mojstrov Modrosti*, 1. niz, Jinarajadasa). Na primer, Sinnett tega ni mogel sprejeti in ga je to motilo, s tem rezultatom, da je njegovo naraščajoče nelagodje, da mora prejemati pisma preko H.P.B. povzročilo, da pisma Mojstrov enostavno niso več prihajala. H.P.B. jih ni več prenašala. Da bo do tega prišlo, sta ga opozarjala tako Mojstra kot H.P.B. Brez možnosti, da delujeta preko H.P.B., sta se umaknila v ozadje.

Karmične posledice nepripravljenosti Olcotta in Generalnega Sveta, da podprejo H.P.B., in njenega posledičnega odhoda iz Adyarja ostajajo. Njen odpust je povzročil veliko osebno rano in nepravilnost v luči njene nedolžnosti (ki se ni mogla dokazati). Vsak Generalni Svet, ki je skozi leta zanemarjal to, da bi vzpostavil njen položaj ali že samo poznavanje o tem, kaj se je dogodilo, ter ni sprejel nobenih ukrepov, da bi ponovno razpravljal o teh okoliščinah, je prenesel karmične posledice delovanja tedanjega Sveta na svoje naslednike, vse do današnjega časa. To je nekaj, kar je potrebno vedeti, ko obravnavamo, kakšno delovanje je potrebno, da bi zagotovili ustrezno nadaljevanje društva.

4. Edinstvenost teozofije

V Manifestu je bilo podano kratko ozadje ustanavljanja Teozofskega društva. Na tej osnovi je mogoče zasnovati oceno, kaj je bilo namenjeno društvu. Pomembno je vedeti, v kakšnem razmerju so ta učenja do različnih klasičnih šol v starih časih. *Tajni Nauk* pravi: "To ni podano v nobeni od šestih indijskih filozofskih šol, saj pripada njihovi sintezi - sedmi, ki je okulten nauk. Tega ni mogoče zaslediti na nobenem razpadajočem egipčanskem

papirusu niti ni vgraviran na nobeni asirski ploščici ali granitni steni. Knjige *Vedante* (zadnja beseda človeškega znanja) ponujajo le metafizični vidik te Kozmogonije sveta; in njihov dragocen slovar, *Upanišade*, *Upa-Ni-Shad*, so le sestavljena beseda, ki pomeni “zmaga nad nevednostjo z razkritjem skrivnosti, duhovnega znanja” – sedaj potrebujejo dodatno posedovanje glavnega ključa, ki bo usposobil študenta za razumevanje njih polnega pomena.” (T.N., I., 269.)

Ta navedba jasno razlikuje Teozofijo od tega, kar vsebujejo celo največja, tedaj dostopna religiozna učenja sveta. Ta razlika je bila kmalu zanemarljena in pozabljena.

To, kar je bilo v novem učenju določno drugače od tistega v starih sistemih se nahaja prav na polju okultizma in ezoterike. Mnogi stari religiozni in filozofski sistemi so imeli okultno ozadje, ki je bilo večinoma prikrito in ljubosumno varovano. Podrobnega pregleda bistvenih razlik ni mogoče podati v takšnem dokumentu kot je ta, vendar pa temeljijo predvsem na polnejšem poznavanju ravni Narave, s stopnjami ustreznosti in notranjim človekovim ustrojem ter prikazom, kako je mogoče s preučevanjem in vsrkavanjem Večnih Teozofskih Resnic pospešiti in razviti ‘širjenje’ človekove zavesti.

5. Nekatera priporočila

Zgoraj omenjeno kaže na to, kako se je v stotih letih od smrti H.P.B. in njenega odhoda iz Adyarja v celoti spremenil značaj društva. Ne more se več vrniti nazaj k temu, kakršno je bilo v poznih letih prejšnjega stoletja, saj se je celotna situacija na svetu spremenila.

Vendar pa ostaja to, kar lahko društvo ponudi preko Starodavne Modrosti, nespremenjeno. ‘Večne Resnice’ se s spremenjeno svetovno situacijo v kulturi, politiki in nacionalnih usodah ali katerikoli takšni okoliščini ne spreminjajo.

Spremeniti pa se mora način, na katerega se Starodavno Modrost predstavlja svetu, spremeniti se morajo sredstva predstavitve. V Manifestu je

bilo zapisano opozorilo zoper poskus 'popularizacije' Teozofije s poenostavljanjem. To lahko vodi le do slabitve in možnega popačenja.

Zaradi obširnosti in zaradi, za nekatere ljudi, vrojene težavnosti pridobivanja teozofskega znanja, je prišlo do velike skušnjave, da bi pravo stvar zamenjali z nečim, kar bi bilo mogoče v praksi lažje dojeti. Dejanja nadomeščanja lahko sama po sebi vključujejo notranjo, včasih celo pomembno vrednost, vendar pa ne vsebujejo niti ne odsevajo edinstvene narave Teozofije, kakršno so navdihnili Mojstri.

Ta odmik pozornosti od namenov društva je glavni argument za ločitev vseh drugih organizacij od Teozofskega društva. V *Ključu k teozofiji* (str. 21 v izvorni izdaji) je H.P.B. orisala razloge za pridružitve k društvu in navedla, kako pomembno je, da ima vsaka loža svojo lastno posebno delovanje. Kot eno od takšnih je navedla zdravljenje. Člani bi morali spoznati, da so nekatera učenja, neposredno ali posredno, kot je recimo Egipčanski Ritual, neskladna s Teozofijo, še posebej 'oboževanje' umrlih entitet (angelov, itd.), ki so davno tega izgubile vse omejitve osebnostnih čutenj in si ne želijo nobenega čaščenja.

Vsi, ki vidijo v obredih sredstvo za odrešitev, bi morali prebrati zadnja dva odstavka na strani 279 in tretji odstavek na strani 280 izvorne izdaje *Tajnega Nauka*. Ti odlomki vključujejo naslednje:

"... niti kolektivne Množice (Demiurgi) niti katerakoli od individualno delujočih moči (v Kozmosu) ni ustrezen predmet za božanske časti ali čaščenje. Vse so upravičene do hvaležnega spoštovanja s strani Človeštva, vendar pa bi moral človek nenehno stremeti k temu, da pomaga božanski evoluciji Idej, tako da po svojih najboljših zmožnostih postane sodelavec narave v ciklični nalogi."

Nato sledi velikokrat omenjen odlomek:

"Le vedno neznana in nespoznavna *Karana*, *Brezvzročni Vzrok* vseh vzrokov, bi moral imeti svoje svetišče in oltar na sveti in vedno neshojeni zemlji našega nevidnega, neotipljivega, neomenjenega srca, dostopen le preko

“še vedno drobnega glasu” naše duhovne zavesti. Tisti, ki ga častijo pred njim, bi to morali početi v tišini in posvečeni osamljenosti svoji Duš; tako da bo njihov duh edini posrednik med njimi in *Univerzalnim Duhom*, njihova dobra dejanja edini duhovniki, in njihovi grešni nameni edine vidne in objektivne žrtve *Prisotnosti*.”

Ponoviti moram, da nič, kar je tu omenjeno, ne pomeni, da je članom društva ‘prepovedano’ brati karkoli, kar si želijo. Vendar pa se vsakemu, ki želi preučevati Teozofijo, svetuje, naj prebira izvorno literaturo v izvirniku. Ta literatura ima vrojeno kakovost, ker so jo navdihnili Iniciati, lastnost, ki je zelo redka v drugi literaturi. To lahko potrdi vsak izkušen študent.

V Manifestu sta bila omenjena komercializem in profesionalizem. Ta dva seveda nimata nič skupnega s Teozofijo. Teozofsko društvo prav gotovo ni bilo nikoli zamišljeno kot koncern, ki naj bi prinašal denar. Denar nedvomno pomaga pri njegovem delu, toda ta denar bi moral priti od tistih, ki želijo podpirati njegove dejavnosti in ki čutijo s tem v zvezi neko dolžnost. Določen komercializem je mogoče opravičiti na povsem racionalni osnovi: denar je potreben za objavljanje, oglaševanje, itd., vendar pa se tisti, ki težijo k dejavnostim, ki prinašajo denar, izpostavljajo tveganju, skrbem, itd., ki so v celoti v nasprotju s Teozofijo. Zato bi bilo potrebno resno razmisliti tudi o tem, kaj naj se objavlja, ali to širi predvideno sporočilo.

Profesionalizem lahko plačane zagovornike Teozofije vodi do tega, da ‘se držijo partijske linije’ ali pa uveljavljajo to, kar on ali ona misli, da so tiste ideje, ki so sprejemljive za junega plačnika. S tem je ohromljena resnična svoboda izražanja ter onemogočena rast vpogleda predavatelja. Bolj ko človek pozna Teozofijo, bolj ‘živa’ stvar postaja. Nikoli ne more biti ‘ustaljena’ dogma.

Pravi amaterizem pomeni, da neko stvar počnemo iz ljubezni do nje, karkoli človek pač čuti, da bi lahko ali moral narediti za ‘stvar’, in bi moral biti znamenje in edini vzgib teozofskega delavca.

V Manifestu je bila omenjena tudi komunikacijska mreža (spletne strani, itd.). To so sodobna sredstva, ki omogočajo vedenje, da obstaja takšna stvar kot je Teozofija. Naučiti bi se morali njihove tehnike in skrbno preučiti njih rabo. Če je le mogoče, bi si morali izmisliti nekatera sredstva, s katerimi bi posredovali 'pristno' sporočilo Teozofije, v nasprotju s popačenimi različicami, ki so sedaj predstavljene pod tem imenom.

6. Ohranjanje pritiska

V preteklosti je bilo mnogo poskusov reforme društva vzdolž linije Blavatsky/Mojstri, vendar pa je bil prevladujoči 'oblak slepila', ki prekriva celotno Adyarsko društvo (z morda nekaterimi prezrtimi otočki luči), tako močan, da člani niso, ne le vedeli, za kaj gre, ampak so bili odločno proti. Na takšne poskuse se je gledalo kot na posebne domislice tiste določene osebe, ki je poskušala razpršiti meglo. Vendar pa stvar ni osebne narave, opraviti ima s svetovnim dogodkom najvišje pomembnosti za človeštvo kot celoto. Tega se enostavno ni cenilo. Ljudje so imeli raje svoja utrjena prepričanja.

7. Povzetek

1. Poleg treh ciljev je namen društva ta, da širi poznavanje o Teozofiji. Teozofijo predstavljajo učenja, kakršna so predali H.P.B. in Mojstri Modrosti.
2. H.P.B. je bila krivično izgnana iz Adyarja. Njena nedolžnost je dokazana, zato smo ji dolžni določeno zadoščenje. Dejansko to pomeni ponovno vzpostavitev njenih učenj (in tistih njenih Mojstrov).
3. Ne Krišnamurti ne njegova učenja nimajo nič skupnega s Teozofijo, ne glede na njihove siceršnje zasluge.

Teozofija in resnica

George S. Arundale
Adyar pamphlet št. 211

Dva velika stebra, na katerih počiva ustroj Teozofskega društva, sta njegovi veliki cilji in njegov edinstven moto - "Ni religije nad Resnico" (Satyan nasti paro dharmah). Prvi cilj je seveda vzvišen - oblikovanje jedra, zgostitve, obstoječega Univerzalnega Bratstva Človeštva. Vsi, ki si želijo pridružiti Teozofskemu društvu, so dobrodošli, ne glede na to, kdo so, le da imajo željo, da bi živeli bratsko življenje. Sicer ne bi mogli postati sestavni deli jedra, ki je namenjeno temu cilju. Vendar pa bi morali biti naklonjeni tudi drugima dvema ciljema, saj vodita, če ju poskušamo uresničiti, do globljega razumevanja dejstva Univerzalnega Bratstva. Člani Teozofskega društva so ljudje, ki imajo dejansko in praktično čutenje Bratstva, ki pa imajo tudi enako nagnjenje do preučevanja religije, filozofije in znanosti, da bi še nadalje osvetlili Bratstvo. Morda se takšnem študiju in raziskovanju ne želijo posvetiti, vendar pa sta to življenjsko pomemben študij in raziskovanje ter terjata upoštevanje s strani članov, ne glede na njihov osebni odnos do njiju.

Kaj je resnica?

Zdi se mi, da, medtem ko so cilji društva v teozofski zavesti vsakega od nas, radi pozabljamo, da naš moto nikakor ni manj pomemben del ustroja našega društva. V njem povzdiguje Resnico, ne da bi definirali Resnico nad vsemi oblikami Resnice. Sanskrska beseda *Sat* je dobro prevedena kot *Resnica*. Vendar pa mi še nadalje prevajamo besedo *Dharma* kot religijo in pravimo, da ni *religije* nad Resnico. Jaz mislim, da ta prevod povsem napačno zoži celoten koncept, ki naj bi ga sporočal moto. Jaz sem vedno razumel besedo "Dharma" kot pravilno razmerje med posameznikom in njegovim okoljem, kot pravilen odnos, ali morda na splošno kot "pravičnost". Ni pravičnosti nad Resnico. Ni višjega izraza Življenja kot je Resnica. To bi bil po mojem mnenju bolj točen prevod mota maharadže iz Benaresa kot pa prevod, ki ga običajno uporabljamo. Gotovo je, da ni religije, ki bi bila višje od Resnice. Toda enako tudi ni filozofije, ki bi bila višje od Resnice. Ni umetnosti, ki bi bila višje od Resnice. Ni znanosti, ki bi bila višje od Resnice.

In celo narava Resnice se mora spreminjati s stopnjo evolucije individualnega življenja. Ni pravičnosti za kateregakoli posameznika, ki bi bila višja kot je njegovo polno izražanje Resnice, kot je izražanje Resnice, ki je njemu dosegljiva na njegovi stopnji evolucije. Takšna pravičnost se bo brez dvoma izrazila v mejah religije, vendar pa nič manj v mnogih drugih mejah, v skladu s posameznikovim značajem.

Relativnost resnice

Zato je Resnica relativna glede na okoliščine in pogoje v Življenju. Mislim, da zato lahko upravičeno rečemo, da je lahko to, kar je resnica enega človeka, laž za drugega, čeprav nisem prepričan, da imamo kakršnokoli pravico, da sploh uporabimo besedo "laž". V vsakem primeru lahko rečemo, da to, kar je lahko resnično za enega, ni nujno resnično za drugega, in da to, kar je lahko najvišja resnica za enega, nima mesta med resničnimi stvarmi nekoga drugega. Absolutne Resnice ni mogoče ugledati, kajti deli ne vsebujejo celote, katere deli so. Tako kot je vsak del v določeni meri

odsev celote, kateri pripada, je tudi so-snoven s to celoto; absolutna Resnica je vsebovana v njem, je v njem latentna, pa četudi ne očitna.

Zato jaz vidim našo znanost teozofije kot zelo poseben izraz absolutne Resnice in teozofsko društvo kot gibanje utelešenja iskanja Resnice. To, kar Teozofsko društvo zastopa v svetu, gotovo ni nobeno uresničenje tega, kar imenujemo teozofija. Noben član ni niti v najmanjši meri obvezan preučevati, še manj sprejeti, teozofijo. Ne obstaja cilj, ki bi se lahko izrazil z besedami: "Študirati znanost teozofije". Obstaja pa določna zavezanost Bratstvu. Obstaja določna zavezanost preučevanju religije, filozofije in znanosti ter raziskovanju neodkritega, v vsakem primeru pri tistih, ki čutijo to nagnjenje. Toda dejstvo, da se društvo imenuje *teozofsko*, še ne pomeni, da to vključuje tudi obvezo, da je vsak član študent teozofije. Prvi cilj društva ni študij teozofije, ampak oblikovanje jedra Univerzalnega Bratstva Človeštva, kar gotovo pomeni, da je prav lahko sestavljeno iz mnogih ljudi, ki se ne bodo ukvarjali s teozofijo kot znanostjo. Jedra Univerzalnega Bratstva ni mogoče omejiti na peščico študentov teozofije.

Kje nastopi teozofija

Po drugi strani pa je zelo pomembno, da sta teozofija in Teozofsko društvo dvojčka. Leta 1875 sta se ponovno rodila skupaj in odtlej lepo skupaj rastle drug ob drugem. Obstajati mora nek zelo intimen odnos med teozofijo in Teozofskim društvom, sicer se ne bi ponovno rodila v istem času in istim ljudem. Osebno čutim, da je Bratstvo pomembno bolj kot karkoli ostalo in da ni oblečeno v nobeno posebno obliko in da niti ne obstaja ena sama pot, preko katere bi ga dosegli. Prav lahko si predstavljam posameznika, ki se pridruži našemu društvu, pa vseeno zanika vrednost znanosti teozofije za njega samega, četudi na noben način ne zanika njene možne vrednosti za druge. Kje torej nastopi teozofija? Po mojem nastopi kot namig na možne osnove Resnice, ki je več, Resnice, ki se nahaja v končnem korenu vseh Resnic, Resnice, ki je, če mi oprostite to frazo, relativno absolutna. Nastopi kot objava največjega skupnega imenovalca vseh verstev, vseh filozofij, vseh znanosti, in tistega onstran, za katerega so religije, filozofije in znanosti

projekcije v času v tem zunanjem svetu. Nastopi kot pogled iz ptičje perspektive na evolucijski proces, kakor ga vidijo tisti, ki so pridobili krila duhovnosti. Natopi kot priča Ljubezni in Pravičnosti in Božjega Namena med vsemi navideznimi negacijami in jalovostmi Njegove dobrotljivosti. Za teozofijo pravijo, da je Modrost, ki je celo starejša od religij, pa čeprav se danes pred nami pojavlja z grško etiketo. V hinduizmu je znana kot Brahmavidya – Modrost Najvišjega Bitja. Pravijo, da je večna reka, iz katere namakalni vodnjaki, vidni človeku, črpajo svoje oplajajoče vode.

Teozofija ni nobena dogma

Teozofija ni nobena dogma. Ni nobena formalna religija. Ni noben poseben način znanosti. Ni nobena skrbno sestavljena filozofija, ki bi predstavljala človekov pogled v nebesa. Je Izkušnja Realnosti s strani tistega, ki je s preseganjem mikrokozmosa postal do določene mere svoboden v makrokozmosu in opisuje nekaj o njuni viziji neskončnega, kakor odseva v, ter z izrazi končnega. V naši klasični literaturi lahko beremo o viziji, izkušnji, vendar brez obveze, brez najmanjše kazni za dvom ali celo nevero. “Tako sem videl,” pravijo nekateri veliki poznavalci Modrosti. Tiste, ki hočejo videti, bodo navdihnile vizije drugih, le zato, da bi videli drugače. Kadarkoli in kjerkoli človekova, še bolj pa duša nadčloveka, zakliče: “Vidim! Vidim!”, naj pogledajo tudi drugi, da bi tudi oni lahko videli, pa čeprav drugače. Nekateri so videli to, kar povzemamo z besedo “Teozofija”. Nekateri so videli to, kar povzemamo drugače, z drugimi besedami. Bolj pomembno je videti, kot pa verjeti. Bolj pomembno je videti, kot pa upati. Bolj pomembno je videti kot slediti. Videti je celo bolj pomembno kot vedeti. Naj tisti, katerih oči se odpirajo, gledajo, ko slišijo klic: “Jaz vidim”.

Pa vendar je Resnica več kot le njena slika, kot katerakoli njena oblika, kot katerikoli njen opis. Naj nobeden od nas ne vztraja pri tem, razen morda le za nas same, da se Resnica nahaja samo, ali na najvišji stopnji, tu ali tam, v tej ali oni knjigi, tej ali oni osebi. Za nas same je neka knjiga, nek učitelj, nek vodnjak Življenja, lahko izključen vir Resnice, ki jo trenutno potrebujemo in smo jo sposobni vsrkati. Vendar pa ne moremo zanikati drugim

svobode, da iščejo in najdejo Resnico, ki je nas usposobila za iskanje, odkritje. Resnica je več kot Teozofija, ki jo poznamo in cenimo mi teozofi. Ali ni Resnica povsod, in ne samo v naših lastnih individualnih pojmovanjih, pri katerih mi tako hitro vztrajamo, da zajemajo Resnico, celotno Resnico in nič drugega kot Resnico?

Resnice se spreminjajo

Resnice se vsekakor spreminjajo po obliki, tako kot se tudi mi moramo spreminjati. Danes za nas ta ali ona knjiga odseva vrhove Resnice. Sveti spis, filozofska disertacija, za teozofe morda *Tajni Nauk* ali *Ob nogah učitelja* ali neko drugo klasično delo. Vendar pa mi ne bomo stalno prebirali knjigo, ki nam v tej inkarnaciji predstavlja najvišje razodetje. Ko bomo šli skozi dolino smrti proti gričem nebes in nato nazaj na planjave zemlje, ne bomo nosili s sabo pod pazduho zvezkov *Tajnega Nauka*. Knjiga ni pomembna, niti ne učitelj in ne tradicija, ampak Življenje. In Življenje se mora razodevati v obliki za obliko, v knjigi za knjigo, v učitelju za učiteljem, v tradiciji za tradicijo, dokler kalejdoskopsko spreminjajoče se oblike ne razkrijejo trajnega in nespremenljivega Življenja. Resnico moramo iskati v raznovrstnih oblikah. Vedno znova in znova bomo govorili, da je Resnica tu, pa tam, in da ni ne tu, ne tam, dokler ne bomo odkrili, da je Resnica povsod, dokler ne bomo začeli Resnico istovetiti z vsem, kar živi, dokler ne bomo zaznali, da si Resnica na čudovit in skrivnosten način utira svojo sijajno pot preko tisoče različnih oblik.

Mi teozofi smo iskalci Resnice, pa čeprav smo tudi, kot preostanek sveta, odkritelji Resnice. Veselimo se Resnice, ki smo jo odkrili, vendar pa se nemirno podajamo naprej proti Resnici, ki je še nismo našli. Vsak od naših Ciljev je dinamičen v tem, da je iskanje več od tega, kar je to, kar smo našli. Proč od Resnice, ki nas zaslužnjuje, proč od Resnice, ki smo jo osvojili, do Resnice, ki nas morda še mora zaslužniti, do Resnice, ki jo še moramo osvojiti! Teozofija, ki jo imamo, nas ne sme zaslužnjevati, niti ne smemo počivati v zadovoljstvu nad nje osvojitvijo. To je le droben rob brezkončne Resnice.

Univerzalnost Resnice

V svojih prostih trenutkih sem se veliko ukvarjal z razmišljanjem o motu Teozofskega društva: "Ni religije nad Resnico". Kaj je ta resnica, nad katero ni nobene religije? Do kolikšne mere jo posedujemo? Katera resnica ostane in kako naj jo iščemo? Mi posvečamo daleč premalo pozornosti motu Teozofskega društva, kajti če bi mu jo, bi imeli bolj jasno predstavo o naravi resnice; in s to bolj jasno predstavo bi bili veliko bolj razumevajoči, manj dogmatski, manj agresivni, manj ovaduški kot so tako mnogi med nami v zvezi s posebnim odsevom resnice, za katero si domišljamo, da smo jo zaznali.

Izjemno težko je ustrezno opredeliti resnico. Ena od najbolj koristnih definicij resnice je opredelitev, ki se nanaša na njen učinek na človeški značaj. Nek posameznik bi moral biti znan po svojih resnicah; z drugimi besedami, na njega bi moralo globoko vplivati to, na kar on gleda kot na resnico; moralo bi globoko vplivati na njegovo življenje tu spodaj in dejansko biti njegova zvezda vodnica, luč na njegovi poti. Jaz mislim, da je mogoče resnico dobro opredeliti po značaju posameznika, ki jo proizvaja, kot pa na nek drug način, kajti če si prizadevamo opredeliti resnico na nek drug način, se praktično soočimo z dejstvom, da resnica so-obstaja z življenjem. Ne obstaja nobena druga resnica kot le življenje. Jaz mislim, da ne moremo iti dlje od tega. Celo če menimo, da se Teozofija razkriva tako daleč od nas, kar se tiče njenih zakonov in tako naprej, pa so ti le aspekti, funkcije, izrazi življenja, in nič več kot to.

Nato se pojavi vprašanje, kaj je nek individualen odnos do tega, kar imenujemo resnica? Kako naj jo posameznik išče? Kako jo bo odkril? Kako naj jo uporabi, ko jo bo našel?

Vsak ima svojo resnico

Torej, bolj ko razmišljam o celotnem vprašanju resnice, bolj sem prepričan, da ima vsak posameznik svojo resnico, ne glede na to, kako različna je lahko ali celo navidezno nasprotna resnicam drugih. Noben posameznik ni brez

življenja; zato ni noben posameznik brez resnice. Medtem ko lahko v primeru nekaterih rečemo, da so bolj polni življenja in zato bolj polni resnice kot drugi, pa imamo večinoma vsi resnico, ki jo potrebujemo za življenje, ki ga živimo. Zato jaz menim, da je katoliški pogled na resnico v skladu z resnico vsakega, v prepričanju, da ni nihče brez resnice, ki je sorazmerna z njegovo stopnjo evolucije. Če nima ene, potem ima drugo resnico. Če ne poseduje resnic, ki jih mi sami izjemno cenimo in na katere gledamo kot na samo bistvo in srce resnice, pa ima drugo resnico, ki dejansko zanj ni nič manj vitalna, nič manj srce resnice, kar se tiče njega, kot tista, ki se zdi tako izredno resnična nam.

Ker torej ni nihče brez resnice - kajti poseduje jo vsak, ker poseduje življenje - je za nas skrajno obvezno, da jo objavimo, ne da bi jo uporabili kot orožje, ne da bi jo uporabili za konfrontacijo z drugimi, tako-imenovanimi manjšimi resnicami, in jih obravnavali kot podrejene, ampak da objavimo to, kar imamo, in da pustimo, da si objava sama utre svojo lastno pot. Jaz mislim, da imamo tolikšno dolžnost objaviti naše resnice kot imamo dolžnost živeti. Zagotovo je naša dolžnost, da živimo tako polno, tako bogato, tako močno, tako navdušeno kot le lahko. In to bi moralo vključevati izražanje samega bistva te resnice, tega življenja, namreč resnic, ki jih posedujemo.

Moč resnice

Če že mora obstajati kakršenkoli preizkusni kamen v zvezi z vrednostjo neke posameznikove posebne resnice, če mora on izzvati samega sebe z vprašanjem, ali poseduje resnico, ki je zanj najvišja - da trenutno ne obstaja nič več, kar bi pomenilo več kot resnica, ki jo že poseduje - potem bi si on lahko ogledal kakšen vpliv in učinek imajo njegove resnice na življenje, ki ga vodi, na njegov značaj, njegovo razumevanje, njegovo moč prepoznavanja in zaznavanja resnic, ki prebivajo v drugih ljudeh. Kajti, ker ima z enega zornega kota vsaka oseba svojo lastno ločeno, individualno in edinstveno resnico, pa mora z drugega zornega kota on resnice, ki so zanj edinstvene, obravnavati na takšen način, da je sposoben z veseljem

zaznavati tudi resnice, ki so edinstvene za druge ljudi. In lahko je res, da on ve, da poseduje resnico, ki bi veliko pomenila tudi drugim ljudem, če bi jo posedovali.

Mi teozofi, na primer, lahko jasno čutimo, da imamo v Teozofiji življenje, resnico, ki je večina sveta ne poseduje; zato prav gotovo obstaja nujna potreba, da objavljamo Teozofijo. Po drugi strani pa obstajajo v zunanjem svetu mnogi, ki posedujejo to, kar mi ne posedujemo. Medtem ko lahko mi pravimo, da mi posedujemo to, ono ali neko drugo resnico, pa lahko oni posedujejo to, ono ali neko drugo resnico v morda manjši meri ali pa sploh ne. Lahko bi rekli, da je to precej negativno stanje bivanja. Kakšna je prednost biti teozof, če ne morete čutiti, da svet nujno potrebuje to, kar posedujemo, in da je brez tega revnejši? Jaz določno čutim, da imamo dolžnost objavljati, in to s poudarkom, močjo, vztrajnostjo in prepričanjem, resnice, ki jih posedujemo, za katere verjamemo, da so naše. Vendar pa nimamo pravice, da bi bili ovaduški, da bi primerjali naše resnice z resnicami drugih ljudi, da bi škodovali resnicam drugih ljudi; nimamo razloga za to, da bi postavljali sami sebe na piedestale nadrejenosti, kot češ, da posedujemo nekaj tako posebnega, da se zaradi tega nahajamo tako daleč spredaj pred drugimi ljudmi, ki ne posedujejo teh stvari, v katerih uživamo mi.

Teozofija in resnica

Jaz mislim, da Teozofsko društvo ne more izpolniti svojega prvega Cilja in vzpostaviti jedro Univerzalnega Bratstva, če se omejujemo na Teozofijo v smislu, na katerega uporabljamo ta izraz v sedanjem času. Teozofija je seveda poseben vidik znanosti, posebno tolmačenje življenja, je poudarjanje določenih resnic. To je Teozofija, kakršno imamo. Z enega zornega kota je to starodavna in večna Modrost ter vse-vključujoča; vendar pa ni mnogo teozofov, ki bi imeli *to* Teozofijo. Prej imajo neko specializirano Teozofijo, ki obravnava neke posebne zakone, ravni zavesti, ki obravnava rase, obhode in vsa druga učenja, ki so predstavljena v naši klasični literaturi. To je v dosegu povprečnega teozofa. Koliko teozofov poseduje univerzalno, večno

in vse-vključujočo modrost, kar Teozofija v bistvu je? Vsak od nas poseduje le odsev, ne pa celoto Bele Luči.

V teh okoliščinah torej mislim, da bi morali spoznati, da posedujemo, ko razmišljamo o tej naši Teozofiji, le delno resnico. Bolj in bolj ko razmišljam o teh stvareh, bolj sem prepričan, da obstajajo, čeprav je res, da je na nas, da s tem posebnim vidikom modrosti, ki ga imenujemo Teozofija, prepojimo celoten svet, še drugi vidiki. Če ni religije nad resnico in če ima vsak posameznik svojo lastno resnico, potem mi potrebujemo to resnico, kakršno ima on, da bi izpopolnili naše jedro Univerzalnega Bratstva človeštva. Zato čutim, da ne smemo, čeprav je po eni strani naša naloga, da poudarjamo Teozofijo, ki so nam jo predali Starejši Bratje preko naših velikih voditeljev, pozabiti na to, da je morda Univerzalno Bratstvo več kot Teozofija, ki jo poznamo, kot ta posebna oblika Teozofije. Ne pravim, da je Univerzalno Bratstvo več kot Teozofija. Ne! Vendar pa je več kot Teozofija povprečnega posameznika. Ko govorim kot predsednik Teozofskega Društva, čutim, da je moje delo večinoma, ne v celoti, ampak večinoma to, da naredim naše članstvo tako vključujoče kot je le mogoče, da bi nas lahko obogatile brezštevne razlike, ne pa da bi stradali zaradi njih pomanjkanja.

Diamantni obrazi resnice

Na začetku je bila neka posebna beseda, izjemna beseda, in ta posebna in izjemna beseda je pripadala H. P. Blavatsky in je bila dejansko H. P. Blavatsky. Toda ta beseda ni edina beseda, niti ni bila v tistih zgodnjih časih izgovorjena na edini način, na katerega jo je mogoče izgovoriti. Zagotovo obstajajo še drugi načini, tako kot zagotovo obstajajo še druge besede. In če bi v našem Društvu lahko postali pod določenimi pogoji zbiralci, vključevalci razlik, bi bilo naše društvo precej, precej bolj močno, ne da bi se kakorkoli odmaknilo od dejstva, da imamo pred sabo posebno obnovitev resnice pod imenom Teozofija in da ima ta svoje lastne posebne opredelitve. Ko pravim “pod določenimi pogoji”, mislim na to, da moramo biti medsebojno spoštljivi do resnic drugega, ne glede na to, kako zelo različna je ena resnica od druge. To, kar bi moralo razlikovati Teozofsko društvo od drugih

gibanj, bi moralo biti to bogastvo razlik, medsebojno spoštovanih in razumljenih, ne da bi pri tem obstajalo niti najmanjše nespoštovanje, seveda pa še manj duh tekmovalnosti. To čutim zelo močno. Ne mislim, da ni pomembno, da se razlikujemo. Vendar pa mislim, da je pomembno, *kako* se razlikujemo. Moramo se začeti učiti razlikovanja v duhu harmonije in hoditi po naših različnih poteh, ne glede na to, kako korenito se med seboj razlikujejo, v duhu spoštovanja načina, na katerega hodi po svoji poti nekdo drug.

Odkrivajte sami

To me je pripeljalo do točke, ki je na nek način povezana z dejstvom, da ima vsak posameznik svojo lastno resnico, namreč, da bi moral biti pazljiv, da si resnice ne sposoja, ampak da jo odkriva. Zelo veliko ljudi si sposoja resnice. Svoje resnice imajo na izposoji in tako se pogosto dogaja, da nek posameznik, ki ima resnico na izposoji, naposled odkrije, da ga ne zadovoljuje več, ko je na neki veliki preizkušnji ali ko se nahaja v neki veliki stiski. Jaz mislim, da se Teozofsko društvo nahaja na stopnji, na kateri moramo vsakemu posamezniku zelo določno povedati naj hodi po lastni poti, po poti, po kateri se mora naučiti hoditi brez tekmovalnosti, obsojanja, ovajanja drugih ljudi, poln veselja do lastne poti in poln spoštovanja do poti drugih.

Vsak od nas mora izrabiti prednost vse resnice, ki jo vidimo okoli nas. Mi moramo medsebojno izrabiti prednost resnic drugih, ki jih vsak od nas, bolj ali manj, živi vsak dan. Ne zato, da bi jih kopirali, ampak zato, da bi jih razumeli, zato da bi lahko osvetlili z njimi lastno pot. Bojim se, da so skozi mnoga leta zelo mnogi med nami in celo zelo mnogi od naših voditeljev imeli svoje resnice skoraj za gorjače. Prepričan sem, da, če sploh obstaja neka negacija resnice, potem je to takrat, ko je resnica uporabljena kot orožje za napad na prepričanja nekoga drugega, ne glede na to, kako kruta se ta lahko zdijo avtokratskemu lastniku orožja. Danes imamo v Teozofskem društvu in izven Teozofskega društva ljudi, ki vztrajajo, da so *njihove* posebne resnice ali *njihove* posebne Teozofije edine resnice in edine

Teozofije. To ni le nevarno, ampak je skoraj neresnično. To pomeni, da posameznik, ki vztraja pri svoji lastni posebni poti, pri svojem lastnem posebnem tolmačenju Teozofije, ne poseduje svojo pot, ne poseduje svojo posebno teozofijo, ampak da ta poseduje njega, da ga je obsedla, ga zaslužnija.

Resnica je dinamična

Lahko si predstavljam, da mora iti nek posameznik v svet kot suženj svojih resnic, zato da bi lahko izpolnil določene namene, poteptal resnice drugih, vendar pa morajo biti takšne okoliščine dejansko redke. V vsakem primeru je meni popolnoma jasno, da moramo mi razumeti in ceniti ter povzročiti, da bi resnice drugih svetile na našo pot in bolj jasno razsvetlile njen tok. Kajti ne glede na to, kje se nahajate, najsi v Teozofiji ali znanosti, ali na kateremkoli področju življenja – religije, politike – vedno obstaja sprememba in manjša resnica stalno odstopa pot večji resnici; tako da manjša resnica zdrсне v ozadje in večja resnica trenutno zasede prizorišče, dokler na nastopi trenutek, ko se bo morala sama umakniti v ozadje, da bi njeno mesto zasedle druge resnice. Kajti resnica je dinamična, resnica je gibanje, resnica je rast. V nobeni resnici, ki jo nekdo poseduje, ni nič statičnega. Nihče ne poseduje katerokoli obliko resnice za vedno, niti v življenju, ki je posvečeno njej. Vaša najbolj negovana mnenja, resnice, ki so vam najbolj drage, resnice, ki so vam najbližje, ki vam pomenijo največ, ki vam dajejo pogum in upanje ter mir in veselje, ki jih potrebujete, vse te so veliko manj kot to, v kar jim je usojeno zrasti, so le sence prihajajoče luči. Zato je dobro, da človek obravnava svoje resnice lahkotno. Da se jih ne oprijema tako, kot da jih ne bi nikoli hotel spustiti. Človek, ki jih obravnava lahkotno, jih uporablja, dokler so koristne, in jim nato dovoli oditi pod prag budne zavesti v shrambo izkušnje. Teozofija, ki jo poznate vi in jaz, o kateri morda govorimo s takšno gotovostjo, jasnostjo in določnostjo, je le senca Teozofije, ki jo bomo poznali. Ne le to, Teozofija, ki se nam zdi, tako polna življenja, z vsemi svojimi resnicami, ki so vključene v našo konvencionalno teozofijo - to je le en obraz velikega diamanta Teozofije. Prišel bo čas, ko s bomo odvrnili od tega obraza k drugemu, za katerega se bo nato prav tako zdelo,

da izključuje tiste sestavne prvine, ki nam pomenijo tako zelo veliko, dejansko pomenijo vse, na obrazu, ki je obrnjen proti nam v tem posebnem življenju.

Le del teozofije

Tako mnoge ljudi skrbi, da bodo nadaljevali z naslednjim življenjem na bolj ali manj isti način, na katerega živijo sedanjega. Upajo, da se bodo povrnili k tej Teozofiji, v Teozofsko društvo, znova v stik takšnimi in takšnimi voditelji, da bodo v naslednjih življenjih čim prej spoznali stvari, ki so jih v tem življenju spoznali šele v poznih letih; tako jih skrbi, da to isto stvar ponavljajo vedno znova in znova. To včasih kaže na to, da se teh resnic pretesno oprijemljemo, da jih stiskamo k sebi, kot da nam bi jih želel kdo ukrasti. Pomislite na to, da je Teozofija, ki jo poznamo, le zelo majhen del Večne Modrosti o življenju, in kar se mene tiče bi, namesto da bi v naslednjem življenju ponavljal posebne resnice, ki so bile zame zadovoljive v tem življenju, raje imel popolno spremembo, in si želel, da bi se kalejdoskop mojega življenja stresel tako močno, da bi prikazal popolnoma drugačno sliko od te, ki se je pojavila v njem na začetku življenja, ki ga živim sedaj.

Resnica je povsod

Lahko si predstavljam, celo sedaj, ko vam to pripovedujem, korenito drugačno življenje od tega, brez večine prepričanj in resnic, ki so mi sedaj gotovo zelo drage in za katere upam, da jim bom gojil večno, a za katere bi bil čisto vesel, če bi jih začasno zatemnile druge resnice, ki jih sedaj morda zatemnjujejo te. No, to pa je že drugo vprašanje; zaenkrat pa upam, da bom imel jaz sam, in upam tudi vsak teozof, vedno več moči, da bi zaznal resnico povsod in ne izključno nekje. Navsezadnje je resnica povsod, življenje je povsod in odkriti resnico v vsaki stvari pomeni začetek razumevanja in poznavanja življenja.

Zdi se mi, da bi naše delo moralo biti predvsem svobodno; mislim pa, da niste svobodni, če ne morete bivati povsod v duhu svobode, če ne morete bivati v vsaki veri, v vsakem človeškem stanju življenja, v vseh brezštevilnih

protislovjih in se v popolnosti, lepoti in radosti počutiti doma. Mi se moramo biti sposobni počutiti doma, svobodni v vseh protislovjih, oblikah, ceremonijah, omejitvah, biti kralji v njih, kajti naša moč gibanja nima meja. Občutek imam, da je posameznik, ki pravi, "ceremonije me ne zanimajo," nesvoboden posameznik. Občutek imam, da je posameznik, ki pravi, "religija me ne zanima," nesvoboden posameznik. Da posameznik, ki pravi, "jaz imam raje to deželo kot tisto, raje ta narod kot oni," ni svoboden posameznik, ampak ujetnik. Življenje je univerzalno, najsi je v neki obliki, ceremoniji, veri, narodu ali posamezniku. Ne glede na obliko, v vsaki je življenje, je Bog, je rast, je resnica. In teozof, ljubitelj Univerzalne Modrosti, bi se moral biti sposoben osvoboditi vseh teh načinov objavljanja resnice in življenja. Mislim, da se moramo naučiti biti takšni, ne pa negativni v naših objavljanih resnice rekoč, "to ni resnica, ono ni resnica, resnice ni drugod". Mi moramo biti pozitivni v našem objavljanju resnice rekoč, "resnica je povsod".

Iz suženjstva v kraljevanje

Veliko teozofovo iskanje je namenjeno odkritju resnice povsod in povečevanju resnice povsod. Ni večjega služenja, ki ga lahko nek posameznik nudi nekemu drugemu posamezniku kot to, da ta posameznik občuti neko povišanje, neko radost v zvezi s tistimi resnicami, ki so mu najbližje in najbolj drage. Če smo res teozofi, potem se mi zdi, da ne moremo narediti več, kot da jemljemo vsakega posameznika takšnega kot je in ga poskušamo povzdigniti tam, kjer se nahaja, mu skušamo pomagati, da se veseli bolj modro tam, kjer se nahaja. To ni tako lahko, kajti v mnogih, mnogih primerih se soočamo z nekim posameznikom, ki se nahaja v stanju dogmatizma, ozkega zaradi svoje toge izključenosti, ali v stanju obupa, nemočen zaradi svoje popolne brezupnosti. Ne pravim, da to ni nujna stopnja v evoluciji, ko je človek prepričan, da ima prav, in da se vsi drugi motijo. Vendar pa dejansko nihče nima bolj prav kot kdorkoli drugi. Gre zgolj za navado posameznika, ki je tako poln svojega začasnega jaza, da je prepričan, da ima prav, da so njegovi pogledi pravilni, da je njegov načrt življenja

pravilen. Ti posamezniki so nekoliko težavni, ker se tako zelo oprijemajo časa, da nimajo ničesar, s čemer bi se lahko oprijeli večnosti, kar je njihova slabost. Živijo v ječah svoje lastne trenutne ozkosti in so zelo gotovi, samozadovoljni, prepričani sami vase. Niso svobodni. Medtem ko je res, da mora biti nek posameznik najprej suženj, če želi postati kralj, pa bi moral nek teozof paziti na to, da obdobje suženjstva mine čim hitreje, da bi se njegov obraz lahko čim prej obrnil proti njegovemu kraljevanju.

Mavrica

Da zaključim. Jaz čutim, da moramo vstopiti v tretje obdobje življenja društva, v obdobje prepoznavanja univerzalnosti resnice in potrebe, da bi se ta univerzalnost čim bolj izražala v mejah našega društva, tako da bi celo na videz najbolj izrazita nasprotja znotraj društva lahko živela skladno in konstruktivno v miru. Zato se moramo pomakniti od zunanje avtoritete proti notranji avtoriteti, od zunanjih oblik proti individualnosti, od vsega zunanjega proti notranjemu, tako da iz našega vrednotenja, ki morda ni bilo usmerjeno proti naši lastni notranjosti, ne bi naredili orožja, s katerim bi želeli oblikovati notranjosti drugih po naših vzorcih, ampak sredstvo, s katerim bomo spoštovali notranjost vsakega, individualnost vsakega, ter preko naše lastne vztrajnosti razvili našo lastno individualnost ter tako postali sposobni opogumljati druge, da razvijejo svoje individualnosti, ne vzdolž naših, ampak svojih lastnih usmeritev. Na ta način se bo lahko jasno izrazila vsaka barva mavrice, zaradi česar se bo lahko zaradi svojih sestavnih barv Bela Svetloba objavila v vsej svoji izjemni belini.

Prihodnost Teozofskega društva

Curuppumullage Jinarajadasa

Predavanje na Teozofski konvenciji v Benaresu decembra 1930

Prijatelji,

gotovo je aksiom, da je blaginja Teozofskega društva odvisna od teozofov, ki sestavljajo njegovo članstvo, in očitno je, da je nadalje odvisna od tega, kakšno je njihovo razumevanje teozofije. Kakršna je teozofija in kakršni so teozofi, takšna bo narava Društva. Če lahko opredelimo teozofijo, potem lahko rečemo, kakšni bi morali biti teozofi, in preko tega, kakšna bi morala biti idealna narava društva.

Društvo sedaj deluje že 55 let in je dandanes sestavljeno iz 46 nacionalnih društev. Teozofska literaturo imamo v številnih jezikih in teozofski predavatelji se prav tako v mnogih jezikih trudijo predstavljati, kaj je teozofija. Društvo ima svoj Statut, to je, deluje v okviru določenih določnih pravil. Ta Statut nam daje cilje društva, v njem pa so tudi pravila, ki obravnavajo izvajanje nujnih poslov.

Zanimivo dejstvo je, da v edinem dokumentu, ki povezuje vse člane društva iz vseh dežel, to je, v Statutu Teozofskega društva, beseda teozofija sploh ni omenjena. V skladu z našim Statutom, društvo ne obstaja zato, da bi kot filozofijo društva razglašalo to, kar svet imenuje teozofija; društvo

ne obstaja zato, da bi razglašalo resnico katerekoli religije ali katerekoli filozofije. Zakaj potem obstaja društvo? Njegove namere so določene v njegovih treh Ciljih, ki bi jih lahko povzeli na naslednji način: prvič, promovirati Bratstvo; drugič, opogumljati ljudi, da iščejo Modrost; in tretjič, odkrivati Boga v človeku.

Iz tega izhajata dva problema. Prvi je splošen problem, kaj je teozofija, in drugi poseben problem, kakšna bi morala biti narava Teozofskega društva. Predlagam, da najprej obravnavamo prvi, splošen problem - na kaj mislimo s teozofijo, kašna je njena definicija?

Prva zabeležena raba besede teozofija je povezana s Proklusom, v petem stoletju našega štetja. Ko on govori o "teozofiji tujcev", jo očitno v svojih mislih postavlja v nasprotje s teozofijo Grkov. Od časov Neo-platonikov torej beseda označuje neko vrsto notranjega mističnega znanja, ki so ga posedovali filozofi in mistiki, in še posebej neko vrsto znanja, ki ga ljudem na splošno ni razodela tedanja religija.

To pojmovanje teozofije ali Božanske Modrosti, ki ga najdemo med gnostiki, je povsem isto kot to, ki ga najdemo pri nas v Indiji, med našimi filozofi. Brahma Vidya, vedenje o Brahmanu, lahko razglašajo le tisti, ki "poznajo Brahmana". Ti učitelji, iz mističnega nasledstva *Guruparampara* ali apostolskega nasledstva, prenašajo svoje znanje z Guruja na učenca. Vsak, ki prenaša tradicionalno znanje, dodaja nekaj svojih lastnih odkritij v zvezi z naravo Brahmana.

Ko obravnavamo sodobno teozofijo, moramo začeti z izborom idej, ki so jih podali tisti, ki se imenujejo Mojstri Modrosti. Leta 1875 je z njihovim navdihom Madam Blavatsky začela s teozofskim gibanjem. Društvo je bilo zasnovano zato, da bi bila učenja, ki so ji jih predali v zvezi s širšo vizijo življenja, lahko predana celotnemu svetu. Mojstri sami so ob predajanju učenja poudarili, da to, kar pravijo, ni nekaj novega. Tako so rekli: "To je Starodavna Modrost, dandanes vam jo znova predajamo." Toda, ker so predali učenje, lahko rečemo, da se je sodobna teozofija začela z neke vrste

razodetjem. Toda, če bi rekli, da je teozofija sestavljena le iz razodetja, le iz učenja, ki so ga predali Mojstri, potem po mojem mnenju ta izjava ne bi bila točna.

Jaz mislim, da ji je potrebno, ker je teozofija Božanska Modrost, ki obravnava naravo Boga in naravo človeka, z zaporednimi generacijami neizogibno dodajati to Modrost. Ko se vesolje razvija, najsi v skladu z Božanskim Načrtom ali ne, mora teozofija ali Modrost o tem vesolju tudi rasti.

Popolnoma res je, da imamo določene velike ideje, ki so izšle iz misticizmov preteklosti kot jedro teozofije. Toda to je le jedro. Teozofija raste z vsako novo generacijo. Vsak od vas, vsako človeško bitje, ki presnovi eno samo življenjsko izkušnjo, s tem nekaj doda k teozofiji. Kajti človekova izkušnja je izjava njegove zavesti o odnosu med njim in Absolutnim; in ker je vsak človek drugačen od vseh drugih, ima njegova izkušnja neko prvino, ki jo je mogoče dodati k celotni vsoti izkušnje, ki jo imenujemo teozofija. Zato se teozofija večja, raste iz dobe v dobo; in vsi mi, tudi najmlajši člani društva, ne, še več, vsak, ki živi v tem svetu, celo kuliji (orientalski delavci, op.p.) na ulicah, nekaj dodajajo k teozofiji kot Popolni Modrosti.

Še več, če je teozofija Modrost, potem je vsaka oblika znanja del te Modrosti. Zato je zame vsako odkritje sodobne znanosti neločljivi del teozofije. Vse, kar odkrivajo naši znanstveniki v laboratorijih, je teozofija, in bolj ko poznam ta odkritja znanstvenikov in njihova razmišljanja, bolj razumem teozofijo, ki jo najdem v teozofskih knjigah. Celo še več, vsaka oblika resnice, ne le v religiji in znanosti, ampak na vsakem področju človekovega delovanja, je zame teozofija. Zato jaz odkrivam teozofijo tudi v tistem velikem področju, ki jo imenujemo Umetnost, in si ne znam predstavljati teozofijo drugače kot le tako, da prežema vse dejavnosti umetnikov sveta; da vsa ta subtilna objavljanja človeškega Duha, ki jih imenujemo Umetnost, razkrivajo teozofijo.

Zato teozofija raste in mora vedno neizogibno rasti. In rezultat tega je, da ne more noben človek opredeliti, kaj je teozofija. Vendar pa lahko rečete:

“Ali ne predavate o teozofiji? Ali ne potujete iz dežele v deželo in predavate o teozofiji, pripovedujete ljudem, kaj je teozofija?” Da, toda, ko poskušam opravljati to delo, da ljudem nekaj povem o Modrosti, v mojem umu ostaja neka zadržanost. Jaz razkrivam le majhen del tega, kar sem odkril o teozofiji. Nikoli nisem imel namena, da bi bil neke vrste razglaševalec vsega tega, kar je teozofija. Lahko vam zagotovim, da sem včasih v zadregi, ker moram biti med predavanjem do določene mere dogmatski, da bi bil jasen in natančen, in da se zato ne morem izogniti temu, da ponujam učenje tako, kot da bi vsi teozofi predani mojemu pogledu na to učenje.

Dejansko najdemo v tako-imenovanih priročnikih in učbenikih ter v splošni literaturi teozofskih avtorjev, številne vrste teozofije. Prav gotovo raziskovalcem priporočamo izbor knjig, ki jim bodo najbolj v pomoč pri njihovem razumevanju teozofije. Toda takšen seznam je predan zgolj kot najbolj primeren po presoji nekaterih. Vsak takšen seznam je neizogibno vprašljiv, in prav je tako. Vsak seznam knjig, ki ga izda neka organizacija ali skupina študentov kot “najbolj primernega za študij”, bo vedno vprašljiv. Pa vendar, kot praktična organizacija teozofov, ki deluje za to, da bi svet razumel določena načela Modrosti, moramo nekaj ponuditi. Po drugi strani pa je prav, da se ob tem soočamo z vprašanjem: “Ali ste prepričani, da ponujate najboljše knjige?” Kdo nam bo povedal, kaj je teozofija, če že zaradi same narave Brahma Vidye, Božanske Modrosti, nima nihče pravice reči: “To je resnica, in nič drugega”. Kako naj ponudimo katerokoli knjigo ali nek seznam knjig, ki bo ostal za vedno najboljši?

Zato je edina rešitev ta, da vsak raziskovalec prebira, posluša in odkriva, ne to, kar je teozofija Annie Besant, teozofija Madam Blavatsky, ampak, kar je njegova lastna teozofija. Spomnili se boste, kaj je bilo v Indiji povedano: “Dvignite se, prebudite se, iščite Velike in pridobite razumevanje”. Toda, čigavo razumevanje? Razumevanje Učiteljev? To gotovo ni bil pomen v ozadju teh besed. Iščite Učitelje in poslušajte, vendar pa pridobite svoje lastno razumevanje; kajti le ko odkrijete svojo lastno teozofijo, prvič postanete do neke mere resnični teozof.

Logični rezultat tega, kar pravim, je naslednji. Obstaja prav toliko teozofij kot je članov društva; še celo več kot to, obstaja prav toliko teozofij kot je v tem svetu človeških bitij. To je razlog, zakaj jaz, medtem ko prebiram določene knjige, ki so obravnavane kot teozofske, prebiram tudi knjige o znanosti; zakaj prebiram tudi knjige o poeziji, hodim iz muzeja v muzej in si ogledujem slike in kipe ter s koncerta na koncert; in zakaj še posebej hodim v mesta, kjer trpijo revni. Kajti na vseh teh krajih najdem kakšen stavek Božanske Modrosti.

Medtem ko imamo danes izbor resnic, ki jih imamo za teozofijo, pa moramo še vedno odkriti precej resnic. Da bi dosegli ta rezultat, moramo imeti na razpolago nek fond znanja, s katerim lahko začnemo - v prvi vrsti vse pretekle tradicije. Te je v svojem delu *Odstrta Izida* prvič povzela Madam Blavatsky. Prav gotovo sem mnenja, da to, kar imenujemo "tradicija", vsebuje del Modrosti. Zato je, ko kjerkoli obstajajo živi učitelji, ki so pripravljeni učiti o kateremkoli vidiku Modrosti, tudi to del Modrosti. Tako je takšno delo kot je Sinnetov *The Occult World* - Okultni svet - ki vsebuje učenja, ki so jih predali Mojstri, tudi del teozofije. S preučevanjem tega, kar razkrivajo živi učitelji, Veliki, odkrivamo več o teozofiji, ki obstaja v tradicijah.

Še več, kjerkoli obstaja nek član društva, ki z lastnimi sposobnostmi raziskuje nek vidik Narave, je to zame nek dodaten način večjega razumevanja teozofije. Vzemite na primer tiste precej posebne raziskave Annie Besant in C. W. Leadbeatra preteklih zapisov, raziskave, ki sta jih izvedla s pomočjo jasnovidnosti. Vzemite tudi njune druge raziskave v zvezi z naravo atoma. Zame, ki sprejemam dejstva, ki sta jih zabeležila, njune raziskave prav tako prispevajo k izboru znanja, ki bi ga morali sprejeti kot teozofijo.

Ne želim reči, da mora vsak verjeti, kar nekdo drug razglša za resnico. Toda, če je človek iskren iskalec resnice, potem ne bi smel iskati le v preteklosti, preučevati le to, kar učijo Veliki, ampak pogledati, ali ni morda to, kar so odkrili moški in ženske na njegovem lastnem nivoju, ali so

mislili, da so odkrili, tudi resnica. Še več kot to, če naj bi prejeli še več teozofije, potem mora vsak od nas odkriti ta več s pomočjo meditacije, opazovanja življenja in predvsem z opazovanjem delovanj svojega lastnega srca. Kajti ni otroka, ki ne bi razodeval nekaj teozofije, niti enega samega stremečega bitja, ki ne bi razumelo nekaj o Popolni Modrosti.

Tako mora biti vsak od nas tako raziskovalec Modrosti kot tudi tisti, ki prispeva nekaj k nje nadaljnjemu odkrivanju. Ta dva aspekta sta povezana. Bolj ko raziskujemo, bolj odkrivamo tisto v nas, kar lahko podarimo. Toda, več kot lahko podarimo, ne glede na to, kako je to skromno, kajti to, kar imamo mi za resnično, je lahko tudi zmotno, več Modrosti bomo našli. Po mojem mnenju bi morala biti drža teozofa ta, da neustrašno razišče vsak problem, tako da ne bi bilo kraja na zemlji ali peklu ali nebesih, ki ga ne bi raziskal, da bi lahko odkril Popolno Modrost.

Ko raziskujemo takšno idealno iskanje resnice, naj omenim napako, ki jo počnemo kot teozofi. Ta se je zgodila pred štiriindvajsetimi leti, ko so naši člani odkrili, da je imel C. W. Leadbeater določene, precej osupljive ideje v zvezi s problemom spolnosti, ki vpliva na ljudi. Očitno je problem spolnosti eden od najbolj, če že ne najbolj akuten problem, s katerim se sooča človeštvo. In v zvezi s tem problemom mi, kot teozofi, ne ponujamo večje razsvetlitve kot tisti, ki niso odkrili teozofije. Razlagamo, da je vsak problem v vesolju mogoče rešiti v luči teozofije, vendar pa v zvezi s problemom spolnosti ostajamo nemi.

Nobene potrebe ni bilo, da bi kdorkoli sprejel C. W. Leadbeatrove ideje kot pravilne; vendar pa je obstajala potreba po prepoznavanju, da obstaja velik problem, ki ga morajo rešiti teozofi, pa čeprav jim je bil predstavljen na osupljiv način. To pa je prav tisto, kar naši člani niso storili. Pomešali so dve stvari - C. W. Leadbeatra kot posameznika in njegove ideje v zvezi z velikim problemom. Teozofska vest je bila šokirana in celoten problem spolnosti je bil potisnjen v ozadje. C. W. Leadbeater je odstopil in vsak, ki je rekel to, kar sem tudi jaz in nekateri drugi, da ima član društva pravico ostati v društvu ne glede na svoje ideje, je bil takoj označen in obrekovan

kot da podpira Leadbeatrove ideje. Morda je za nekatere med vami nekaj novega, da sem bil zaradi tega stališča - da društvo ni naredilo prav, da je prisililo C. W. Leadbeatra k odstopu - tudi jaz izključen iz društva. Seveda sem bil kasneje ponovno sprejet. Toda dejstvo, da so teozofi, potem ko so izključili človeka kot nevrednega, da bi ostal v društvu, kasneje izvolili za njegovega podpredsednika, kaže na to, da je presoja teozofov podobna presoji ne-teozofov, ko ti izgubijo glavo.

Torej, vse to omenjam zato, ker smo imeli priložnost, da raziščemo problem spolnosti, pa je nismo izkoristili. Vsi, še posebej tisti, ki so pozneje ožigosali C. W. Leadbeatra, niso dvomili v njegovo jasnovidnost do trenutka, ko so se seznanili z njegovimi idejami v zvezi s problemom spolnosti. Verjeli so v njegov psihizem in navajali njegova besedila o astralni in devachanski ravni, o miselnih-oblikah, o življenju po smrti, itd. Domnevno je on lahko videl nevidno in bi nam tako lahko pomagal razumeti problem spolnosti, njegove vzroke in učinke, kakor jih je mogoče videti iz nevidnega. Toda ali ga je kdo, kot resen študent enega od najbolj življenjskih problemov, vprašal, izprašal, kaj je videl, ga prosil, da razišče primer za primerom, tako da bi lahko imeli vsaj nekaj več dejstev, na osnovi katerih bi lahko nadaljevali, da bi lahko poiskali rešitev? To je prav tisto, kar teozofi niso naredili. Bali so se, da bi jih lahko istovetili s pogledi C. W. Leadbeatra, in zato so potisnili problem v ozadje.

Dandanes, čeprav tega mnogi med vami morda ne vedo, obstaja obširno znanje o problemu spolnosti. Toda to je znanje, pri katerem bi lahko bili mi teozofi pionirji. Zelo obžalujem, da smo mi, ki se razglušamo za ljubitelje znanja in služitelje človeštva, nekoč igubili zelo veliko priložnost, tako za znanje kot za služenje.

Iz povedanega je očitno, da je znanje, ki ga imamo o teozofiji danes, nujno omejeno. Vsak od nas, ki je teozofski predavatelj ali pisec, lahko pozna le del teozofije. Vendar pa je celo ta del, ne glede na to kako nepopoln je, danes potreben, da bi pomagali ljudem. Ko potujemo iz dežele v deželo, ko opazujemo tamkajšnje pogoje, vidimo, kako potrebna je teozofija, celo tisti

majhen del, ki ga poznamo. Ko pogledamo v človeške pogoje in vidimo, kako so človekov duh ujele zle tradicije rase, spola, veroizpovedi, družbene položaja in barve ter še posebej duhovništva, potem lahko jasno vidimo, kako zelo je potrebna teozofija povsod tam, kjer človek živi v podložništvu tradiciji, ujet v omejujoče ideje rase in religije, ki tako zelo prevladujejo v današnjem času.

Sedaj prehajam na poseben problem, s katerim se sooča Teozofsko društvo kot organizacija. Naj takoj na začetku povem, da bo ta problem vedno ostal, glede na to, kakšna je človeška narava. Tako dolgo, dokler so ljudje pač ljudje, bomo vedno imeli nasprotujoča si mnenja glede načinov uveljavitve velikih resnic, v katere vsi verjamemo, kajti vsak je prepričan, da sam najbolj ve, kako uveljaviti resnico. J. J. Van der Leeuw je nedavno rekel, da je v Društvu preveč “razodevanja” tistega, kar naj predali Mojstri in tako-imenovani “voditelji”. Prav gotovo smo imeli od časa do časa to, kar bi lahko imenovali “razodetja”. Toda, ali bomo imeli kaj koristi od tega, če bomo potlačili kakršenkoli tip izkušnje, ki prispeva k našemu znanju? To se mi ne zdi prava pot.

Prava pot se mi po drugi strani zdi varovanje svobode mišljenja in izražanja, tako da imajo vsi znotraj društva priložnost strinjanja ali nasprotovanja. Zanimivo je, da to pomeni, še posebej, ko o svobodi mišljenja govorijo mladi ljudje, da je “njim” potrebno omogočiti polno svobodo izražanja svojega mnenja, ne pa tudi starejšim. Tako se pogosto dogaja, da ljudje mislijo, ko govorijo o svobodi mišljenja, na lastno svobodo do nasprotovanja, ne pa tudi na svobodo drugih, da se strinjajo. Toda resnična svoboda mišljenja pomeni svobodo, tako strinjanja kot nasprotovanja. Duh resnične svobode ne počiva v strinjanju ali nasprotovanju, ampak v načinu, na katerega se to dvoje počne. To je razlog, zakaj deklaracija o “Svobodi Mišljenja”, ki je vsak mesec objavljena v *The Theosophistu*, pravi, da ima vsak član “pravico do svobode mišljenja in izražanja le-tega v mejah vljudnosti in upoštevanja drugih”. Če bi le razumeli, kaj pomeni vljudnost, potem mislim, da v Teozofskem društvu ne bi imeli toliko težav.

Popolnoma res je, da v njem prevladujejo teozofski “voditelji”. Toda kako naj to spremenimo? Ali lahko pokažete na katerikoli način, na katerega tako dinamična oseba kot je Annie Besant *ne bi* prevladovala, tudi če ne bi bila predsednica društva? Nič ne morete storiti, če se nekateri ljudje dvignejo nad ostale. Vendar pa je to, kar potrebujemo, korektiv za njih možno prevladovanje; to pa je zavračanje verovanja ali da bi bili vodeni. Če bo več in več članov spregovorilo, “v mejah vljudnosti in upoštevanja drugih”, o svojem ne-sprejemanju pogledov vidnih teozofskih osebnosti, bomo imeli v društvu bolj zdravo življenje.

Priznam, da se včasih, ko nek član zavrne, da bi verjel v to, kar razglša nek “voditelj”, pojavi neka vrsta društvenega ostrakizma; toda razlog za to je, da so teozofi človeška bitja in da so nekateri, če se lahko tako izrazim, teozofi z majhnim *t*, in ne Teozofi z velikim *T*. Gotovo v vsaki loži obstaja nevarnost teozofske ortodoksnosti. Vendar pa, ali je to mogoče preprečiti s prisilo? Seveda je dolžnost uradnikov lože, da skrbijo za to, da se nikoli nobenemu ne zanika popolna svoboda izražanja. Vendar pa nima smisla, da bi poskusili brzdati teozofske voditelje z besedami: “Ti se ne bi smel siliti v ospredje”. Celó če si ne prizadeva, da bi si pridobil privržence, bo pravi teozofski “voditelj” vedno začel prevladovati, najsi si to želi ali ne, že zaradi svoje osebnosti. To, kar lahko storimo, je to, da imajo znotraj društva tisti, ki se strinjajo, in tisti, ki nasprotujejo, enako pravico, da prispevajo svoje delo k teozofski stvari.

Naj v zvezi s tem vprašanjem nasprotovanja povem, da je v zvezi s tem Generalni Svet društva posredoval že dvakrat; prvič že leta 1895, ko je bilo sprejeto zelo pomembno načelo. Tedanji podpredsednik William Q. Judge je več let prejemal sporočila Mojstrov. Mnogi so jih sprejeli s hvaležnostjo, medtem ko so drugi govorili: “To so ponarejena sporočila; on jih je po-tvoril, on zavaja ljudi”. Po dolgi razpravi je bil W. Q. Judge naprošen naj dokaže, da so sporočila pristna. Po precejšnjem vznemirjenju se je Generalni Svet končno sestal, da bi sodil g. Judgeu zaradi zavajanja. Tedaj je g. Judge pred Svetom ugovarjal, da društvo sploh ne more opraviti nobene

preiskave njegovega ravnanja, kajti preiskovanje, ali so njegova sporočila pristna ali ne, bi pomenilo, da društvo vzpostavlja verovanje v obstoj Mojstrov Modrosti. Svet je podprl g. Judgea in sprejel načelo, da ni stvar društva, da bi se na en ali drug način opredelilo glede obstoja Mojstrov. Zato je Svet odločil, da vprašanje pristnosti razodetij g. Judgea ni stvar, o kateri bi društvo lahko podalo neko presojo.

Kasneje, leta 1923, je prišlo do podobne situacije, in sicer, ko je določeno število članov, ki so ugovarjali temu, kar so menili, da je odmik od teozofije, zahtevalo: "Nazaj k Blavatsky! Ne sprejmimo nobenih razodetij po obdobju Madam Blavatsky kot del Teozofije". Na svojem sestanku je Generalni Svet, ki se je sestal na Dunaju, obravnaval ta problem in odločil: "Podajmo izjavo glede svobode mišljenja". Takrat je Annie Besant, ki je videla globino problema, rekla, da ne le, da ne bi smel imeti noben teozof po H. P. B. nek nadrejen položaj kot pojasnjevalec teozofije, ampak da ta izjema ne more veljati niti za H. P. B. samo. Annie Besant je rekla: "Če hočemo imeti svobodo mišljenja, potem more biti dana tudi svoboda zavračanja učenj, ki jih je podala H. P. B.".

Takrat je tudi določeno število teozofov izjavilo, da je potrebno posebno skupino teozofov, ki sicer niso imeli nobenega uradnega odnosa z društvom, vendar pa vseeno imeli viden položaj v društvu, ker so pripadali Ezoterični Šoli, na tak ali drugačen način disciplinirati, ker imajo premočan vpliv v društvu. Drugi so govorili, da tudi tisti teozofi, ki se istovetijo z Liberalno Katoliško Cerkvijo, preveč vplivajo na društvo. Govorili so: "Poskrbeti moramo, da ti ljudje ne bodo imeli takšen vpliv na T. D." Toda, kako naj jim to preprečimo? Kako lahko preprečimo *kateremukoli* teozofu, da bi izvajal svoj vpliv na druge, če jih njegov značaj navdihuje ali pa ti verjamejo, da so njegova razodetja resnična?

Tako je Annie Besant zasnovala splošno načelo, da "nobenemu kandidatu za katerikoli položaj niti nobenemu volivcu ni mogoče preprečiti kandidiranja ali volitev zaradi kakršnegakoli njegovega mnenja ali članstva v katerikoli šoli mišljenja, ki bi ji lahko pripadal". Če se danes zdi, da ima

nek član Ezoterične Šole prevladujoč vpliv na posle društva, mu tega ne moremo preprečiti. Edini korektiv, ki ga imajo na voljo drugi, je ta, da organizirajo druge Ezoterične Šole. Torej naj tudi drugi stopijo v ospredje rekoč: "Tudi mi smo srce društva".

Človeška narava je takšna kot je, zato članom nima smisla govoriti: "Vi ne bi smeli dajati teh ali teh izjav". Menim, da bi v Teozofskem društvu naredili boljše, ko bi *vsakemu* dopustili, da pove svoje "v mejah vljudnosti". Popolnoma svoboden oder je varnejši za prihodnost društva kot tisti, ki bi določal, kaj se ne sme govoriti, ker ni *teozofsko*.

Zelo verjetno je v organizaciji društva veliko pomanjkljivosti; nobena organizacija ni popolna. Toda vsak član bi moral pomagati odstranjevati pomanjkljivosti: zato obstaja Generalni Svet društva. Člani Generalnega Sveta, vladajočega telesa društva, so človeška bitja in zato niso modri v popolnosti; vendar pa poskušajo ustvariti popolno organizacijo. Želijo poznati upoštevanja vredna mnenja članov. Vsak teozof lahko pomaga svojemu Nacionalnemu društvu in Mednarodnemu društvu tako, da "v mejah vljudnosti" pokaže na napake v metodi.

Toda težava je v tem, da člani kritizirajo zasebno med seboj, nimajo pa potrebnega poguma, da bi svojo kritiko naslovili na lokalne uradnike in se, če je potrebno, *borili* za reforme. Poteka veliko ohlapnega razpravljanja, a le redki si vzamejo čas, da bi se natančno poučili o tem, kaj je potrebno spremeniti, z rezultatom, da je njihova kritika sicer pogosto dobronamerna, vendar pa temelji na napačnih dejstvih. Odličen primer strpnosti imamo v primerih kritike Annie Besant, ki v svoji reviji vedno objavi vsako kritiko, ki je usmerjena zoper njo. Bolj ko je kritika ostra, več strani njene revije je na voljo kritiku. Ona je primer tiste svobode mišljenja, o kateri govorimo; ona želi, da kritiziramo. Vendar pa ona tudi odgovarja kritikom; ona ne upogiba glavo pred vsako kritiko. Nato pa se njeni kritiki pritožujejo, da skuša prevladovati.

Gotovo ne bomo nikoli imeli popolno organizacijo, vendar pa želimo delovati v tej smeri. Kot članu Generalnega Sveta mi dovolite, da omenim, kako lahko člani koristno pomagajo s svojimi predlogi. Oni bi morali najprej razumeti mehanizem društva. Mnogi ljudje kritizirajo društvo, ne da bi kdajkoli prebrali njegov Statut. Nima smisla pošiljati kritike, ki se nanašajo na vprašanja, ki so izven pristojnosti, ki jih zagotavlja Statut. Če želijo spremembe v upravljanju, potem bi morali člani najprej ugotoviti, kaj je mogoče narediti in kaj ne. Seveda je mogoče Statut spremeniti, vendar pa smo, dokler obstaja, vezani na takšnega kot je sedaj.

Sedaj se mora lotiti velikega problema, ki se je pojavil pred teozofi. Ugotovljeno je bilo, da je ena od prvin nemira v društvu posledica tega, da nekateri člani želijo spremeniti društvo zaradi učenj g. Krišnamurtija. Teozofsko društvo bi se moralo *stalno* spreminjati, najsi g. Krišnamurti uči ali pa ne. To je zame aksiom. Mi bi morali stalno prilagajati delo društva potrebam ljudi, ne glede na to, ali nek Učitelj uči ali ne. Vendar pa nekateri naši kritiki pravijo: "Ali ne bi moralo Teozofsko društvo sprejeti Krišnamurtijeva učenja, stati za njim, postati posoda, v katero bi lahko preлил svoje sporočilo?"

Rad bi poudaril, da društvo ni nikoli razglašalo kateregakoli učenja kateregakoli Učitelja kot edino resnico. Tako Polkovnik Olcott kot Madame Blavatsky sta se opredelila za budistično religijo, vendar pa nikoli nista rekla, da je Buda edini Učitelj. Annie Besant je naglašala čudovita učenja hinduizma, vendar pa ni nikoli rekla, da je bil Šri Krišna edini Učitelj za vse.

Po drugi strani smo razglasili, da je modro, če vsak teozof raziskuje vsako religijo in vsako mistično tradicijo. Če bi izjavili, da društvo sprejema in odobrava učenje Krišnamurtija, potem bi počeli to, čemur društvo ni bilo nikoli namenjeno. Ne podpiramo njegovega učenja, niti nismo proti njemu, tako kot tudi ne podpiramo učenja Šri Krišne niti ne tistega preroka Mohameda. Vendar pa zagovarjamo katerokoli in vsako učenje, ki spodbuja Bratstvo. To bi morala biti po mojem mnenju drža Teozofskega

društva. Ker je naš prvi cilj širitev Bratstva, potem bi morala biti drža Teozofskega društva kot organizacije ta, da opogumlja vsako učenje, ki širi Bratstvo.

Nato nekateri pravijo: "Ali niste vi, voditelji društva, ne razglasili Krišnamurtija za bodočega Učitelja; in ali ga ne bi morali sedaj, ko je prišel, podpreti in opraviti njegovo posebno delo?" *Toda Teozofsko društvo ni nikoli razglasilo prihod Učitelja Sveta.* Toda, ali ga niso vodilni teozofi? Da, Annie Besant, C. W. Leadbeater, Geo S. Arundale, tudi jaz sam, mi vsi smo to rekli. Toda ne pozabite, da so bila srečanja Order of the Star - Reda Zvezde - vedno ločena od sestankov Teozofskega društva. Od samega začetka, ko so nekateri med nami razglasili, da bo mladi Krišnamurti nosilec Velikega Učitelja, in ko je to sprožilo precejšnje vznemirjenje pri nekaterih, da se bo društvo predalo tej nenavadni ideji, se je vsako srečanje Reda Zvezde odvijalo ločeno in ne pod okriljem Teozofskega društva.

Popolnoma res je, da je bil v času Konvencije poseben dan namenjen Redu Zvezde z Vzhoda. Toda to je bilo zaradi članov Društva, ki so bili člani Reda Zvezde, tako kot so bili posebni trenutki med Konvencijo namenjeni drugim skupinam teozofov, ki jih zanimajo drugi tipi dela, kot na primer vzgoja, družbeno delo, umetnost in celo politika. Toda kadarkoli sem govoril o pripravi umov ljudi na sprejem Učitelja Sveta je bilo to vedno pod okriljem Reda Zvezde z Vzhoda in ne kot del mojega dela za Teozofsko društvo.

Kateremukoli članu, ki globoko verjame, da lahko nekaj ponudi, je potrebno v okviru društva ponuditi priložnost, da to predstavi. Ne mislim, da bi lahko imeli več primerov načina, na katerega je bila ta priložnost izkoriščena, kot je bilo to v življenjih dveh ustanoviteljev društva in sedanje predsednice, Annie Besant. Ko sta prišla Madam Blavatsky in polkovnik Olcott na Ceylon, sta se pridružila budizmu. Ali niso imeli tedaj teozofi pravico reči: "Ne bi se smela pridružiti neki posebni religiji; celotno društvo bosta zavezala budizmu." Vendar pa mislim, da niti en sam hindujski

teozof ni napačno razumel sprejetje budizma s strani Madam Blavatsky in polkovnika Olcott in rekel, da ne bi smela postati budista.

Ko je leta 1893 Annie Besant začela s svojim delom v Indiji, so nekateri člani v Evropi hitro rekli - takrat sem živel tam - "G. Besant predaja celotno društvo hinduizmu." Kasneje, ko je Annie Besant v Queen's Hall začela s čudovitim nizom predavanj o Ezoteričnem Krščanstvu in prvič podala okultno razlago takšne skrivnosti kot je spreminjanje kruha in vina v Kristusovo telo, so nekateri protestantski člani rekli: "Annie Besant nas predaja rimo-katolištvu!" Kasneje, ko je leta 1911 za Krišnamurtija rekla, "Ta fant bo postal nosilec za Velikega Učitelja," je določeno število članov reklo: "Annie Besant predaja celotno društvo svojemu verovanju v Zvezdo na Vzhodu!" Ko se je Annie Besant kasneje začela zanimati za liberalno katoliško gibanje in se udeleževala njegovih obredov, so nekateri rekli: "Annie Besant predaja društvo Liberalno Katoliški Cerkvi!" In letos, ko je Annie Besant odšla v Star Camp v Ommenu, ni pa odšla v Huizen, sedež Liberalno Katoliške Cerkve na Nizozemskem, so nekateri liberalni katoliki rekli: "Kako to, da odhaja Annie Besant le v Star Camp, ne bo pa prišla k nam?"

Ena stvar je popolnoma jasna; Annie Besant potrjuje svojo svobodo delovanja in jo tudi izraža. Annie Besant ni nikoli rekla, "Sledite mi." Niti enkrat v življenju ni rekla, "Pojdite tja, kamor grem jaz." Ona ni oseba, ki bi se ozirala, da bi videla, koliko jih hodi za njo. Ona pravi, "Jaz vem, kaj je moja dolžnost in to tudi počnem." Toda nekateri so rekli: "Ali ni to neka vrsta prisile? Ko se je Annie Besant pridružila gibanju Home Rule, ko je delovala zoper Gandhijevo politiko, ali ni tudi nas silila k temu, da bi ji sledili?" Jaz odgovarjam, "Ne!" Kajti narava človeških bitij je takšna, da če nekdo odseva večjo moč duhovnega življenja, ta vpliva na vse nas. Ko sije sonce, bodo vse drobne rastline, ki rastejo v senci drevesa, pač v senci; toda to ni krivda drevesa.

Rešitev je, da si vsak od nas prizadeva postati voditelj, da deluje v smeri takšnega položaja, ne pa da tega obsoja. Nič ne pridobimo, če vnaprej

omejujemo svobodo kateregakoli voditelja. Vendar pa mu lahko nasprotujemo, če je to potrebno, in ga razrešimo njegovega položaja. Če nam to uspe, to pomeni, da je naša politika takšna, kakršno si želi društvo.

Rekel bi, da mora biti naše delo kot teozofov raziskovanje vsakega učenja, ki pomaga vzpostavljati Bratstvo. Ker je to naša dolžnost, mislim, da bi morali vsi raziskovati neko od najbolj očarljivih učenj, ki dandanes obstajajo v svetu, vključno z učenjem Krišnamurtija. Če bo njegov nauk pravilno dojet, bo globoko pomagal stvari Bratstva. Vendar pa ne moremo predati Teozofskega društva njegovemu nauku bolj kot ga ne moremo predati naukom hinduizma ali budizma ali krščanstva.

Če govorim za sebe, potem lahko rečem, da je moja naloga, da ljudem pojasnim pomen Krišnamurtijevega učenja. Vendar pa to isto velja tudi za učenja Krista, Bude, Šri Krišne, Mohameda, Zoroastra in drugih Učiteljev. Prav pred nekaj dnevi sem napisal nekaj strani predgovora h knjigi o mohamedanstvu in poudaril lepote Islama. Na povsem enak način bom, dokler sem član Teozofskega društva in bom preučeval Prastaro Modrost, bom naredil vse, kar zmorem, da bi ljudje razumeli pomen Krišnamurtijevega učenja.

Iz lastne izkušnje lahko o tem učenju rečem naslednje: kadarkoli, ko sem moral med svojo turnejo po Latinski Ameriki podati dve predavanji poslušalcem, ki niso nič vedeli o teozofiji ali o Krišnamurtiju, sem najprej govoril o teozofiji in pojasnil našo splošno teozofsko držo do življenja, še posebej v zvezi z Božanskostjo vseh ljudi in stvari, nato pa sem predaval o Krišnamurtijevih idealih, tako da so, “zaradi priprave njihovih umov, ki jo je zagotovilo predhodno predavanje o teozofiji”, poslušalci lahko precej bolje razumeli Krišnamurtija. To je moja izkušnja. Zato menim, da je največje služenje, ki ga lahko jaz ponudim Krišnamurtiju, da nadaljujem s svojim teozofskim delom, pojasnujem velike ideale teozofije in tako omogočim svetu, da spozna, da je, ker obstaja le ena Božanska Modrost, tudi modrost Krišnamurtija del te Božanske Modrosti.

Obstaja še en vidik našega dela kot teozofov, ki ga moram sedaj obravnavati. To je delo za svet, s katerim še nismo začeli, pa čeprav nam ga je že davnega leta 1881 nakazal tisti veliki Adept, ki se imenuje Mahachohan. V določenih svojih pogledih na prihodnost Teozofskega društva, ki jih je Mojster K. H. nato predal A. P. Sinnettu, je Mahachohan najprej pojasnil, čemu naj društvo ne bi bilo namenjeno, in nato, kakšna je njegova resnična vloga. Ni bilo namenjeno temu, da postane šola magije, mesto, kjer bi se vsaki osebi, ki bi to hotela, predajala okultna učenja v zvezi s skrivnimi močmi v človeku, ne glede na to, ali si je s svojimi moralnimi zaslugami zaslužil to znanje ali ne. Resnični ustanovitelji društva, Adepti, so društvu določno namenili to, da na vse mogoče načine deluje za širitev Bratstva.

Kot organizacija za praktično Bratstvo, ima pred sabo, kot del svojega dela, prizadevanje, da zmanjša strahovit boj za obstoj, ki ga sodobna civilizacija vztrajno pogloblja. Z zmanjševanjem boja za obstoj naj bi Teozofsko društvo s pomočjo teozofije pokazalo svetu utvarnost posvetnih stremeljenj. Veliki Adept je želel, da bi poučili svet o "praktičnosti prezira do zemeljskega življenja", ker je to edino zdravilo za neizrekljivo bedo ljudi. Naj navedem naslednje besede:

"Z eno besedo, kako naj se - če že tisti, ki so nam najbolj voljni osebno služiti, napačno tolmačijo glavne cilje Teozofskega društva - ukvarjamo s preostankom človeštva? S tistim prekletstvom, ki je znano kot boj za življenje in je dejanski ter najbolj plodovit vir večine stisk in gorja, in vseh zločinov? Zakaj je ta boj postal skoraj univerzalni načrt veselja? Naš odgovor je, - zato, ker nobena religija, z izjemo budizma, ni učila uporabnega zaničevanja tega zemeljskega življenja; vse so, še vedno s to edino izjemo, preko svojih peklov in prekletstev vbile v glave največji strah pred smrtjo. Zato ugotavljamo, da boj za življenje besni najbolj silovito v krščanskih deželah, predvsem v Evropi in Ameriki, slabi v poganskih deželah in je skorajda neznan med budističnim prebivalstvom. (Na Kitajskem, kjer množice najslabše poznajo svojo lastno ali katerokoli religijo, je bilo med lakoto mogoče zaznati, da so matere, ki so požrle svoje otroke, pripadale

krajem, kjer ni bilo nobene; in da je tam, kjer so imeli polja zgolj Bonzi, prebivalstvo pomrlo ob popolni brezbržnosti.) Učite ljudi, da bodo uvideli, da je celo najsrečnejše življenje na tej zemlji le breme in utvara; da je naša lastna Karma (vzrok, ki ustvarja učinek) tista, ki je naš lastni sodnik - naš Osvoboditelj v bodočih življenjih - pa bo veliki boj za življenje kmalu izgubil svojo silovitost.”

Mislím, da nismo kaj dosti storili v zvezi s tem delom našega dela pomoči pri zmanjševanju boja za obstoj. Kot teozofi nismo kazali takšne lakote in žeje po življenju v ne-fizičnih svetovih, da bi lahko svetu pokazali tisti “prezír do zemeljskega življenja”, o katerem govori Adept. Veliko preučujemo “Devachan” - kjer naj bi končno naša stremjenja zacvetela v vsej svoji lepoti - toda naše dojemanje vsega tega je tako ohlapno, da se le malo razlikujemo od ostalega sveta. Seveda preučujemo veliki načrt sedmih ravni, vendar pa večina teozofov glede na te ravni *od spodaj navzgor*, zaradi česar je v njihovi umih prisotno živo dejstvo, da je ta fizični svet realen in da je vse nevidno, ne le nevidno, ampak tudi zastrto in nerealno. Pri resničnem teozofu bi moralo biti ravno nasprotno.

Rezultat je ta, da posamezniki, kljub temu, da je društvo rastlo, niso postali bolj duhovni. Naše poročilo o družbenem delu je obsežno, vendar pa bi bilo še bolj učinkovito v pomoči ljudem, če bi kazali večjo lakoto in žejo po življenju v nevidnih svetovih. Dejansko je načrt pomagati svetu plemenit, toda “svet”, ki potrebuje pomoč, ni zgolj fizična raven, ampak tudi šest drugih ravni. In ko gre za pomoč človeštvu, so te bolj potrebni “mrtvi” kot živi. Če bi več teozofov živelo ta vidik teozofije, potem mislim, da bi morali biti sposobni vzpostaviti, kamorkoli gremo, nov niz vrednot v zvezi s tem, kar predstavlja srečo. Ko bo to opravljeno, se bo zmanjšal boj za obstanek in ljudje se ne bodo več tako naslanjali na to zemeljsko kraljestvo kot se sedaj in tako grenko trpeli zaradi tega naslanjanja.

Tako dolgo, dokler ostaja še kakšna vrsta dela za Bratstvo, tako dolgo ima društvo svojo vlogo v svetu. Tako dolgo, dokler je tukaj v Indiji en sam “nedotakljivi”, tako dolgo, dokler ostajata hinduizem in islam ločena, tako

dolgo, dokler en sam nevedni hindujec ali nevedni musliman ne vesta, kako spoštovati drugega, delo društva še ni zaključeno. In tako dolgo, dokler so v Združenih Državah njeni temnopolti prebivalci deležni družbene podložnosti, delo za Bratstvo ni zaključeno.

Delo teozofov je potrebno v vsaki deželi in delo najmlajših teozofov je včasih enako dragoceno kot delo predsednika društva. Tako dolgo, dokler so ljudje pod oblastjo duhovnikov in rasnih predsodkov, tako dolgo bo potrebno delo za Bratstvo. Na razpolago imamo vse mogoče načine delovanja. Delovali smo v preteklosti in naše spričevalo je sijajno. Vsak ima svoje delo, svojo vlogo v Velikem Načrtu.

V vsem mojem delu je en sam cilj, ki ni razglášanje nekih posebnih teozofskih idej, ampak prizadevanje, da bi na vse mogoče načine spodbudil v srcih in umih ljudi spoznanje o Skrivnem Božanstvu v človeku, katerega Božansko Naravo je potrebno sprostiti z razumevanjem Modrosti. Če mi je teozofija predala kakšno sporočilo, potem je to gotovo tisto o skrivnosti tega ostrega prevladujočega občutka o Naravi Boga v vseh stvareh in predvsem v vseh ljudeh. Zato sem hodil okoli in poskušal učiti ljudi, katere so resnice iz preteklosti, kaj je Znanost in kakšen je njen pomen ter kaj je lepota Umetnosti in njenega sporočila. In ko sem govoril v zahodnih deželah, je bil moj namen pokazati izredno čarobnost vzhoda in njegove duhovnosti, ta skrivnostni občutek duhovnih prisotnosti, ki ga najdemo v Indiji.

Vse to sem poskušal narediti v luči Modrosti, ne kaotično, ampak z vedanjem, da Modrost obstaja. Pravim, da Modrost obstaja, ker, bolj kot študiram, bolj spoznavam, da vesolje ni kaotična skupina sil in stvari, ampak da se v ozadju vseh stvari in dogodkov nahaja Božanska Modrost, ki "mogočno in prijazno ureja vse stvari," Božanska Modrost, ki sije v vsem – v Naravi, v gibanju zvezd in planetov, v vsaki rastlini in živali. To isto Modrost, ki se tako čudovito nahaja v atomu, pa jaz še posebej odkrivam na obrazih majhnih otrok.

Da bi postalo naše društvo mesto srečevanja vseh, ki se skušajo ponuditi v služenje Bogu ali človeku, je zame naloga, ki se nahaja pred nami vsemi. Tako dolgo, dokler uspevamo poučiti vsakega, ki se pridruži društvu, da odkrije svojo lastno teozofijo, je prihodnost društva povsem zagotovljena. Mi moramo naučiti vsakega, da odkrije “svojo lastno teozofijo”, tako da mu pokažemo pot do njegovega najbolj notranjega Jaza; to pot pa mu lahko pokažemo tako, da ga obdamo z vsem, kar je najbolj plemenitega v vseh preteklih tradicijah in z vsem, kar je navdušujočega v sodobnih odkritjih. Delo Teozofskega društva je, in mora vedno biti, da pušča odprta vsa vrata, ki nam sedaj zapirajo deželo Bratstva Duha, ki je dediščina vseh ljudi.

Cilji Teozofskega društva

Bertram Keightley

Predavanje v Arijskem T. D. V New Yorku,

The Theosophist, september 1890.

Geslo vsakega resničnega in resnega člana Teozofskega društva bi moralo biti Bratstvo. To je resnični pomen našega mota: "Ni Religije nad Resnico," kajti Resnica je Ena, in dojeti Resnico pomeni spoznati bistveno združenost Življenja in Bivanja; ali z drugimi besedami, zavestno spoznati to združenost, to univerzalno, vse-prežemajoče načelo Bratstva.

Da je dejansko takšen resničen ideal in namen T. D. kaže dejstvo, da Univerzalno Bratstvo ni le prvi izmed njegovih treh ciljev, ampak tudi edini, katerega sprejemanje je obvezno za vse, ki se pridružijo društvu.

Vendar pa navkljub vsem tovrstnim izjavam mnogi ljudje, celo znotraj društva, še vedno gledajo na prvi cilj kot na prazno stvar, kot zgolj na parolo, uporabljeno zato, da bi delovala na sentimentalnost čustvenih ljudi, in prevzeto zato, da bi podarila videz univerzalnosti in ne-sektaštva temu, kar mnogi vidijo kot poskus ustanovitve nove religije ali vsaj pridi-ganja nove filozofije. To napačno predstavo namena in delokroga Teo-

zofskega društva je v veliki meri pospešilo in povečalo dejstvo, da sta pozornost javnosti pritegnila predvsem drugi in tretji cilj društva.

Teozofska učenja in nauki, čeprav v nobenem smislu tisti *društva*, so zavzeli tako pomembno mesto v njegovi zgodovini in vsrkali toliko aktivnosti njegovih članov, da so v veliki meri zasenčili njegov prvi in prvotni namen. Ti nauki so bili za zahod tako novi in nenavadni, odprli tako brezmejna polja mišljenja, predstavili tako veličastni obet za prihodnjo rast in dosežke človeštva, da so povsem naravno zasedli skoraj celotno vidno polje. Temu se je pridružila vsa sila tiste težnje, vrojene v mnogih človeških srcih, ki zahteva počitek in potešitev oblikovanega prepričanja, ortodoksnost. Le redki so dovolj močni, da lahko živijo v stanju nenehne rasti, neprekinjene mentalne širitve in spremembe. Za večino *mora* imeti društvo, ki nado-mešča Religijo, tako kot to velja za T. D., neko dogmo, skrivnost, ali priznavati neko verovanje, nek končen, vse-zadosten nauk. Ker tega ni mogoče najti v preprostem, plemenitem idealu človeškega Bratstva, ga iščejo v učenjih teozofije; in ko se jim pove, da teozofija ni veroizpoved Teozofskega društva, se vzdignejo proti združenju, ki se jim zdi kot brez hrbtenice, mlahavo in nedosledno. Ne zaznavajo, da je edina Univerzalna Religija Univerzalno Bratstvo in da ta ideal s samo svojo naravo izključuje vsako obliko dogme ali ortodoksnosti iz src tistih, ki resnično sledijo njegovemu plemenitemu učenju.

Drugi razlog, ki je precej prispeval k odvrnitvi pozornosti od ideala Bratstva in zasenčil resnično naravo Društva v javnosti, je mogoče najti v okultnih ali psihičnih pojavih, ki so se dogajali v povezavi z našim delom. Podrobna razprava o teh presega okvir tega članka, vendar pa nekaj besed o njihovem odnosu do društva in njegovega dela, pa čeprav gre za odkmik, morda v tej zvezi ne bo odveč.

Po mnenju nekaterih je bilo odvijanje takšnih pojavov in še posebej njih objavljanje obžalovanja vredna napaka. Vendar pa jaz razmišljam drugače. Prvič, ti pojavi so eksperimentalno dokazali obstoj sveta sil v Naravi in človeku, ki se nahaja onstran zaznavanja naših fizičnih čutov, ter tako

položili osnovo, na kateri je mogoče podati vzhodna učenja o Naravi in človeku; in drugič, dokazali so, da je oseba, ki je predstavila te nauke svetu, posedovala znanje in moč, o katerima se sodobnim znanstvenikom niti ne sanja. Torej, preden se človek odloči, da bo temu posvetil čas in energijo, kar zahteva leta trdega in vztrajnega dela, se seveda vpraša, ali je učitelj, katerega dela naj bi preučeval, kompetenten inštruktor v teh stvareh. In poleg pojavov ne vidim nobenega drugega predhodnega dokaza, ki bi ga bilo mogoče dati na tej točki. Res je, da pojavi sami po sebi v zvezi z učenji teozofije ne dokazujejo ničesar: dejansko ne obstaja nobena logična povezava med njimi in takšnimi idejami kot so Karma, Reinkarnacija, zakon Ciklov, itd. Toda pojavi dokazujejo, da je oseba, ki jih je proizvedla, globlje seznanjena z Naravo in človekom kot katerikoli od naših sedanjih znanstvenih učiteljev. Zato ima vsak razmišljujoči človek, če bo posvetil svoj čas in študij njenim pogledom, zagotovilo ter prepričanje, da njegove raziskave vodi kompetenten inštruktor. Po drugi strani pa ni dvoma, da je *pretirana* pomembnost, ki je bila dana tem pojavom, v določenih ozirih ovirala rast T. D. Preusmerili so pozornost javnosti na stvari drugotnega pomena in potisnili v ozadje bolj pomembna učenja teozofije, etična in duhovna, in skrili pred pogledom naš veliki cilj - Bratstvo Človeka.

Ti pojavi seveda pripadajo tretjemu cilju društva in pretirana pomembnost, ki so jim jo pripisale nekatere osebe, je porodila idejo, ki je sprožila nesrečne posledice: mislim na trditev, da je T. D. šola magije, dvorana okultizma, društvo, v katerem lahko ljudje pridobijo moč in znanje za potešitev svojih ambicij, svoje nečimrnosti ali radovednosti. Zato predlagam, da v stavih, ki sledijo, poskušamo odkriti odnose med drugim in tretjim ciljem T. D. ter prvim in dokažemo, da naši trije cilji niso, kot se to pogosto napačno domneva, ločeni, različni, nepovezani, ampak dejansko intimno in vitalno povezani eden z drugim, pri čemer drugi in tretji cilj nakazujeta edine poti, po katerih lahko razumno upamo, da bomo dosegli končno uresničitev našega velikega ideala Univerzalno Bratstvo Človeštva. Mi bomo bolje razumeli izhodišča Teozofskega društva, če bomo obravnavali

osnovo, na kateri so Ustanovitelji utemeljili razglasitev Univerzalnega Bratstva, in nato raziskali, kako je društvo oblikovalo svoja prizadevanja, da bi uresničilo ta ideal.

Eden od Ustanoviteljev društva je bil poučen v najbolj plemeniti in vzvišeni šoli Vzhodne Modrosti, v katerih učenjih zavzema nauk o bistveni združenosti vseh Bitij prvo in najbolj pomembno mesto. Ta filozofija gleda na vso "ločenost", vso zavest o ločenosti od velike celote, kot na utvaro, še posebej takrat, ko je dejansko uresničena v zavesti kot niz dejstev, ki naravno vodijo študenta v iskanje te temeljne Združenosti Vsega kot njegov prvi cilj.

Drugi Ustanovitelji so se urili na zahodu, pri čemer so bili najbolj dejavni in pomembni tisti ljudje, ki so z najbolj celovitim dojetjem spoznali razgrajujoči vpliv materialistične znanosti in ki so goreče iskali sredstva, da bi se spopadli z njegovim napredovanjem. Razbrali so lekcijo zgodovine in videli, da Religija odмира v religijah, katerih število, razlike in izključne trditve o posedovanju Resnice so se gabile večini razsvetljenih ljudi in pri njih povzročile čutenje, da je ta spopad med verami, sektami, cerkvami in dogmami sam po sebi zadosten dokaz, da med njimi ne prebiva Resnica. Zgodovina kaže, da nobena vojna ni bila tako grenka kot tiste, ki so se odvijale v imenu Religije, da noben vzrok ni bolj ločil človeka od človeka in ljudstva od ljudstva kot razlika v verovanju: da, končno, ni nobena ovira bolj ovirala iskanje resnice kot dogmatska teologija, najsi v poganski antiki ali krščanskih časih.

Iz povezovanja teh dveh smeri mišljenja se je porodil koncept društva, katerega temeljni kamen bi morala biti Združenost, društva, ki bi moralo preseči vsako omejitev, ki jo je človeškemu mišljenju vsilila človeška sebičnost, društva, ki bi moralo združiti vse ljudi v skupnem iskanju Resnice z zavračanjem vsakršne dogme, vsega sektaštva, ki bi si prizadevalo vzpostaviti združenost življenja in s tem Religijo za odrešitelja, ne pa za krvnika človeštva.

S tega stališča so Ustanovitelji gledali na Bratstvo Človeštva kot na *duhovno* dejstvo, kot na dejansko realnost v Naravi; in na tem pojmovanju so utemeljili svojo izjavo o namenu društva ter ga vzpostavili kot skalo, na kateri naj bi bilo postavljeno njihovo združenje.

Čeprav je Ustanovitelje T. D. vodila takšna veriga mišljenja, pa nobeden od njihovih zaključkov niti njihovih procesov razmišljanja niti najmanj ne veže nobenega človeka, ki bi se lahko pridružil društvu, ki so ga ustanovili. Vendar pa je ta pogled na Bratstvo Človeka kot na primarno *duhovno* dejstvo določil izbiro njegovega drugega in tretjega cilja. Kajti uresničitev duhovnega dejstva v Naravi je mogoče najboljše doseči preko intelektualnega študija in rasti; zaradi česar so se voditelji T. D. vedno odločali bolj za mentalno kot pa fizično človekoljubje. Zato je takoj očitno, da je bila naloga društva odstraniti religiozne in sektaške razlike, izražati in pojasnjevati temeljno združenost in istovetnost vseh veroizpovedi. Ustanoviteljica, preko katere je prišel dejanski navdih za delo, se je v toku svojega študija začela zavedati obstoja določenega izbora znanja, znanstvenega, koherentnega, in predstavila sistem dejstev v Naravi, ki je predstavljal osnovo, na kateri so bile izvorno zgrajene vse različne religije sveta. Kajti ne smemo pozabiti, da je vsaka religija, ki je vredna tega imena, bolj ali manj izpoved o *dejstvih* v naravi, ki so enako realna, vendar pa zaradi svoje daljnosežnosti precej bolj pomembna kot tista, ki jih obravnava fizična znanost. Še več, bila je sposobna v veliki meri dokazati obstoj te skupne osnove in pojasniti njeno koherentnost, njen logičen značaj in njeno konsistentnost s pomočjo vsega našega eksperimentalnega znanja iz sveta okoli nas. Zato naloga ni bila neko utopično prizadevanje, ampak praktična naloga, katere cilj je bil za njene oči jasen in sredstva pa pri roki. Poleg tega so Ustanovitelji lahko računali na dejavno pomoč mnogih sposobnih in učenih ljudi različnih narodnosti. Zato je bil za drugi cilj T. D. izbran študij starodavnih religij, književnosti in filozofij, še posebej tistih arijskih ras, z namenom razkriti temeljno istovetnost vseh religij.

Pomembnost tega dela kot sredstva za promocijo bratskega čutenja med ljudmi je takoj vidna. Vendar pa je po vsem svetu je prevladala velika zmeda, še posebej na zahodu, glede razlike med etiko *ravnanja* in etiko *verovanja*. Ljudje so se navadili gledati na tiste, ki so se razlikovali od njih samih v religioznih prepričanjih kot na moralne kriminalce. Dejansko je bilo za mnoge ume, in še vedno je, veliko bolj strašen zločin zanikanje izključne božanskosti Jezusa kot pa umor, kraja, tlačenje, ali pa povzročitev najbolj strašnega prestopka zoper moralni zakon. Še več, na zahodu je skoraj univerzalno sprejet ozek pogled na religijo, povezan s tem zmedenim mišljenjem, povzročil, ne le vojne in preganjanja, ampak je pod plaščem religioznega žara ponudil tudi bogato in plodno polje rasti za človeško sebičnost in razvoj najslabših strasti. Ljudi se je opogumljalo, da zavajajo sami sebe in da zanikajo dejstvo, da ni nobene bistvene razlike med sovraštvom, maščevanjem in krutostjo, ko se jih izraža v imenu religije, in med temi istimi strastmi, ko se jim podlega zaradi osebne zadovoljitve.

Če bi torej lahko ljudi privedli do višjih, čistejših in predvsem resničnejših pojmovanj o Religiji kot Univerzalni Resnici, ki bi jih vsak posameznik zaznaval na sebi lasten način, je jasno, da bi z rasti bratskega čutenja v vseh delih človeške rase odstranili enega od najbolj pomembnih vzrokov za sovraštvo, spopadanje in delitve.

Ko obravnavam odnos med drugim in prvim ciljem društva, verjamem, da sem, medtem ko sem le na kratko nakazal smer razmišljanja, ki jo lahko še nadalje obdela in razširi vsak sam, povedal dovolj, da bi dokazal ta tesen odnos in pokazal, kako je ta drugi cilj eno od najbolj pomembnih in ustreznih sredstev, s katerim lahko poskušamo uresničiti prvega.

Ko poskušam to isto narediti v zvezi s tretjim ciljem, “študijem nepojasnjenih zakonov v naravi in psihičnih moči v človeku”, bo potrebna nekoliko celovitejša obravnava predmeta, še posebej zato, ker povezuva v tem primeru ni tako zelo očitna in ker tudi ni bila v dovolj veliki meri obravnavana ali pojasnjena v sedanji literaturi, tako da bom najprej obdelal

odnos med našim tretjim in prvim ciljem preko drugega in šele nato njun neposreden odnos.

Religija je bila doslej v vseh svojih aspektih, predvsem na zahodu, skoraj v celoti stvar vere, najsi tradicionalne ali pa utemeljene na posameznikovi izkušnji. Intelekt, še posebej zmožnosti opazovanja, se ni izražal svobodno, zaradi česar obstaja le malo trdne, znanstveno dokazane osnove, ki bi podpirala širen ustroj, ki predstavlja raznovrstne veroizpovedi, ki jih sedaj gojijo ljudje. Vendar pa smo vstopili v obdobje, v katerem prevladuje Razum, ki zahteva, da čustvene in intuitivne zaznave, ki so se doslej bolj ali manj sprejemale slepo, temeljijo in uskladijo z opazovanimi dejstvi. Naloga fizične znanosti je, da beleži in razvršča dejstva fizičnega sveta in na njih izgradi posplošitve, ki jih, ko so v celoti potrjene, imenujemo “zakoni Narave”. Naloga Religije bi morala biti, da opravi to isto nalogo na tistih drugih ravneh bivanja, ki se nahajajo onstran obsega naših fizičnih čutov. Toda, tako v Religiji kot v Znanosti mora obstajati osnova za opazovana dejstva; in v obeh se morajo dosežene posplošitve podrediti istim zakonom Razuma.

Zato je jasno, da sta, če poleg fizične priznamo tudi obstoj drugih ravni bivanja in zavesti, njih raziskovanje in opazovanje bistveni za odkrivanje religiozne resnice. Toda za opravljanje teh raziskav je potreben ustrezen instrument opazovanja, ki ga je mogoče najti le v človeku samem in v razvijanju moči in sposobnosti, ki so pri večini človeštva za enkrat še latentne. Verjetnost, da takšne moči in sposobnosti dejansko obstajajo, v veliki meri potrjujejo konsistentna in soglasna poročila, da so nenormalno razviti posamezniki obstajali v vseh obdobjih zgodovine sveta, poročila, ki jih potrjuje in podpira tudi ponavljajoče se in skrbno opazovanje v naših časih.

Zato je tretji cilj društva nujen dodatek k drugemu, nepogrešljivo sredstvo, da bi ga lahko dosegli, in zato posredno, vendar pa nič manj življenjsko pomembno pomagalo za uresničitev prvega.

A še več od tega. Upam, da bom pokazal, da sta naš prvi in tretji cilj nujno dopolnilo eden drugega: da je mogoče Univerzalno Bratstvo *uresničiti* le z in preko psihičnega in duhovnega razvoja posameznika, medtem ko napor, da bi uresničili isti ideal Bratstva, predstavlja najbolj silovito in učinkovito sredstvo za izpeljavo te notranje rasti - ne, da vsaka resnična duhovna rast vključuje in teži k uresničitvi tega sublimnega cilja človeškega prizadevanja.

Vendar pa je očitno, da niso vsa človeška bitja bratje, v fizičnem smislu, razen v zelo ohlapnem smislu te besede. Zato moramo, da bi dokazali realnost Univerzalnega Bratstva kot duhovnega dejstva v naravi, najprej dokazati, da človek poseduje sredstva tudi za raziskovanje drugih ravni in ne samo tiste grobe materije. Z drugimi besedami, prikazati moramo, da lahko človeška zavest deluje neodvisno od fizičnega organizma. To dejstvo pa je bilo obširno dokazano z eksperimentalnim raziskovanjem, tako v preteklosti kot v našem času, predvsem na področju mesmerizma in sedaj hipnotizma. Ta opazovanja kažejo, da se obseg zaznavanja in delovanja človeške zavesti sorazmerno poveča, ko se fizični organizem približuje stanju *popolne* nedejavnosti, ki je zelo podobno dejanski smrti.

Torej, iz obravnave sprememb, skozi katere gre običajno med sanjanjem in globokim snom naša zavest, kot tudi iz osvetlitve različnih skrbno raziskanih primerov nenormalnih sprememb in različic zavesti, so bili v zvezi z značilnostmi človeške zavesti na podlagi strogo znanstvenega sklepanja sprejeti določeni splošni sklepi.

Zavest vsakega človeškega bitja je omejena s svojim "pragom občutenja". (Opomba. Ker bo verjetno izraz "prag občutenja" za večino članov društva nekaj novega, je morda prav, da podam kratko pojasnilo. Dobro preverjeno dejstvo je, da mora vsaka spodbuda posedovati določeno stopnjo silovitosti, da bi vplivala na našo zavest, da bi jo lahko zaznali. Potrebna silovitost ali spodbuda se spreminja z različnimi stanji organizma in z različnimi stopnjami mentalne poglobljenosti ali vsrkavanja. Na primer, če je človek potopljen v branje knjige, bo potreben precej bolj glasen zvok, da bi

le-tega slišal, kot pa takrat, ko um ni zaposlen. Stopnja silovitosti, ki jo mora doseči katerakoli dana spodbuda, da bi vplivala na našo zavest, določa, katero spodbudo bomo zavestno zaznali in česa se ne bomo zavedali. Če to dejstvo posplošimo, lahko rečemo, da bodo med spodbudami, ki udarjajo ob našo zavest, vzbudile zavestno zaznavo le tiste, ki dosežejo določeno stopnjo silovitosti, ki na ta način oblikujejo nekakšno mejno linijo našega polja zaznavanja. Ta meja je “prag zaznavanja” ali “prag občutenja”. Ta tako-rečeno ločuje osvetljeno področje ali polje naših zaznav od tega, kar je “izven” ali, kakor običajno pravimo, “izven nas”. Obseg osvetljenega področja se seveda pri različnih ljudeh zelo razlikuje. Človek je lahko popolnoma ravnodušen za vse višje ali subtilnejše spodbude, ki jim pravimo čutenja moralne, intelektualne in umetniške lepote in čistosti; ali pa jih lahko zaznava le medlo, tako da ne vzbudijo v njem nikakršne ostre ali žive zaznave. To pojmovanje je zelo plodno in ga je mogoče razviti v več smereh, tako da lahko precej osvetlimo dejstva iz našega vsakodnevnega življenja in izkušnje.)

Toda ta potencialna zavestnost zelo presega tako opredeljeno omejeno področje, ki se ga človek običajno zaveda med svojimi urami budnosti.

Vendar pa je ta “prag” deležen zelo širokega nihanja in ga je mogoče potisniti naprej do te mere, da lahko človek v svoji zavesti objame velik del tega, kar presega njegove fizične zaznave. (Opomba. Podrobne dokaze o navedenem si oglejte v knjigi *Philosophy of Mysticism*, dr. Carla du Prela.)

Pri tem potiskanju praga zavestnosti počiva možnost vsega psihičnega razvoja. Kajti, če povemo na teozofski način, omejeno področje zavestnosti, ki ga omejuje prag občutenja, predstavlja to, kar imenujemo “osebnost”, medtem ko se širše področje zavestnosti, ki se (za nas) nahaja onstran tega praga, imenuje “individualnost”. Torej, če želimo določiti vzrok za to omejenost, potem bomo odkrili, da počiva v dejstvu, da je polje naše zavestnosti v celoti zaposleno s silnimi in živimi spodbudami, ki nas dosegaajo preko avenij fizičnega občutenja, ali pa se v zvezi z njim porodijo na čustveni in mentalni ravni. Toda v določenih nenormalnih stanjih,

najsi so ta spodbujena s pomočjo mesmeričnega delovanja nekoga drugega ali pa z močjo volje samega posameznika, lahko vidimo, da se ta transcendentna zavestnost ali individualnost objavlja tudi na fizični ravni. V takšnih primerih lahko vidimo, da višji Ego obravnava omejeno zavestnost ali osebnost kot nekaj tujega, kot neko prehodno fazo svojega lastnega razvoja. Toda prav ta omejena zavestnost ali osebnost (ki v takšnih trenutnih izgine z obzorja) je tista, ki v nas proizvede čutenje, da smo ločeni od naših soljudi. Kajti čutenje, zavedanje, "jaza" je (kot vemo) omejeno na osvetljeno področje znotraj praga zavestnosti, saj je v nas nenehno in živo prisotno le to. Bolj jasno dojetje te ideje lahko dosežemo s pomočjo analogije. Splošna izkušnja je, da človek istoveti "samega sebe" s svojimi najbolj ostrimi in najbolj živimi čutenji ali interesi; prav to pa se dogaja v zvezi s splošnim področjem osebnostne zavestnosti. Človek istoveti "samega sebe" s tem, kar je nenehno in živo prisotno pred njim, to je, z osvetljenim področjem znotraj njegovega praga občutenja. Nadalje, naše instinktivno verovanje v obstoj in realnost nekega "zunanjega sveta" je posledica dejstva, da se nam zdijo vse spodbude, ki prihajajo v našo zavest iz področja izven tega praga, kot spodbude, ki se nahajajo "izven" nas samih, saj je to, kar mi čutimo kot "jaz", kot smo videli, le osvetljeno področje znotraj te mejne linije.

Še več, vidimo lahko, da se sorazmerno s potiskanjem praga zavestnosti manjša tudi čutenje ločenosti; in temu istemu zakonu je mogoče slediti navzgor, skozi vsako stopnjo rasti in razvoja, mentalnega, čustvenega in psihičnega. Zato lahko na splošno trdimo, da gre širitev polja naše zavestnosti z roko v roki z oddeljevanjem našega interesa in pozornosti od fizične ravni in od čutenj in občutenj od vsebine osebnosti.

Zato je takoj očitno, da je dejanska ovira, ki preprečuje naše uresničenje Univerzalnega Bratstva, prav to čutenje ločenosti, in da, kakor smo ravnokar videli, to čutenje izginja sorazmerno z našo psihično rastjo in razvojem. Tako je jasno, da študij in raziskovanje latentnih psihičnih sposobnosti v človeku neposredno spodbuja uresničevanje prvega cilja T. D.

Ko potiskamo mejo in širimo področje naše zavestnosti, sorazmerno temu raste in se širi tudi naš "jaz", dokler do te mere ne razširimo naš krog interesov in ne potisnemo naprej naš prag zavestnosti, da ta zaobjame Vesolje, in ko končno - v jeziku *The Light of Asia*, "Vesolje ne postane Jaz", "rosna kapljica ne zdrsne v sijoče morje" - dosežemo Nirvano, ne z izničanjem individualnosti, ampak z njeno širitvijo, dokler ona ne zaobjame vsega.

Na to vprašanje lahko pogledamo tudi z drugega zornega kota. Vse spodbude, ki dosežejo našo zavest, so dejansko oblike vibracije, subtilne ali grobe, bolj ali manj hitre, ki zavzamejo mesto v mediju, grobem ali eteričnem, odvisno od primera. Na splošno velja, da hitrejša kot je vibracija in bolj subtilni kot je medij, v katerem se znajde, višja je - to je, bolj duhovna - je spremljajoča zavestnost. Mi bomo zaznali, najsi bolj grobe ali bolj subtilne vibracije, v skladu z našim interesom in pozornostjo za materialne ali duhovne stvari, na enem ali drugem polu edine Realnosti. Zato je jasno, da mi, če je naša pozornost usmerjena v in naša zavestnost napolnjena s fizičnimi stvarmi, ne moremo jasno in živo zaznati duhovnih stvari. Toda posebna značilnost Duha je univerzalnost: je vse-prežemajoč. Zato, bolj ko se naše zaznave približujejo duhovni ravni, bolj moramo postati eno s tem, kar je vse-prežemajoče, kajti da bi lahko zaznali duhovne stvari, se moramo biti sposobni odzivati na višje vibracije te ravni. Zato moramo, da bi dosegli notranji razvoj, o katerem govori naš tretji cilj, dobesedno težiti k temu, da bi se uglasili do te mere, da "vzdrgetamo v odziv na vsak vzdihljaj in vsako misel vsega, kar živi in diha".

Tako torej Univerzalno Bratstvo ni le temeljni kamen Teozofskega društva, ampak tudi, dobesedno, bistvo njegovega drugega in tretjega cilja - življenje-podarjajočega duha v njima. Brez tega velikega in sublimnega ideala bi študij starodavnih religij, znanosti in filozofij izgubil svojo najbolj plemenito in čisto čarobnost. Brez njega je uresničevanje tretjega cilja, najsi povsem brez pomena ali pa vodi, če je kljub temu do določene mere uspešno, do najbolj pogubnih posledic, o čemer priča kriminalna raba na

ново odkritih moči hipnotizma. Brez takšnega cilja bi vzvišen namen, da bi oživili sami sebe, našo svobodomiselnost, kmalu postala brezciljna samopašnost, naši napor, da bi preučevali Religijo Modrosti, pa bi se kmalu končali z oblikovanjem nove sekte; življenje med nami bi umrlo in Teozofsko društvo bi se, najsi zvrnilo v prah ali postalo zaledenelo in mrtvo truplo, vkovano v led dogmatizma.

Beseda o ciljih Teozofskega društva

George William Russell
Irish Theosophist, 15. november 1892

1. Oblikovati jedro univerzalnega bratstva človeštva brez razlikovanja po rasi, veroizpovedi, kasti ali barvi kože.
2. Opogumljati preučevanje primerjalne religije, filozofije in znanosti.
3. Raziskovati nepojasnjene zakone narave in latentne moči v človeku.

Z ustanovitvijo pred nekoliko manj kot četrto stoletja, v dobi hladne nevere in omrtvičene od nerazložljivih dogem, je Teozofsko društvo našlo dovolj veliko število privržencev, da je postalo precej znano, in dovolj navdušenih, da so mu podarili zagon in iz njega ustvarili živo silo.

Razglasitev njegovih treh ciljev - bratstva, modrosti in moči, je delovala kot klic trobente, na katerega so se odzvali mnogi, ki so izšli iz drugih spopadov; in iz tišine in odmaknjenosti so prišli mnogi, ki jih je zajel brezup, ki pa jim je bilo še vedno pri srcu staro čutenje.

Prvega cilja ni potrebno pojasnjevati, medtem ko lahko beseda ali dve o drugem ali tretjem pomagata razjasniti, da ne slabita, ampak usmerjata intelektualne energije in voljo v kanale, ki lahko služijo za izpeljavo prvega. V teh starih vzhodnih filozofijah najdemo spodbudo za bratsko delovanje, ki morda ne bi bilo potrebno v nekem idealnem stanju, ki pa je mnogim v pomoč, ki si še vedno želijo, čeprav rojeni v svet, katerega dediščina je srčni hlad, opraviti svojo dolžnost. Naša dolžnost se spreminja v skladu z našim pojmovanjem narave, in na vzhodu so ljudje, za katere menimo, da so modri in velikani sveta, predstavili plemenito filozofijo, znanost o samem življenju, ne kot hipotezo, ampak kot gotovo resnico, resnico, ki so jo preverile oči, ki vidijo globlje od naših, ter razglasili z glasovi tistih, ki so sami postali resnica, o kateri govorijo; kajti Krishna tako uči Arjuno v *Dayanishvari*: "Proti kateremukoli kraju se že človek usmeri na tej Poti, on sam postane ta kraj!" Zadnja beseda te modrosti je združenost. V osnovi vseh pojavov in tisto, kar preživi vse spremembe, je veliki princip, ki večno obstaja. Ob veliki beli zori obstoja sta iz tega principa valovala duh in prvobitna materija; ko sta valovala naprej iz svojega božanskega izvira, sta se razdelila, eno življenje v mnogo življenj, materija v brezštevne oblike, ki vsebujejo to življenje; duh ovija samega sebe v materijo in materija se razvija z delovanjem tega oživljajočega ognja.

Ta življenja potujejo skozi mnoge cikle oseke in plime, ločevanja in žalosti, z občasno radostjo zaradi bežnega srečanja.

Le s spoznanjem te združenosti, ki je duhovno njihova, lahko ta življenja dosežejo svobodo. Res je, da izkušnja rase govori, da predanost katerega-koli življenja univerzalnemu cilju prinese temu življenju nenavadno subtilno bogastvo in moč; z našo naravnostjo pospešimo našo pot v Večnost; od tu te zgodovinske izpovedi, objave o trajnosti in duhovnem stanju zavesti, ki so bile temelj vseh velikih religioznih gibanj. Krist pravi, "Jaz in moj Oče sva eno." "Pred Abrahamom sem bil jaz." In sv. Pavel pravi, "V njem živimo, se gibljemo in bivamo."

V indijskih svetih knjigah najdemo trditev mnogih modrecev, da so spoznali “tisto starodavno trajno in večno, ki ne odmre s pogubljenjem telesa,” pa tudi med našimi sodobniki ne manjka ljudi, ki govorijo o podobni razširitvi svoje zavesti iz bolj grobih in materialnih v bolj nežna stanja mišljenja in bivanja. Tennyson je v znanem, nedavno objavljenem pismu, omenil, da je večkrat izkusil takšno naravnost; da je ideja o smrti smešna; da to ni mišljenje, ampak stanje; “najčistejše od najčistejšega, najbolj gotovo od gotovih”. Z lahkoto bi našli mnogo takšnih primerov.

V naravi, v kateri je združenost osnova vseh razlik, v kateri je duša bolj povezana z dušo kot zvezda z zvezdo, v kateri se, če posameznik poruši ali spremeni red, spremeni tudi vse ostalo, je dolžnost vsakega človeka, ki zaznava to združenost, jasna in poziv k bratskemu delovanju nuja, kajti sebičnost ne more več nositi maske modrosti, osamljenost pa norost, ki nas odreže od večnih resnic.

Tretji cilj društva, ki je opredeljen kot “študij psihičnih moči latentnih v človeku”, uresničuje le del članov; ti želijo bolj jasno razumeti delovanje določenih naravnih zakonov in ki se želijo bolj celovito predati temu življenju, v katerem živijo, se gibljejo in bivajo; in zunanji izraz okultnega življenja je tudi bratstvo.

O Teozofskem društvu

Vprašanja in odgovori

Konstantin Zaitzev in Anton Rozman

Ta dokument ne izraža uradnih stališč nobenega Teozofskega društva.

Kaj je Teozofsko društvo?

Teozofsko društvo je organizacija, ki so jo 17. novembra 1875 v New Yorku ustanovili H. P. Blavatsky, H. S. Olcott, W. Q. Judge in še trinajst drugih oseb, ki so pisno izrazile svojo željo, da bi oblikovale in pripadale takšnemu društvu. Leta 1879 sta H. P. Blavatsky in H. S. Olcott preselila sedež društva v Indijo, kjer sta v bližini mesta Madras (danes Chennai) kupila posestvo, Adyar, in na njem postavila glavni stan društva, ki se tam nahaja še dandanes. Vendar pa je bilo Teozofsko društvo registrirano kot pravna oseba na tleh Indije šele leta 1905.

Zakaj je bilo ustanovljeno Teozofsko društvo?

Teozofsko društvo je bilo ustanovljeno z namenom, da v svetu širi poznavanje Teozofije.

Kakšni so cilji Teozofskega društva?

Ob ustanovitvi so bili cilji Teozofskega društva, “da zbira in razširja znanje o zakonih, ki vladajo vesolju”. Toda v obdobju 1875-1896 se je besedilo spremenilo v obliko, ki ostaja enaka še dandanes:

1. Oblikovati jedro univerzalnega bratstva človeštva brez razlikovanja po rasi, veroizpovedi, kasti ali barvi.
2. Opogumljati preučevanje primerjalne religije, filozofije in znanosti.
3. Raziskovati nepojasnjene zakone narave in latentne moči v človeku.

Kaj predstavlja znak Teozofskega društva?

Sestavljeni znak Teozofskega društva simbolizira resnice Prastare Mo-drosti, njegove posamezne prvine pa imajo naslednji pomen: Tau je sim-bol namena življenja in zagotovilo končne zmage življenja nad smrtjo. Svastika je simbol za center in vir neprestane in neutrudne dejavnosti. Kača je simbol Kozmične Kreativne sile. Prepletena Trikotnika sta simbol najbolj notranjega svetišča, v katerem je skrita sama narava Bivanja in člo-vekovega odnosa do Boga. Aum pa razkriva - kot tudi prikriva - modrost Boga.

Kaj je besedilo okoli znaka Teozofskega društva?

Besedilo okoli znaka Teozofskega društva je moto društva: “Ni religije nad resnico”, ki je prevod sanskrtskega “Satyan paro nasti dharmah”, priv-zetega družinskega gesla radže iz Benaresa.

Kako je sestavljeno Teozofsko društvo?

Na začetku je bilo društvo sestavljeno iz treh Sekcij in vsaka Sekcija iz treh Stopenj. Vsi kandidati za aktivno članstvo so se morali pridružiti kot pri-pravniki v tretjo Stopnjo Tretje Sekcije. Tretja sekcija je bila pripravniška. Tisti, ki se še niso povsem znebili religioznih predsodkov in drugih oblik sebičnosti, ki pa so vendar opravili določen napredek v smeri samo-iz-popolnjevanja in razsvetlitve, so napredovali v Drugo Sekcijo. Najvišja ali Prva Sekcija je bila sestavljena izključno iz poznavalcev ali vpeljanih v Ezoterično Znanost in Filozofijo, ki so gojili globoko zanimanje za posle

društva in dajali navodila Predsedniku-Ustanovitelju, kako naj jih najbolje uravnava, za katere pa ni imel pravice zvedeti nihče, razen tisti, katerim so jih ti prostovoljno sporočili.

V obdobju 1885-1888 sta bila odpravljena iniciacijski obred in skrivno članstvo, člani, ki so se posebej zanimali za tretji cilj, pa so od tedaj naprej tvorili zaseben del društva pod vodstvom H. P. Blavatsky z nazivom Ezoterična Šola - Esoteric School (Vzhodna Šola Teozofije - Eastern School of Theosophy), ki nadaljuje s svojim obstojem vse do današnjih dni.

Ljudje pravijo, da je v Teozofskem društvu prihajalo do delitev in da obstaja več organizacij s tem imenom. Poleg tega naj bi se od njega odcepile nekatere organizacije, ki imajo sedaj drug naziv. Kako to pojasnjujete?

Teozofsko društvo je, kakor je rekla že H. P. Blavatsky, le zelo reven vzorec univerzalnega bratstva in njegovi člani niso svetniki - v najboljšem primeru so grešniki, ki se trudijo postati boljši, a še vedno podlegajo svojim slabostim.

Do prve pomembne delitve je prišlo v letih 1884-5, ko je bila HPB obtožena ponareditve pisem Mojstrov in ji Generalni Svet Teozofskega društva ni dovolil, da bi sprožila tožbo na sodišču. Iz Adyarja je odšla v Evropo in nato v Londonu oblikovala zgoraj omenjeno Ezoterično šolo, tako da se je Društvo razdelilo na zunanjo in notranjo, zasebno, organizacijo.

Druga pomembna delitev pa se je odvila v letih 1893-95, po smrti HPB, ko je prišlo do kosa med W. Q. Judge in A. Besant, kdo bo vodil Ezoterično Šolo. Izid je bil ta, da se je Društvo razdelilo na dva dela, ki se imata oba za naslednika Starševskega društva: del pod vodstvom W. Q. Judgea je postal znan kot Teozofsko društvo v Ameriki - The Theosophical Society in America (s sedežem, najprej v New Yorku in nato v Pasadeni), medtem ko je del pod vodstvom H. S. Olcott in A. Besant obdržal ime Teozofsko društvo - The Theosophical Society (in sedež v Adyarju pri Madrasu v Indiji).

Tretja večja teozofska skupina, Združena Loža Teozofov - United Lodge of Theosophists, se je oblikovala, ko se je leta 1909 skupina pod vodstvom R. Crosbija ločila od Teozofskega društva v Ameriki (in zasnovala svoj sedež v Los Angelesu).

Na žalost obstoj ezoteričnih šol (in drugih skrivnih organizacij, kot so Red vzhodne zvezde - Order of the Star in the East, Tempelj rožnega križa - The Temple of the Rosy Cross, Egipčanski obred starodavnega prostozidarstva - Egyptian Rite of Ancient Freemasonry, Liberalna Katoliška Cerkev - Liberal Catholic Church, Mati sveta - World Mother, Co-Masonry, ...) ni okrepil demokracije in svobode znotraj teozofskih organizacij, ampak je bil pogosto vzrok za njihove težave.

Poleg tega so vedno obstajali člani, ki niso bili zadovoljni z delom Teozofskega društva, in so se zato odločali za izstop. Čeprav je bila njihova kritika pogosto upravičena, pa praviloma niso uspeli popraviti napak, na katere so pokazali, ampak so pogosto povzročili še mnoge nove.

V večini organizacij, ki so se ločile od Teozofskega društva, preučujejo le nek poseben nauk (četudi učenje H. P. Blavatsky), pri tem pa druge včasih naslavljajo kot določno napačne, če že ne zarote temnih sil. Na ta način se je izgubila glavna točka: načelo bratstva in ne-sektaški značaj Teozofskega društva.

Teozofsko društvo je, poleg Indije in Amerike, prisotno še v številnih državah po svetu, ali gre za isto organizacijo?

Poleg že omenjenih dveh večjih organizacij, obstaja pod tem imenom še kar nekaj manjših, samostojnih organizacij in številna nacionalna Teozofska društva. Teozofsko društvo (Adyar), ki je sicer zasnovano kot mednarodna organizacija, kar podpirajo tudi njegova Pravila, pa dejansko ne more delovati kot tako, ker v preteklosti, zaradi različnih vzrokov, ni moglo uveljaviti svojih Pravil v vseh državah, v katerih je delovalo, in ker si ni nikoli poskušalo pridobiti mednarodnega statusa. Tako so številna nacionalna Teozofska društva sicer povezana s Teozofskim društvom (Adyar),

vendar pa so registrirana kot nacionalna društva in delujejo na podlagi lastnih pravil, ki naj bi se praviloma podrejala tistim Teozofskega društva, čemur pa ni vedno tako. Prav zaradi omenjenih dejstev je mnogokrat povezovalni člen nacionalnih Teozofskih društev s sedežem Teozofskega društva v Adyarju predstavljala hierarhično urejena Ezoterična Šola, kateri pa pogosto ni uspelo spodbuditi svobodno in demokratično delovanje nacionalnih društev.

Ali je Teozofsko društvo religiozna organizacija?

Ne, Teozofsko društvo ni religiozna organizacija, kar je potrdilo tudi ameriško sodišče. Še več, niti ni sekta, kajti v njem so ljudje s številnimi različnimi mnenji in prepričanji, vključno s tistimi, ki verjamejo v Boga, in tistimi, ki ne. Strinjanje s tremi cilji Teozofskega društva je edina stvar, ki združuje njegove člane. V tem oziru je bolj podobno različnim znanstvenim društvom, katerih člani imajo različne poglede in hipoteze, pa četudi obstaja stvar, zaradi katere je podobno religioznim in duhovnim redovom: bratska čutenja, ki naj bi jih medsebojno gojili njegovi člani.

Ali Teozofsko društvo uči nek poseben nauk?

Čeprav imajo številni njegovi člani podobne poglede, pa društvo nima nobenega uradnega nauka. H. P. Blavatsky je v pojasnilo tega zapisala, da Teozofsko društvo nima neke lastne modrosti, ki bi jo podpiralo ali učilo; je preprosto shramba resnic, ki so jih razlagali vidci in iniciati v vseh dobah. V skladu z resolucijo, ki jo je sprejel Generalni Svet Teozofskega društva - Adyar, društvo nima nobenega nauka ali mnenja, ki bi ga učil ali izražal kdorkoli, ki bi na kakršenkoli način vezalo kateregakoli člana društva, ki ga ne bi katerikoli član lahko svobodno sprejel ali zavrgel. Strinjanje z njegovimi tremi cilji je edini pogoj za članstvo. V društvu ni nespornih avtoritet in nihče nima kakršnekoli pravice, da bi članom vsiljeval svoja učenja ali mnenja. Knjige H. P. Blavatsky, ki so tako priljubljene med člani društva, so dober primer dela v skladu z društvenimi cilji, vendar pa niso uradno prepričanje. Člani društva so napisali mnogo knjig,

ki imajo drugačne poudarke in ki lahko vsebujejo drugačne poglede kot dela H. P. Blavatsky, vendar pa ostaja, navkljub razlikam v pristopu in v zunanjih oblikah, bistvo isto. Vsak avtor poskuša podati svoje lastno razumevanje Prastare Modrosti. Mnoge od teh knjig so že davno postale klasična teozofska dela in jih sedaj tiskajo tudi komercialni založniki, brez kakršnegakoli vložka s strani Teozofskega društva. Vendar pa bi morali na knjige gledati bolj kot na delovne pripomočke pri iskanju resnice kot pa na razlage resnice same. Če knjiga v bralcu prebudi njegovo lastno razumevanje in spoznavanje, potem lahko nanjo gledamo kot na koristno.

Mnogi trdijo, da nas nobeno društvo ne more pripeljati do resnice, razsvetlitve, Boga, itd., in nekateri so zaradi tega celo zapustili Teozofsko društvo. Ali torej članstvo sploh prinaša kakšno praktično korist?

Ustanovitelji niso nikoli trdili, da bi Teozofsko društvo lahko pripeljalo kogarkoli do razsvetlitve. Vendar pa lahko odstrani nekatere fizične ovire, ki olajšajo posameznikovo iskanje resnice v družbi z ljudmi podobnega duha. Na seminarjih društva se pogosto dogaja, da niso pripravljene govori predavateljev, ampak njim sledeče razprave in izmenjave mnenj tiste, ki so najbolj zanimive. Poleg tega Teozofsko društvo pomaga ljudem deliti njihovo znanje s tistimi, ki se s teozofijo še niso seznanili.

Kakšen je odnos Teozofskega društva do politike?

Društvo se na načelni ravni nikakor ne meša v politiko. Njegovi člani lahko svobodno sodelujejo v politični dejavnosti, vendar pa ne v imenu društva. Eden od razlogov, zakaj se Teozofsko društvo ne vključuje v politiko, je ta, da družbene reforme prinašajo le skromne učinke, če ljudje ostajajo isti. Če bi katerikoli državnik spremenil svoje politične poglede, se stvari še ne bodo spremenile na bolje, če ostaja njegov nivo zavesti enak staremu. Zato je bolj razumno, če se energijo usmeri v duhovni napredek ljudi. Zaradi tega Teozofsko društvo praviloma lahko deluje v državah z različnimi političnimi sistemi, čeprav je bilo v totalitarnih režimih običajno njegovo delovanje prepovedano.

Teozofijo pogostokrat označujejo kot novo religijo ali neko mešano učenje. Ali to drži?

Ne, beseda teozofija pomeni zgolj “božansko znanje” ali “božanska modrost”. Sposojena je bila od aleksandrijskih filozofov in uporabljena zaradi tega, ker je zaradi svojega grškega izvora bolj primerna za zahodnjake. Njena sanskrtska ustreznica je Brahma-vidya. V teozofskem učenju so prvine, ki jih najdemo v različnih religijah, kar je v svoji knjigi *Odstrta Izida - Isis Unveiled* - razložila H. P. Blavatsky. Če človek razišče ezoterične nauke, ki obstajajo v vsaki religiji, odkrije, da so, četudi niso istovetni, precej bližje eden drugemu kot njihovi zunanji kulti in veroizpovedi. V teozofski literaturi najdete mnogo terminov iz različnih religij zato, ker evropski jeziki ne poznajo ustreznih izrazov za vse potrebne pomene. Nekateri je bilo mogoče ponazoriti z izrazi, ki že obstajajo v evropskih filozofskih in religioznih učenjih, medtem ko si je bilo potrebno druge sposoditi iz vzhodnih jezikov.

Včasih slišimo, da je teozofija “neo-budizem”, medtem ko nekateri budisti menijo, da teozofija sploh ni budizem. Kaj lahko poveste o tem?

Ena od prvih teozofskih knjig se je imenovala *Ezoterični Buddhizem - Esoteric Buddhism* - kar ni najbolj točen naziv in je zato spodbudil napačno razumevanje. Bolj pravilno bi bilo, ko bi uporabili izraz “budhizem” ali “bodhizem”, ki izhaja iz besede “bodhi”, ki pomeni “modrost” ali “vpogled”. Obenem mnogi teozofi menijo, da je budizem religija, ki je ohranila največ izvornih učenj, zato so ustanovitelji Teozofskega društva storili mnogo za ponovno oživetev budizma v nekaterih azijskih deželah, še posebej na Sri Lanki. Budizem je namreč danes eno izmed redkih učenj, ki mu uspeva svoje privrženke podučiti o praktični vrednosti prezira do tega zemeljskega življenja in nima za človekov glavni cilj boj za življenje, ki je dejanski in najbolj ploden vzrok za večino žalosti, nasilja in zločinov. Na novo spreobrnjeni budisti včasih zaničujejo H. P. Blavatsky in prezirajo njeno delovanje, vendar pa to ne velja za tiste, ki globlje poznajo budizem,

kot je to na primer XIV. Dalai Lama, ki se je seznanil z njenimi deli že takrat, ko je živel v Tibetu, in ki je kasneje napisal predgovor k njenemu delu *Glas Tišine*.

Rekli ste, da je teozofija “božanska modrost”, vendar pa se zdi, da je to preveč splošna opredelitev. Kaj pomeni teozofija nekemu človeku, ki si želi pridobiti to modrost?

Teozofijo bi lahko opredelili, če nanjo pogledom z očesom učenca, tudi na drug način. Teozofija je nov pristop do spoznavanja samega sebe in sveta okoli nas ter predstavlja sintezo religije (tradicionalne dediščine, povezane z razumnim verovanjem), filozofije (razmišljanja in sklepanja) ter znanosti (metode eksperimentiranja). Je tudi praksa načela nesebičnosti in bratstva v našem življenju. Teozofija ne zmanjšuje le trpljenja v svetu, ampak tudi širi naše zmožnosti spoznavanja resnice.

Društvo za psihične raziskave (The Society for Psychic Research) je H. P. Blavatsky obtožilo, da je sleparka, ki počenja “čudeže” s pomočjo premikanja sten in drugimi pripomočki. Kako lahko potem zaupate njenim filozofskim predstavitvam?

Prvič, prepričevalna moč filozofije ne bi smela biti odvisna od dejstva, ali njeni predlagatelji izvajajo čudeže ali ne. Drugič, mehanske pripomočke, ki jih opisuje poročilo SPR, so izdelale zlonamerne osebe v odsotnosti H. P. Blavatsky. Poleg tega ti niso delovali, ker niso bili dokončani; veliko prič je potrdilo to dejstvo. Celotno poročilo je temeljilo na pričevanju osebe, ki je imela predsodke že od samega začetka, tako da je SPR samo po 100 letih ocenilo to poročilo kot neobjektivno.

Kako odgovarjate na glavno vprašanje filozofije? Kaj vidite kot prvotni princip: duh ali materijo?

Mi menimo, da obstaja le ena realnost, katere nasprotna pola sta duh in materija. Tako bi lahko imeli teozofijo za monističen nauk. Blavatsky je zapisala, da so vsi razsvetljeni ljudje monisti, kar se je kasneje še potrdilo.

Na primer, tudi Šolkovski (Avtor teorije o raketnem pogonu, ki je omogočila polete v vesolje; začetnik astronautike.) je bil prepričan monist. S tega zornega kota bi lahko materializem in idealizem imenovali za enakovredni zablodi.

Ali je res, da teozofi verjamejo v reinkarnacijo?

Večina jih res verjame v reinkarnacijo, vendar pa je pri tem potrebno poudariti, za kaj pri tem gre. Ne gre za preseljevanje človeške duše v tisto kače ali psa. Človek je zapleteno bitje, sestavljeno iz sedmih principov. Po smrti preživijo le njegovi najvišji principi, ki so bolj duhovne narave in tvorijo človekov Višji Jaz, medtem ko se nižji razgradijo. Na ta način umre stara osebnost, nakar se v novo življenje rodi nova. Prav zato je spomin na pretekla življenja redkost, ne pa splošna izkušnja. Vendar pa vse koristne pridobitve vsakega življenja postanejo posest Višjega Jaza (ki je dejanski človek). Tako se, po eni strani, vsak človek rodi z določenimi značajskimi potezami in težnjami, po drugi strani, pa se mora precej stvari naučiti vedno znova.

Kakšen je vaš pogled na življenje po smrti?

Posmrtna stanja, ki se sicer med seboj precej razlikujejo in ki so odvisna od stanja zavesti med življenjem, se podrejajo enemu splošnemu zakonu. Po svoji smrti gre vsak človek skozi različna stanja, ki so ustrezna njegovim različnim principom. Trajanje in narava vsakega od teh obdobj pa je odvisna od tega, kolikšna je razvitost danega principa pri dotičnem človeku in koliko je bil zavesten v tem principu med svojim zemeljskim življenjem. Na primer, če se je človek med svojim življenjem v celoti predajal zadovoljevanju svojih želja in ni razvil abstraktnega mišljenja, potem ga po smrti čaka dolg in dejaven obstoj v kama-loki (kraljestvu želja), kjer bo izkušal reakcijo na sile, ki so jih sprožile njegove pretekle želje. Medtem ko pa naslednje obdobje, povezano z mentalno ravnjo, ne bo tako izrazito in bo bolj podobno nekakšnemu ne-zavestnemu snu. Nesmrtnost pomeni zgolj neprekinjena zavest, kakor je rekla H. P. Blavatsky. Če se torej človek

med življenjem nauči biti zavesten v svojih višjih principih, potem bo po smrti prešel skozi vsa stanja brez prekinjene zavesti in bo zaznaval vsa svoja življenja kot povezano zaporedje.

Učenje o rasah zavzema v delih H. P. Blavatsky pomembno mesto, še posebej pa je govora o arijski rasi. Ali nima to nekaj skupnega z rasizmom; in kako se to sklada s cilji Teozofskega društva?

Tudi celotno človeštvo kot celota gre, tako kot posamezniki, skozi svoje reinkarnacije. Takšne zaporedne inkarnacije se v teozofiji imenujejo “rase”. Vsaka takšna inkarnacija prinaša človeštvu nov nivo zavesti in za vsako takšno obdobje se razvijejo tudi najbolj primerna telesa. Tako se trenutna inkarnacija človeštva imenuje “Arijska rasa”. Izraz izhaja iz sanskrske besede “arya”, plemeniti, in ni bil najbolj posrečena izbira iz znanstvenega izrazoslovja v 19. stol., saj so ga nacisti kasneje uporabili v povsem drugem smislu. Zato je veliko bolje, če uporabimo numerične meje. Trenutna rasa je peta rasa v sedanjem ciklu, ki je sestavljen iz 7. ras, ki zaporedoma nadomeščajo ena drugo.

H. P. Blavatsky je trdila, da je prejela svoje znanje od določenih mahatm. Kdo so to in kako lahko dokažete njihov obstoj?

Beseda “mahatma” pomeni dobesedno “velika duša”. Izvorno so to ljudje kot mi, ki pa so v evoluciji bolj napredovali. Prešli so skozi celotno človeško izkušnjo in zato ne potrebujejo več ponovnih inkarnacij. Povsem logično je, da “homo sapiens” ni zaključna stopnja evolucije in da se lahko prav toliko stopenj, kolikor se jih nahaja pod njim, nahaja tudi nad njim. To, da jih ljudje ne vidijo, izhaja iz dejstva, da so bolj napredne stopnje evolucije manj dostopne za opazovanje in razumevanje s strani manj naprednih. Obstajajo številna pričevanja ljudi, ki so se srečali z mahatmami, vendar pa ne obstaja noben dokaz, ki bi lahko prepričal skeptike. To se je dogajalo tudi v sredini 19. stol., ko so spiritisti iznašli najbolj izpopolnjena sredstva, da bi dokazali spiritistične pojave. Na začetku so bili skeptiki osupli,

vendar pa so kmalu zatem začeli dvomiti, ali niso bili morda žrtve halucinacij.

Kaj bi lahko rekli o bratstvu mahatem? Nekateri menijo, da je to neka vrsta skrite vlade sveta, ki deluje iz ozadja?

Najprej je potrebno povedati, da bratstvo ni nekaj, kar bi bilo ustvarjeno tako kot neka organizacija. Bratstvo je dejstvo v naravi in mahatme so tisti, ki se tega zavedajo na podlagi lastne izkušnje. Dosegli so takšno stopnjo zavesti, na kateri lahko neposredno zaznavajo enost vsega življenja in posebej medsebojno povezanost. Bratstvo mahatem lahko vpliva na svetovne dogodke, vendar pa ne na način, na katerega si to na splošno predstavljajo ljudje. Oni vtisnejo v ume tistih, ki jih lahko sprejmejo, ideje, ki jih človek zazna v povezavi s svojimi drugimi idejami. Če jih ceni, jih sprejme, vendar pa zgolj na podlagi svoje lastne volje. Oni ne izvajajo nobenega pritiska ali prisile.

Vemo, da obstajajo kulti, pri katerih gledajo na mahatme kot na bogove in jih celo častijo. Kaj pravite o tem?

Mahatme so bili sami vedno zoper takšno prakso in povedali, da bi morala predanost in služenje veljati zgolj Najvišjemu Duhu, katerega del je vsakdo od nas. Mahatme sploh niso bogovi in so včasih celo nagnjeni k neurenosti rutinskih postopkov, kar je sicer pogosto poteza velikih ljudi.

Zakaj mislite, da bi bilo potrebno širiti teozofijo, in kako se to razlikuje od pridiganja in spreobračanja, ki ju prakticirajo kulti in sekte?

Širitev teh idej pomaga ustvarjati bolj humano družbo in doseganje bolj bratskih odnosov med ljudmi. Spomnimo se, da v 19. stol., ko je Teozofsko društvo objavilo bratstvo brez razlikovanja po rasi in veroizpovedi, mnogi ljudje, ki so se imeli za civilizirane, niso imeli Afričanov za ljudi in so naslavljali vse, katerih barva kože je bila nekoliko bolj temna od njihove, "črnuhi". Dejstvo, da temu ni več tako, je tudi zasluga Teozofskega društva. Še več, celo če predpostavimo, da v teozofskem učenju ne bi bilo

nobene resnice, pa izkušnja kaže, da je z njeno pomočjo lažje prenašati življenje in se soočiti s smrtjo. Sicer pa ne gre za agresivno propagando, saj se zavedamo, da nikakor niso vsi ljudje sposobni presnoviti teozofijo, tako da je v tem razlika od privržencev dogmatskih religij, ki hočejo v njihovo vero spreobrniti vsakega. Vendar pa to ne pomeni, da je teozofija le za intelektualce ali omejena le na nek drug razred družbe. Pogosto je prav sodoben izobraževalni sistem tisti, ki je vzrok za oteženo razumevanje teozofije, ker zatira naravno intuicijo človeškega bitja. Teozofsko društvo nima zelo veliko članov, vendar pa je njegov vpliv večinoma posredne narave in se odraža preko ustvarjalnosti piscev, umetnikov, skladateljev in znanstvenikov, ki so pripadniki teozofije.

Privrženci religij slepo verjamejo v določeno dogmo. Ali to ne velja tudi za vas?

Obstaja določena razlika med slepim in razumnim verovanjem. Mnogi teozofi pravijo, da so, ko so se prvič srečali z neko teozofsko knjigo, takoj dojeli, da so vedno čutili, da mora biti temu tako, vendar pa si tega pred tem niso znali predstavljati ali ubesediti. Drugi so, zaradi zanimanja za paranormalne pojave in prebiranja različnih poročil iz raznovrstnih virov, odkrili, da se najbolje skladajo med seboj prav v tem pogledu na svet. Tretji, ki od rojstva posedujejo določene psihične sposobnosti, so v teozofski literaturi našli opise in razlage za stvari, ki jih lahko vsakodnevno opazujejo. Z medsebojnim srečevanjem in izmenjavo informacij tako le poglobljajo svoje razumevanje. Poleg tega teozofija ne ponuja dokončnih odgovorov. Njene nauke je potrebno razumeti le kot hipoteze, dokler jih ne dokaže nadaljnje preučevanje in razmišljanje. O svojem *opus magnum*, *Tajni Nauk*, je H. P. Blavatsky rekla naslednje: "Prebirajte *Tajni Nauk* brez kakršnegakoli upanja na to, da boste od njega prejeli končno resnico o obstoju ali kakršnokoli drugo predstavo kot le to, kako daleč PROTI Resnici vas lahko popelje. Na preučevanje tega dela glejte kot na takšno sredstvo za vadbo in razvoj uma, ki se mu nikoli ne približa noben drug študij".

Ali niso teozofi nekoliko preveč samozavestni, ko poskušajo deliti svoje znanje, ki so ga sami komaj začeli pridobivati in ki je v primerjavi s tistim mahatem neznatno?

H. P. Blavatsky je na to vprašanje odgovorila, da nima noben član pravice, da bi svojo lenobo opravičeval z razlogom, da ve premalo, da bi lahko učil. Kajti prepričan je lahko, da bo vedno našel tudi takšne, ki vedo manj od njega. In šele, ko človek poskusi učiti druge, odkrije svojo lastno nevednost in jo poskuša popraviti. Še več, ni meja za popolnost in na kozmični lestvici so tudi mahatme samo učenci.

Ali se mora tisti, ki želi preučevati teozofijo, pridružiti Teozofskemu društvu?

Seveda ne, saj "Ne pripada teozofija Teozofskemu društvu, ampak Teozofsko društvo teozofiji". Poleg tega sedaj sodobna tehnologija (svetovni splet) dodatno lajša izmenjavo teozofske literature, študijskih vsebin in pogledov vsakomur, ki si to želi.

Zakaj naj bi se potem človek včlanil v Teozofsko društvo?

Zato, ker še vedno obstajajo ljudje, ki ne znajo uporabljati sodobne tehnologije, ali pa jim je bolj pri srcu neposredno druženje s podobno mislečimi. Predvsem pa naj bi se v Teozofsko društvo včlanili tisti, ki si želijo, poleg lastnega izpopolnjevanja, narediti tudi nekaj za druge in prispevati k temu, da bi se poznavanje teozofije širilo v svetu.

Kdo se potem lahko včlani v Teozofsko društvo?

Včlani se lahko vsaka oseba, ki je dopolnila 10 let, vendar pa je lahko tista, ki še ni dopolnila 18-tih let, sprejeta le s pisnim soglasjem staršev. Izpolniti mora le obrazec Prošnje za včlanitev, ki jo dobi na sedežu enega izmed krogov (lož) lokalnega Teozofskega društva.

Ali tistemu, ki se želi včlaniti v Teozofsko društvo, ni potrebno nobeno predhodno poznavanje delovanja tega društva?

Seveda je povsem normalno, da se človek najprej seznanja s tem, kakšna so pravila in načela delovanja društva, kateremu se želi pridružiti. To je pomembno zato, ker mu bo le poznavanje njegovih pravil in načel omogočilo braniti in širiti svobodo članov in demokratičnost delovanja društva, kajti ti dve sta odvisni od vsakodnevnega prispevka vsakega posameznega člana Teozofskega društva in ne zgolj od njegovih trenutnih voditeljev.

Kaj pa v primeru, ko v bližini ne obstaja noben krog (loža) Teozofskega društva, ali pa le-to ne sprejema voljno novih članov?

V takem primeru se lahko tri osebe povežejo in oblikujejo teozofski študijski center ter začnejo delovati po omenjenih načelih in pravilih, ki so lastna Teozofskemu društvu.

Brošura KAJ JE TEOZOFIJA vsebuje izbor člankov, ki so jih zapisali nekateri vidni in manj vidni predstavniki tega, kar je v akademskem svetu, oziroma pri preučevalcih ZAHODNEGA EZOTERICIZMA, znano kot sodobno teozofsko gibanje. Njegov začetek povezujejo z ustanovitvijo Teozofskega društva, leta 1875 v New Yorku. Ustanovilo ga je 16 izpostavljenih predstavnikov tedaj svetovno razširjenega

spiritističnega, oziroma spiritualističnega gibanja, med katerimi so izstopali Helena Petrovna Blavatsky, Henry Steel Olcott, William Quan Judge in Emma Hardinge Britten. Zaradi nesoglasij se je starševsko Teozofsko društvo skozi zgodovino razdelilo na več tradicij, med katerimi so najpomembnejše Teozofsko društvo (Adyar), Teozofsko društvo v Ameriki (Point Loma), The Temple of the People (Halcyon) in United Lodge of Theosophists (Los Angeles). Poleg teh tradicij je pomembno vlogo v sodobnem teozofskem gibanju odigral tudi neodvisni teozof Boris de Zirkoff, ki je od leta 1944 do leta 1981 izdajal revijo *Theosophia* in uredil zbrana dela H. P. Blavatsky - *Blavatsky Collected Writings*. Pričujoči izbor člankov zajema članke predstavnikov vseh teh tradicij.